

Merckenweerdigste voorvallen en daegelijcksche gevallen. Brugge 1799

Jozef van Walleghem

Editie Ronald Engelrelst en Noël Geirnaert

bron

Jozef van Walleghem, *Merckenweerdigste voorvallen en daegelijcksche gevallen. Brugge 1799*
(eds. Ronald Engelrelst en Noël Geirnaert). [Niet eerder verschenen], 2016

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/wall076merc13_01/colofon.php

© 2016 dbnl / Ronald Engelrelst / Noël Geirnaert

Merckenweerdigste voorvallen 1799

Begin van het jaer ons heeren Jesus Christi 1799.

Jaerschrift.

tUssChen 't heeLe VerDerf Van kerCke en staet VoorWaer nU 't een DUIJst seVen honDert en negenentnegentlgste Iaer.

[Januari]

(1 januarij 1799)

- *fol. 40* - Op den 1 januarij tusschen eenen alderstrengsten aenhouden vorst van welkers strengheijd misschien geene jaeren van het laeste jaer deser eeuw het voorbeelt opgelevert hebben, is tusschen het grootste verdriet en ellende begonst het jaer 1799 en het laeste deser eeuw in welke men met geweld alle de gebruijken der H. kercke en het heele voorgaende order van den staet heeft zien omverre stooten, dusdaenig dat aen ons nu van alle de voorgaende geluckige tijden, niet meer dan het gehuegen is overgebleven, want heden zijnde nieuwjaerdag, die door de Fransche niet meer herkent wordt en voorheen met zoovele luyjster, zoo wegens de kercke als den staet geviert wiert, heeft men het heele voorgaende order teenemael zien onderblijven, dusdaenig dat, ten waere dien dag, nog door het meeste gedeelte van 't volk geviert wordt, als den minsten werkdag zoude - *fol. 41* - hebben doorgebracht geweest, want in plaetse van het vruegdig geluijt van 't caraslion, dat men jaerlijks gewoon was, op desen dag van 's morgens ten 6 uren en verscheijde mael door dag te hooren, heeft men het truerig geluijt gehoord van de werkklokke, die alle daegen geene feestdaegen der H. kercke uijtgesondert drijmael daegs is luidende en die maer alleen op de decadidaegen niet vermag geluijt te worden, zijnde dese de eenigste klok welke tot elks verdriet nog gehoord wordt. Ingevolgen de hiervooren vermelde proclamatie heeft men heden, gelijk op de volgende nieuwjaerdaegen, teenemael zien onderblijven de blijde nieuwjaerfeeste, welke gewonelijk geduerende ontrent dese heele maendt duerde en van op de plaetse genaemt De Craene tot op de plaetse waer de Nieuwjaerbrugge gestaen heeft, langs de beijde zijden der straete van d'oude Burse gehouden wiert. Dese feeste bestont meest in alle soorten van kinderspeeltuijg, dat door menige kinderen geduerende het jaer gemakt wiert en in alle bedenkelijke soorten van snoepereijn, welke aldaer in menigte voor nieuwjaeren verkogt wierden, door welkers volkomen opschorting de schaede van dees feeste overgroot geschat wordt.

Heden is ook als twee daegen voordien martdag zijnde, de publijke verkooping in 't stedenhuijs gehouden geworden.

(3 januarij 1799)

- *fol. 42* - Op den 3 januarij is bij hallegebode van 't stadthuijs bij orders van de centraele administratie de volgende wet van den 4 frimaire publijc gemakt geworden.
I. Daer zal voor het jaer 7 eene belastinge wesen op de volgende wijze bepaelt zijnde.
II. Dese belastinge is gestelt op de dueren en vensters uijtkomende op de straeten of

hoven der gebouwen en werkhuijsen, over het geheele grondgebied van de republike, in de volgende propositien. III. De huijsen en vensters in de gemeenten

- van min dan vijfduijsent zielen zullen 20 centimen betaelen
- van 10 tot 25 duijsent zielen 30 centimen
- van 25 tot 50 duijsent zielen 40 centimen
- van 50 tot 100000 zielen 50 centimen
- van 100000 zielen en daer boven 60 centimen.

De koetspoorten mitsgaeders die der magasijnen van kooplieden in 't gros, commissionarissen en makelaers zullen het doobbel betaelen. IV. Binnen de gemeenten boven de 10 duijsent zielen, zullen de vensters der derde, vierde en vijfde stagiën en hooger maer 25 centimen moeten betaelen. Zijn niet onderworpen aen dese belastinge de dueren en vensters - *fol. 43* - dienende om licht of logt te geven aen de schueren, schaepsstallen, solders, kelders en andere plaetsen tot geene woonste van menschen beschikt, mitsgaeders alle de openingen van het bovenste dak van bewoonders van huijsen, de gebouwen van eenen publicken dienst, civiel militaire ofte van onderwijs, nogte ook de hospitaelen in dese belastinge niet begrepen wordende⁽¹⁾. Aldus ziet men de eene belastinge naer de andere verschijnen en het heele fondts van kroonen naer Vrankrijk overvoeren, terwijl er van dat land niet dan millionen centimen worden toegesonden met welke nu alle de militaire betaelt wordt en ider dertig daegs ontfangen. Bestaende dese centimen in zeer kleijne kopere stukskens, doende hondert eenen Franschen livre en vervolgens thien twee Fransche stuijvers of eenen stuijver Vlaemsch, welke voor elk zeer moeijlijk in den ontfang en uijtgeef wesen zal. Aldus zullen de voorheen rijcke Nederlanden haest van zilver ontbloomt en vol kopere munte tot elks ongenoenen bevonden worden. 502 gaset van quaertidi 14 nivose 7ste jaer.

(4 januarij 1799)

Op den 4 januarij was elk 's morgens in 't verlangen om te weten welke d'oorsaeke was van de beweginge van de troupen onser besettinge, welke men gisteravond van agt tot naer den negen uren gehoord hadde, zoo door het slaen van den - *fol. 44* - trommel als andere krijgsverrigtingen. Dog desen morgen heeft men vernomen zulks alleen veroorsakt te zijn wegens de aenkomst binnen de stadt Brugge van den Franschen generael Bournonville, door welken generael desen morgen in groote parade van elf tot een ure 's middags de groote revue over alle de troupen, alhier in besetting, is gedaen geworden.

(6 januarij 1799)

Op den 6 januarij gelijk gisteren is er van elf tot twalf uren 's morgens en van drij tot vier uren 's middags op 't carilion gespeelt geworden wegens eene aengekomen

bootschap van het Directorie van Parijs, welke rond de geheele stadt geaffixeert is, van de volkomen nederlaeg van de Napelsche troupen op het Roomsche grondtgebiedt ondergaen en volgens welke de stadt Rome zonder andere voordeelen andermael in de magt der Fransche zoude gevallen zijn, welke wonderbaere voorvallen, indien dezelve alzo waer zijn, in den eersten artikel van de 503 Gendsche gasette van septidi 17 nivose 7ste jaer breeder konnen gesien worden, temeer omdat dezelve ongelovelijk schijnen te zijn.

(7 januarij 1799)

Op den 7 januarij zijnde den 18 nivose 7ste jaer is aen mij, gelijk aen alle proprietarissen van huijsen, thuijs gesonden eenen brief onderteekent Delpierre waeruijt blijkt dat ik voor het jaer 5 voor grondcontributie moete betaelen l. 73-16-8, gelijk aandeel voor het 6 jaer en 't verloop van 't jaer 7, welke belastinge zoo groot is dat zij onmogelijk door elk niet kan voldaan worden.

(10 januarij 1799)

- fol. 45 - Op den 10 januarij van 10 tot 12 uren 's morgens is door scherpreger op een schavot in 't midden van den Burg geplaest met een placat in groote letteren in zijne gewone kleederen aen eene staek gebonden en voor het volk tentoongesteld Petrus Buscart, soon van Pieter, oudt 40 jaeren, boomvelder van stijle, geboortig ende lest gewoont hebbende tot herseaux, in de laeste zitting van den crimineelen regtsbank overtugt zijnde van op dezelve plaetse op den 9 vendemiaire 7ste jaer gewelt op eenen persoon gepleegt en den zelven eenen been gebroken te hebben. Om welk fait hij t'eijnden de executie tot drij jaeren opsluijting in een correctiehuijs van het departement der Leije is veroordeelt geworden. 504 gaset van primidi 21 nivose 7ste jaer.

(11 januarij 1799)

Op den 11 januarij van 9 tot 3 uren 's middags zijn door den scherpreger op een schavot geplaest als gisteren elk met een placat boven hun hoofd in groote letteren en in hunne gewone cleederen aen eene staek gebonden en voor het volk tentoongesteld Jacobus Tal, oudt 56 jaeren, wever en bedelaer van stijle, geboortig ende laest gewoont hebbende tot Kortrijk en Joannes Vande Venne, oudt 34 jaeren, boomvelder en bedelaer van stijle, ook geboortig en laest tot Kortrijk gewoont hebbende, in de laeste sitting van den crimineelen regtsbank overtuijgt van eenen ploeg kourier op het open landt gestolen om welk fait beijde dese - fol. 46 - personen t'eijnden de executie elk tot ses jaeren opsluijting in een correctiehuijs van het departement zijn veroordeelt geworden.

(13 januarij 1799)

Op den 13 januarij zijnde quartidi den 24 nivose 7ste jaer ende martdag en op heden op eenen sondag invallende, saeg men oogblijkelijk dat de generaliteit van het volk niettegenstaende alle de gegeven Fransche wetten en het heele opschorten der diensten van de H. kercke, zig hout aen het oude gebruik van het vieren van de sondaegen en feestdaegen door de H. kercke en Godt zelf ingestelt, want heden heeft men niet een kraem zien ter mart staen, nog eenige winckels zien publijken toog doen. Voor d'eerste mael en is er op de Graenmart niet eenen sak graen ter mart gebragt, nog eenige andere hoegenaemde eetwaeren, zoodat de Franschen opentlijk zien konnen dat de sondaegen en feestdaegen die door hun teenemael zijn afgeschafft, nog door de meeste menigte van 't volk en wel besonder ten platten lande onderhouden worden. Alleen zaeg men heden in plaetsen waer de prondelaers gewonelijk den martdag in de Wollestraete hunne zitplaetsen houden, geplaest verscheijde kinderen met hun poppespeelgoet dat zij geduerende het jaer maeken om op de Nieuwjaerfeest te verkopen en nu als hiervooren vermeld niet hebben mogen verkopen. Zooverre gaet de Fransche sottigheijd om alle gedagtenis van de kerke te doen verdwijnen dat de kinderen des avons aen de dueren kerkliedekens zingen, opentlijk daarvan verdwenen of aengevat worden. 505 gaset van quintidi den 25 nivose 7ste jaer.

(16 januarij 1799)

- fol. 47 - Op den 16 januarij saeg men met het grootste hertszeer en afschrik ontrent vijftig jongelingen, meest alle boeren, van de eerste classe van de militaire omschrijvinge, door eene groote verdeeling militaire en met geweld van op den Burg langs de Smedepoorte uijtleijden om verder naer Vrankrijk vertransporteert te worden. Dese waeren sedert eenige daegen op verscheijde cantons van dit departement aengevat en gedeserteert of weggelopen zijnde van de corpssen met welke zij met de andere recruten waeren naer Vrankrijk gegaen, hebben zij alle sedert eenige daegen als deserteurs in de gevangenis van d'Augustinen opgesloten geweest, waer zij op stroo hebben moeten slaepen en bij uijtnementheijd slecht zijn behandelt geworden. Onder dese was er eenen ongeluckigen die nog door geweld of andersints wilde medegaen over welken krijgsraed gehouden zijnde, kwam het bevel van hem ter plaetse op den Burg door den kop te schieten, zoo hij aen de wet niet zoude volkomen hebben, waerom hij de doot vreesende, met de andere ongeluckig uijt de stadt is voortgedreven geworden.

(17 januarij 1799)

Op den 17 januarij wiert in het beluijk van de kercke Couvent en clooster van de Chartruesinnen in de straete van den zelven naem gehouden openbaer consert tot verveerdige van welke meer als een jaer gewerkt is. Geene lanteerens branden door heel de stadt en nogtans zijn er aen de straeten daer naetoe leijdende gehangen opdat die plaets van plaisier tevooren Godts tempel zoude konnen verlicht worden. 506 gaset van octidi 28 nivose 7ste jaer.

(18 januarij 1799)

- fol. 48 - Op den 18 januarij tusschen het voortdueren van eenen alderstrengsten vorst ende koude, van welkers voorbeeldt niemant bijnaer geheugen heeft, zijn van 's morgens ten 10 uren tot 's middags ten 4 uren door den scherpreger op een schavot op den Burg aen eene staek gebonden vijf persoonen alle gekleet in 't root en met een placact boven hun hoofd, zijnde drij der zelve besemmakers van stijle en de twee andere zijnde twee gebroeders, den eenen oudt 19 en den anderen 20 jaeren, koolbranders van stijle; dese sedert eenige tijdt door den crimineelen regtsbank verwesen zijnde en van sententie geappaleert hebbende, die maer gisteravondt van Parijs was toegekomen, waerom zij op heden hoe kout dat het mogte wesen en zij tot verscheijde mael van het schavot moesten geleijt worden om te warmen en niet te vervriesen, hun vonnis hebben moeten onderstaen. Alle vijf door crimineelen regtsbank overtuijgt zijnde van met braeke op het voorgeborgt van Meenen en op eenige communen van des conton verscheijde winckels te hebben bestolen, tot de straffe van 6 uren tentoonstellinge voor het volk en t'eijnden dese executie elk tot de straffe van 16 jaeren in d'ijzers, welke hun t'eijnde de executie aengeslaegen wierden.

(20 januarij 1799)

Op den 20 januarij is in den middag het groot drijcaleurig vaendel op den hallentooren opgesteken en de groote vlagge voor het stadthuijs gehangen, ten 6 uren 's avons wierden de canons op de stadswallen gelosbrant en van 6 tot 7 uren op 't carilion gespeelt ter oorsaeck van de feest van het om halsbrengen van den koning die morgen zal geviert worden. 507 gaset van primidi 1 pluviouse 7ste jaer.

(21 januarij 1799)

- fol. 49 - Op den 21 januarij zijnde den verjaerdag te weten den 21 januarij 1793 en vervolgens reets ses jaeren dat den ongeluckigen koning van Vrankrijk Lodovicus den XVI moordaedig op een schavot is om hals gebragt worden door de woede van eene bende godtverlaetene menschen, welke sedert aen Vrankrijk en aen geheel het ongeluckig Europa zooveele slagoffers zoo door tijranije als in de legers veroorsakt heeft en zoo eene oneijndige zee van ongelucken heeft veroorsakt en die dat den hemel behoeden mag tot elks hertszeer en verdriet nog veroorsaeken zal, heeft men heden die feest en verjaerdag maer truerig zien doorbrengen. Om 6 uren 's morgens wiert de feest aengekondigt door het losbranden der canons op de stadswallen en geduerende den dag is op verscheijde uren op 't carilion gespeelt geworden. Om 10 uren het Fransch voet- en peerdevolk onser besettinge op den Burg met den etat-major en vliegende vaendels verschenen zijnde, gelijk ook alle de members der geconstitutioneerde magten met de vliegende vaendels alle gekleet in 't swart op de schouders draegende een gelijken mantel en op den hoedt een hoogverhevene swarte pluijme, zijn dezelve alle gesaementlijk in vollen treijn, verselt met de leermeesters en kinderen der publijke scholen, vertrokken langs de Hoogstraete naer den tempel der wet of gewesen St.-Walburgekercke, die volgens het order der feest verciert was, alwaer gekomen zijnde, onder het krijgsmusik, gelijk op - fol. 50 - den decadidaegen

gepleegt wordt, de processen-verbael op eenen opgeregten theater, nopende d'uijtvordering deser feest wierden afgelesen, waernaer den eedt door alle de geconstitueerde members aldaer tegenwoordig van haet aen het koningdom en regeeringsloosheijd en getrouwigheijd aen de Fransche republicke en constitutie van het jaer 3 door alle de members op den theater ontloken wiert, onder het geduerig branden van wierook op Godtsheijlig hoogen autae der zelve kercke, voor het afgodischsche vrijheidsbeelt. Dese dwaese pomperijen en des volks oogeveblindingen in die kercke geejndigt zijnde, is den treijn gelijk zij aengekomen was langs de St.-Jansstraete over de plaetse van den zelve naem en Vlamingstraete gekomen tot op de Mart waer de groote krijgsverrichtingen geejndigt zijnde, zijn alle saemenvergaederde members uijteengescheijden geworden. Tot slot van die zoo haetelijcke koningsmoordefeest is er desen avond in 't commediehuijs eenen gemasqueerden bal gegeven geworden.

(22 januarij 1799)

Op den 22 januarij is 's morgens van 10 uren tot 4 uren 's middags door den scherpreger op een schavot op den Burg met een plaet boven haer hoofd aen eene staek gebonden en tentoongesteld voor het volk Marie Gaeremijn, oudt 44 jaeren, naeijster van stijle, geboortig van Kortrijk en lest gewoont hebbende tot Rijssel, door den crimineelen regtsbank overtuijgt zijnde van eene partije goederen tot Kortrijk gestolen, t'haeren huijse verborgen, te hebben, waerom zij t'eijnden de executie tot 12 jaeren opsluijting in een correctiehuijs is verwesen geworden.

(23 januarij 1799)

- *fol. 51* - Op den 23 januarij zijnde woensdag quartidi den 4 pluviose ende martdag, saeg men 's morgens tot elks verwonderinge op de Mart geplaest de quillotinne in 't midden der graenmart. Korts voor twalf en half uren wiert onder den grootsten toeloop van volk, gekleet in 't root op eenen waegen vanuijt de vangenis naer dezelve vervoert eenen man, oudt boven de 60 jaeren, bij zig hebbende op den waegen eenen beeedigdigden priester, genaemt Bonavontura, gewesen Discals, welken hem verselde tot op het schavot en naer nedergeknielt te hebben en van desen priester de generaele absolutie te hebben ontfangen, is hij aen het moortuijg gebonden en zijn hoofd onder het scherpsnijde mes geleijt zijnde, wiert het door den scherpreger nedergelaeten, maer dat elk beklagde, omdat desen moorder zig zoo gewillig hadde gedraegen was, dat het mes, evenals in de laeste executie van Salembier gebuert is, met den eersten slag niet doorviel en het hoofd maer half afsloeg, in alle haest liet den scherpreger het moortmes andermael vallen en eer het twalf en half uren geslaegen was lukte den tweeden slag, wanneer het hoofd afgehouden en seffens met het lichaem naer het generael kerkhof vervoert en begraven wiert. Desen moorder was sedert eenigen tijdt door den crimineelen regtsbank verwesen en hadde van sententie geappelleert bij het tribunal van cassatie tot Parijs, over eene begaene moort op het canton van Provisie eenen chirurgijn aldaer hadde hem ledent eenigen tijdt van eene wonde teenemael genesen en - *fol. 52* - reets merkelijcken tijdt geleden zijnde, kwam den zelve t'zijn huijse om voor den arbeid van zijne konst betaelt te worden. Den

moorder zeijde hem dat hij zoude naer zijn huijs medegaen en naer de rekening te hebben naergesien, dat hij hem zoude hebben betaelt. Den chirurgijn ter goeder trouwe met hem medegaende en het eene woonhuijs van het ander eene merkelijske distantie van malkaer afgelegten zijnde, heeft desen moorder zijnen weldoender langs den weg met een mes dootgesteken en hem ter plaetse laeten liggen, van welk afschrikkelijk fait door den crimineelen regtsbank overtuijgt zijnde, is hij regtveerdig ter doot veroordeelt geworden.

Op den Burg was heden ook het schavot geplant en van negen uren 's morgens tot 3 uren 's middags, wiert op hetzelfde gekleet in 't root met een placaet boven zijn hoofd door den scherpreger aen eenen staek gebonden eenen man, oudt 20 jaeren, lest gewoont hebbende tot Poeven, welken ook van sententie hadde geappelleert, omdat hij voor het trouwen van eene tweede vrouw terwijl de ander nog leefde tot 6 uren tentoonstelling en twalf jaeren in d'ijzers verwesen was, welke hem ook niettegenstaende zijn appel t'eijnden de executie aengeslaegen wierden.

(24 januarij 1799)

Op den 24 januarij saeg men met de grootste droefheijd des morgens op de Mart voor d'hoogwagt staen negen waegens gelaeden met groote en kleene klokken, alle gisteren in den avond van het canton van Kortrijk en Haerelbeke aengebragt, welke desen morgen in het beluijk van 't bischdom beweegt wierden. Zulks ziet men als een voorteken aen dat alle de klokken van 't heele landt zullen weggenomen worden. 508 gaset van quintidi 5 pluviose 7ste jaer.

(25 januarij 1799)

- fol. 53 - Op den 25 januarij is geduerende desen morgen en 's middags in de capelle toebehoort hebbende aen het ambagt der smeden, staende in de Smedestraete en in het kerksken van de afgeschafte Marollen, staende in Roosendalle, dat nochtans voor het publijk noijt gebruijkt wiert, maer alleen tot gerief van 't gemeente diende, welke een soorte van nonnen was, die nochtans vermogten uijt te gaen en alleen op enkel beloften leefden, verkogt alle het kerkcieraed, schilderijen, boseringen, autieren, vloeren en alle hetgone tot versieringen van die kercken gedient heeft.

Heden heeft men nog op verscheijde waegens van diversche cantons klokken van verscheijde caliber, waeronder groote en kleijne waeren, zien aenbrengen, welke bij de andere in 't bischdom gevoert zijn. Dus ziet men met betraende oogen den heelen luijster van de wijtberoemde kercken van 't Nederland wegnemen, welkers schatten die het land van dag tot dag verarmen, alle naer Vrankrijk overgevoert worden.

(27 januarij 1799)

Op den 27 januarij is bij hallegebode van 't stadthuijs en bij orders van het Directorie van Parijs een verbaesende decreet afgekondigt, welke nu den heelen ondergang van de kerk zal teweegbrengen, behelsende hooftsaekelijk dat alle onbeedigde priesters die er nog in wesen zijn, zig binnen de 10 daegen aen de centraele administratie of

aen de agenten der contons moeten overgeven, faute van welke zij op de lijste der emigres zullen gestelt en aldus behandelt en hunne goederen verbuert worden. Degone boven de 60 jaeren zullen in het seminarie geplaest en degone daeronder naer een eijland gedeporteert worden⁽²⁾. 509 gaset van octidi den 8 pluviöse 7ste jaer.

(28 januarij 1799)

- fol. 54 - Op den 28 januarij heeft men den grootsten afschrik en medogentheid op verscheijde waegens vanuijt de gevangenis van de Augustinen, die nu gemakt is, waer tevooren de studenten gedoceert wierden, zien naer Vrankrijk vervoeren, ontrent dertig persoonen, alle twee en twee gebonden, zijnde onder dese verscheijde deser stadt en de andere boeren, eenige van dese zijn aengevat als deserteurs van de eerste classe der militaire requisitie en andere voor het voeren van oproerige redenvoeringen tegens de tijranijke Fransche regeeringe, voor het bedreijgen en slaen van schaedebeletters en andere stadts- en 's landtsbediende. Dese zullen alle, zegt men, tot Rijssel door eene militaire commissie gevonnist worden en men vreest dat het meesten deel der zelve zonder dat men het zelfs weten zal ter doodt veroordeelt worden.

(31 januarij 1799)

Op den 31 januarij heeft men wederom gelaeden op verscheijde waegens zien aenbrengen een merkelycken number groote en cleene klokken van verscheijde buijtencantons, besonder degone van Iseghem en Ardoije en van die kantons waer de meeste binnenlandtsche revouten hebben uijtgebersten. Van die verscheijde streeken worden ook daegelyks aengebragt en in 't correctiehuijs van de Magdaleene beweegt veele landtslieden als verdagt van pligtig geweest te hebben in den oproer en andere door welke de groote schattingen die er gevraegt worden, niet kunnen voldaan worden. Tusschen dese zee van ongelucken is sedert gisteren het weder naer eenige daegen gedoeijt en veele sneeuw gevallen te hebben, verandert in eenen fellen vorst waerdoor men vreest het graen en ander landtvrugten te zullen vervrosen zijn. 510 gaset van duodi 12 pluviöse 7ste jaer.

Eindnoten:

- (1) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 46, nr. 137. Van Walleghem vergat hier te vermelden dat er voor de gemeenten van vijfduizend tot tienduizend inwoners 25 centiemen diende betaald te worden.
- (2) Zie noot 3.

[Februarij]

(1 februari 1799)

- *fol. 55* - Op den 1 februari is andermael het besluit van de centraele administratie gedagteekent den 12 nivose in 't licht gegeven en aengeplakt, strekkende om de wetten over de banning en opsluijting der priesters ter uijtvoer te brengen en de volgende artikels behelsende: publicatie der besluyten op de balingschap. Art. I. De geseijde besluyten zullen respectivelijk bij uijttrek gesonden worden naer de municipale administratien van de gemeijnde woonsten der priesters, die ter balingschap gevonnist zijn, om persoonlijk bekend gemaakt te zijn in de laeste bekende woonste van ider priester en daerenboven gepubliceert worden waer het noodig is, zooals het zal geseijt zijn in den laesten artikel. De administratien en de commissarissen bij hun, zullen voor den 10 der toekomende maendt, de administratien van het departement versekeren van het uijtvoeren van het tegenwoordig. II. De municipale administratien en de commissarissen zullen in de bekendmaeking doen blijken of de priesters tegenwoordig zijn of niet in hunne laeste woonste, ten zelven tijde zullen zij de centraele administratien daerof verwittigen.

Priesters onderworpen aen balingschap. III. De priesters gevonnist ter balingschap, niet krank, nog geene sestig jaeren oudt zijnde, zullen vastgenomen worden op het bekendmaeken van het tegenwoordig, die dewelcke het niet geweest zullen zijn, moeten zig voor den 20 pluviose naestkomende - *fol. 56* - naer Brugge begeven bij de centraele administratie om aengetoont te worden de plaetse van hun balingschap, naer welken tijdt zij zullen op de lijsten der geemigreerde gestelt worden als verlaeten hebbende hunne gewonelijcke woonste en hunne tegenwoordigheijd niet bekend gemaakt hebbende, ingevolgen den artikel III. van het besluit van de uijtwerkende magt, in date den 18 brumaire jaer 6.

Priesters onderworpen aen opsluijtinge. IV. De priesters gevonnist ter balingschap, 't zestig oudt en krank zijnde, dewelcke aengevat zijn geweest, zullen gestelt worden in het gebouw genaemt het seminarie tot Brugge, die de centraele administratie aenstelt voor de plaets van opsluijting en waervan de policie gegeven is aen de municipaliteit tot Brugge. V. De priesters 't zestig jaeren oudt, zullen ingelijks op het aentoonen van het tegenwoordig vastgenomen en gestelt worden in het hujs van opsluijtinge. Die dewelcke het niet geweest zijn, moeten zig derwaerts begeven voor den 20 pluviose naestkomende, op pene van gelijkelijc op de lijste van de geemigreerde gestelt te worden, voor dezelve redens als er geseijt is in den art. III. van het tegenwoordig besluit. VI. De kranke geen zestig jaeren hebbende, die denken dat zij maer onderworpen zijn aen opsluijtinge, zullen met het publiceeren deser hun certificaet van krankheijd aen de centraele administratie presentereen, dewelcke twee geneesmeesters benaemen zal om dezelve te visiteeren en de waerheijd hun'er certificaeten te doen blijken, naer hetwelke zij dezelve naer het hujs - *fol. 57* - van opsluijting zullen doen gaen of indien zij niet krank genoeg verklaert zijn aentoonen de plaets van balingschap. VII. De priesters onderworpen aen opsluijting moeten hun t'hunnen koste onderhouden in het hujs van opsluijtinge ende moeten ook besorgen beddingen en andere noodige saeken. De republike zal de onkosten doen voor alle hetgone hierboven geseijt ten opsichte van de behoeftege priesters.

Priesters die in hunne gemeijnte moeten naergespuert worden. VIII. De municipale administratien zijn bemagtigt van provisionelijc in hunne respectie gemeenten en woonplaetsen te laeten de krancke priesters, die op het schriftelijc verklaeren van twee geneesmeesters niet weggevoert konnen worden, naer het hujs van opsluijting zonder perijckel van hun leven te verliezen. Zij zullen het geseijde verklaers met hunne

besluiten naer de municipale administratien senden, die se zal vernietigen of door de hoogere magt doen bevestigen het stellen onder de sorge tot de genesing der geseijde krancke of zonder tijdt daeraen te stellen volgens de omstandigheden.

Algemeijne schikkingen. IX. De centraele administratie maakt bekent aen idereen wien het aengaet dat de balingschap of opsluijtinge der priesters geene confiscatie van goed medebrengh, maer dat de confiscatie der goederen voortskomt uijt het verlaeten van het land of emigratie als dezelve verdient en uijtgesproken is⁽³⁾. Dit verbaesende decreet, in welke men den heelen ondergang der H. kercke tegemoed ziet en welke een overgroot getal ongeluckige priesters in de grootste ellenden zal dompelen, is naer alle de cantons en communen toegesonden geworden.

(2 februarij 1799)

- fol. 58 - Op den 2 februarij zijnde den plichtigen feestdag van O.-L.-V. Lichtmisse, die men voorheen met zooveele plichtigheid zoo door het wijden der keerssen als het verrichten van plichtige goddelijcke diensten en het luijden der klokken in alle onse Heijlige kercken heeft zien vieren, is alles heden dusdaenig onderbleven, gelijk of er noijt geene Heijlige diensten der kercke waeren geweest. Integendeel is heden de werkklokke als op eenen anderen dag geluijt geworden. Nogtans ziet men opentlijk alle dese nieuwe invoeringen volkomentlijk tegens wille ende dank van het meestendeel der stede als buijtenlieden te zijn, want heden zijnde quartidi den 14 pluviose ende saterdag, wanneer het voor de veranderingen die nu kerk en staet renueeren martdag was en nu gevolgentlijk ook op heden zijnde den gewonen vierden dag der decade martdag was, zaeg men mits den feestdag der H. kercke ingestelt, geen meerdere bewegingen alsof het geenen martdag zoude geweest hebben. Niet een kraem en was er ter mart gestelt en niet eenen boerenwaegen en is er met eetwaeren of andere objecten, als op de martaegen is gebruik is, naer de mart gekomen, nog in geene winckels toog gedaen geworden, uijt welke de Franschen zelve moeten zien dat niettegenstaende hunne belaechelijcke en schaedelijcke ingevoerde veranderingen, de feestdaegen der kerk nog van veele onderhouden worden.

(3 februarij 1799)

Op den 3 februarij zijnde zondag, wiert op een schavot op den Burg van 's morgens ten 9 uren tot 's middags ten 3 uren gekleet in root met een placet boven zijn hoofd door den scherpregher aen eene staek gebonden en voor het volk tentoongestelt Joannes Quequin, oudt 32 jaeren, kleerkoper van stijle, geboortig van Haeneghem, departement van Jamappe en lest tot Pitthem gewoont hebbende, overtuij(g)t door den crimineelen regtsbank van geduerende den loop van 't jaer 6 valsche tweestuijversstukken geslaegen te hebben, waerom hij t'eijnden de executie tot 15 jaeren in d'ijzers veroordeelt was.

(5 februarij 1799)

- fol. 59 - Op den 5 februarij zijnde vastenavond, heeft men gelijk de twee voorgaende daegen zoo gerust zien doorbrengen alsof er noijt geenen vastenavond geweest waere. Alle het masqueren dat nog over jaer met zoovele baldaedigheid, zelfs tot verscheijde daegen in den vasten, heeft plaetse gehad, heeft men dese jaere teenemaal zien onderblijven, zooverre zelfs dat er geene kraemen van lekkernijen op de Mart gestelt zijn geworden en dat het werkvolk die werk hebben, zig als op andere daegen aen hun werk begeven hebben. Geene de minste openbaere ballen, redouten of commedien en zijn er ook geduerende dese daegen gehouden geworden en alles is zoo stil onder het volk afgeloopen alsof men noijt van geene vastenavondaegen geweten hadde, die alle jaere nogtans, schoon zelfs het masqueeren om redens verboden was, in alle soorten van baldaedigheden overgebracht wierden, zooals in 't voorgaende vervolg deser beschrijvinge op verscheijde jaeren kan gesien worden. Dit doet aen elk voor oogen zien hoedaenig de Fransche ingevoerde nieuwigheden van elk worden ontsien en dat de vrees reets onder de gemeenste classe van het volk, die gewonelijk de baldaedigste waeren, geresen is, temeer omdat er geen voorafgaende verbodt van niet te mogen masqueeren gegeven was. 't Is waer dat door den alderstrengsten winter die nu sedert thien weken nog met meerder hevigheid aenhout, zeer veele ongeluckige in groote armoede en ellende zijn gedompelt geworden. 511 gaset van septidi den 17 pluviose 7ste jaer.

(6 februarij 1799)

- fol. 60 - Op den 6 februarij zijnde asschenwoensdag, welke men voorheen zoo plichtig in alle onse Heijlige kercken als het begin van den veertigdaegschen vasten zijnde, met alle baetveerdigheid heeft zien vieren, heeft men heden alles in dezelve dusdaenig zien onderblijven alsof er noijt geen begin van den vasten zoude hebben geweest, want terwijl de bisschoppelijcke bullen tot onderhouding van den vasten jaerlijks uijtgegeven wierden en die nu ook alle gelijk de gebuiken der kercke teenemaal verdwenen zijn, zoo is 't dat men voor oogen ziet dat, ten waere den hemel ons lot veranderde, ook alle de gedagtenissen haest zullen onderblijven. Onder de menigvuldige ceremonien, welke op heden in alle de Heijlige kercken gedaen wierden, wiert door den priester op het voorhoofd van elken mensch die zig naer de kercke begaf een kruijs van asschen vermengt gedrukt onder het uijtspreken van dese woorden: 'memento homo quia pulvis est et in pulverem reverteris', welke beduijt: 'gedenkt mensch dat gij asschen zijt en in asschen zult vergaen'. Ach! Dat degene die de geheele H. kerke ten onderen brengen, die woorden wel overdagten, onmogelijk zouden zij den moed niet hebben om aldus alle de gebuiken der H. kercke te vernietigen, waerdoor wij bijnae zonder kerken en zonder priesters zijn gestelt geworden.

(9 februarij 1799)

Op den 9 februarij heeft men 's morgens vernomen dat naer den gemasqueerden bal die er gisteren, zijnde den eersten vrijdag in den vasten en decadidag, in 't commediehuijs gehouden was dat er naer in verscheijde aubergen geduerende den nacht groot trectement gegeven was, waer vleesch en visch is opgedient geworden en

welke men ziet maer alleen tot spot van onse H. religie gedaen te worden. 512 gaset van primidi den 21 pluviouse 7ste jaer.

(10 februari 1799)

- *fol. 61* - Op den 10 februari zijnde den eersten zondag van den vasten welke nog over jaer grand carnavaldag genaemt wiert en op welke sedert verscheijde jaeren in 't openbaer gemasquert en alle soorten van ballen en redouten gehouden waeren, heeft men op heden alles zoodaenig zien onderblijven, zoo alsof dien dag noijt den naem van grand carnavaldag genoemt geweest hadde geweest, aldus doende Franschen die kerk en staet omverrewerpen, allengskens ook de oude tijdtrekening en gebruiken gelijk ook de gedagtenis van den vasten verdwijnen en indien den hemel in ons ongelukkig lot niet voorsiet, zullen al haest alle de oude gebruiken gelijk ook degone van de H. kercke door het volk vergeten worden.

(11 februari 1799)

Op den 11 februari tusschen de hoop van een begonste doeijweder dat nogtans geduerende den nagt andermael in eenen geweldigen vorst veranderde, wierden in den nagt, meest alle menschen uijt den slaep ontwaekt door het hooren luiden van de klokken van St.-Donaeskercke, schoon die nog gesloten is, welk geluijt van 11 tot 12 uren 's middernagts, dat men nu ongewoon is te hooren, geduert heeft.

(12 februari 1799)

Op den 12 februari vernam men 's morgens dat het geluijt der klokken die men geduerende den nagt gehoord heeft, is geweest wegens de verovering der Fransche van het koninkrijk Napels, waerom heden niet alleen verscheijde uren op 't carilion gespeelt wiert, maer ook het geluijt der klokken van 12 tot 1 uren 's middags en van 5 tot 6 uren 's avons herhaelt wiert, welk geluijt men nu reets ongewoon zijnde als eene seltsaemheid door 't volk gehoord wordt. 513 gaset van quintidi 25 pluviouse 7ste jaer.

(14 februari 1799)

- *fol. 62* - Op den 14 februari is bij hallegebode bij orders van de municipale administratie en trommelinge rond de stadt het volgend besluit afgekondigt geworden. Overwegende dat er menigvuldige klagten gedaen worden uijt dies haere geadministreerde door de donkerheid der avonden blootgesteld worden aen perijkel van overreden te worden door de voituren. Overwegende dat dit perijkel veroorsakt wordt uijt dat de voituren of koutsen niet verlicht zijn en dat het van haere plicht is alle onheijlen die daeruijt zouden kunnen resulteren, te voorkomen. Den commissaris van de uijtwerkende magt gehoord; besluit dat het aen allen koetsier verboden is

naer den ondergang der zonne de straeten te doorrijden, tenzij zijne fouture behoorlijk met fackels of door kreessen brandende in de lanteerens verlicht waere. Degone aen de bovenstaende dispositie zullen contravenieren, zullen gestraft worden met eene opsluijting van drij daegen of met eene boete gelijk aen de weerde van drij dagheurlonen. Het tegenwoordig zal gedrukt worden in de twee taelen gepubliceert en aengeplakt. Gedaen in de sittinge van den 21 pluviose 7ste jaer, etc.⁽⁴⁾.

(16 februarij 1799)

Op den 16 februarij is eijndelinge naer eenen alderstrengsten vorst van welke geene jaeren deser eeuw voorbeelden hebben opgelevert en die nu ontrent drij geheele maenden geduert heeft, het weder verandert in een gewenscht doeijweder en regen, welkers voortdueringe nu van elk gewenscht wordt, omdat de vaerden en den heelen koophandel nu sedert al dien tijdt gestremt liggen en om de schaersheijd en perijkel der landtvrugten van welke men vreest door het doijen en weder vriesen veele te zullen vergaen zijn. 514 gaset van octidi den 28 pluviose 7ste jaer.

(17 februarij 1799)

- fol. 63 - Op den 17 februarij saeg men door het schielijk ingevallen doeijweder verselt met grooten regen eenen waternood tegemoed van welke niemant die leeft geheugen heeft dusdaenigen geweten te hebben, want van heden heeft men alle drij de Meersschen, de bleekerijen en andere omliggende straeten en plaetsen meer als drij voeten hoog onder water zien staen, zoodat geene bewoonders van die plaetsen, die meest alle geringe menschen zijn en die zulks ziende aenkomen niet zijn gevlugt, meer uijt hunne huijsen konnen geraeken en dese op de bovenste stagien van hunne huijsen gevlugt zijnde, moet men reets bij middel van schuijten en groote kuijpen ter hulpe komen om levensmiddelen te besorgen om van geen gebrek en honger te vergaen, waerdoor den schrik en allarm langs die kanten overgroot is geworden.

(19 februarij 1799)

Op den 19 februarij zijnde volle maen, was den schrik des watersnood ten hoogsten tot geresen, terwijl het water langs de voormelde kanten nog meer als eenen voet geresen was en die overstroming aen eene volle zee schijnt te gelijcken, want door het aenkomen van het overvloedig opperwater met zoodaenige dikke en groote stukken ijs dat niemant nauwelijks de weerga gesien heeft, is de schaede niet alleen in de Meersschen, maer ook langs verscheijde andere kanten der stadt algemeen geworden, langs de kanten waer het water in overvloedigheijd stroomt, staen veele huijsen en ook alle kelders vol water, waerdoor men reket dat er onder duijsende andere aen de kelders van het hospitael van St.-Jan, aen effecten, drank en eetwaeren meer als voor tweeduijsent guldens schaede zal veroorsakt zijn. Het nakomelingschap zal in de laetere tijden nauwelijks konnen geloven, tenzij de kronijken zulks met alle omstandigheden zullen opleveren, aen wat al rampen, miserien en ellenden wij

geduerende desen harden winter zijn blootgesteld geworden en dat naer het passeeren van die ongelucken nog het bedroefste van - *fol. 64* - alles zijn zal, zal den opslag zijn van alle soorten van eetwaeren van de eerste noodtsaekelijkheid, terwijl veele landtvrugten zullen vervrosen en alle door den overvloed van water teenemael zullen bedorven zijn. Van nu af begint zig reets eene overgrootte dierte te veropenbaeren, besonder onder het slag van eetwaeren van d'eerste noodtsaekelijkheid van welke veele en besonder de aerdappelen, raepen en alle soorten van groensels nauwelijks meer voor gelt te bekomen zijn en terwijl men in de grootste vreese is dat veele graen, alle het koolsaet en sucruoen zal vervrosen zijn, ziet men hetzelve van nu af veel in prijs augumenteeeren terwijl de rapolie reets seven stuijvers par stoop is opgeslaegen geworden. Aldus voorsiet men tusschen de oorlogsrampen, die wij uijtstaen, gevolgt door oneijndige ongelucken voor kerk en staet, eenen dieren tijdt te zullen zien uijtbersten, welke indien den Almogenden Godt ons niet behoede, nog van meerdere rampen, als van over veele jaeren voorseijt en beschreven is, geduerende den loop van het jaer 1799 te zullen gevolgt worden.

(20 februari 1799)

Op den 20 februari was het water binnen dese stadt nog hooger als gisteren aengewassen, waardoor den watersnood in plaets van te verminderen nog is vergroot geworden, want zoo men heden verneemt, heeft het water van de vaert van Gend door het overvloedig opperwater langs verscheijde zijden de bedden verlaeten en veele landen en parochien zijn onder water gestelt geworden. Langs alle zijden der zee is men voor eene geheele inondatie bevreest, zooverre dat men op eenige plaetsen den alarm geklipt heeft, opdat de zeedijken door eene menigte van volk zouden kunnen opgestopt worden. De ongeluckige overstromingen in Holand op den Rijn en andere plaetsen zijn, zoo men zegt, bijnae onbeschrijfelijk, gelijk uijt de 515 gasette van duodi den 2 ventose 7ste jaer, uijt de voorgaende en die zullen volgen tot ongeluk van 't menschdom maer al te veel kan gesien worden.

(21 februari 1799)

- *fol. 65* - Op den 21 februari tusschen eenen alderschrikkelijksten waternood die in de steden en te lande alle herten bevreest en de aldergrooste schaeden veroorsakt, dewijl de vaerden van Gend, Oostende en Nieuport langs verscheijde zijden overstroomt zijn en de bedden verlaeten hebben, waardoor niettegenstaende alle devoiren zeer veele landts(t)reken met eenen overvloed van water zijn overdekt geworden, is men desen avond voor den 11 uren uijt den slaep ontwakt geworden door het opkomen van een verschrikkelijk weder dat gelijk aen eene aerdbevinge was. Den windt verhief zig op eene schrikkelijcke wijze uijt den suijsen, tusschen flikkerende blixems en selden gehoorde donderslaegen. De locht was door de felle blixems als door een hemelsch vier geopent en veele beweeren die dit seltsaemig weder in dit jaergetijde van naebij hebben naergespuert dat er op veele plaetsen als een sienbaer vuur op de aerde gevallen is. Dit weder was zooveel te schrikkelijker omdat het met geen en regen vermengt was, waardoor dat er overgrootte schaede aen huisen, daeken, schouwen en boomen is veroorsakt geworden. Meest alle menschen

die zig reets te bedde hadden begeven, stonden in den grootsten angst en benouwtheit op, meijnende dat den laesten dag op handen was en dat de geheele stadt door eene aerdbevinge aen welke dit weder niet ongelijk was, zoude vergaen hebben.

(24 februari 1799)

Op den 24 februari naerdan het weder sedert het voormelde schrikkelijk weder geduerig zeer windig geweest hadde, is hetzelfde eijndelinge verandert in droogte en sonneschijn, 't welk eenider nu begint gerust te stellen over alle de gevaeren die wij geduerig over ons hoofd gesien hebben en omdat men nu de menigte overgestroomde waters oogblijkelijk begint te zien verminderen, dewijl door dezelve den heelen ondergang van het land gevreesd wiert. 516 gaset van sextidi den 6 ventose 7ste jaer.

(25 februari 1799)

- fol. 66 - Op den 25 februari heeft men binnen dese stadt Brugge geescorteert door eene verdeelinghe gendarmen te peerde, verscheijde te voet en verscheijde andere op eenen boerenwaegen geseten, zien aenbrengen verscheijde zoo mans als vrouwen die alle in egte van vangenis beweegt zijn, zijnde onder dese eenen man die in vrouwekleedinge gekleet was. Alle welke aengevat zijn, omstreeks het kanton van Thourhout, op de faiten betraet zijnde van verscheijde dieften met braeken en geweldigheden op de persoonen begaen te hebben. Men zegt dat er naer dese nog andere zullen ingebragt worden, terwijl er gepresumeert wordt dat dese versaemelde bende dieven meer als tot dertig in getal was, saemen geattroppeert geworden.

(27 februari 1799)

Op den 27 februari wierden in de parochiale kercke van St.-Jacobs, gelijk gisteren in degone van St.-Gillis ook gedaen was, publiekelijk in Fransche livres en contant gelt verkogt alles hetgone dat niet naegel- of moortelvast is. In dees kercken is bevonden geworden en hoe afschrikkelijk zulks te aensien voor alle welpeijende is, heeft men nochtans het genoeg dat in dees kercken gelijk in de twee andere die nog open zijn, te weten St.-Salvators en St.-Anne, alles bijnaer voor niet verkogt wordt, in ider kercke voor alles geen 300 livres gemakt wordende en de kerkmeesters alles opkopen om aen de kerke te blijven. Eene vrouw alleen, uijt de Moerstraete, die in St.-Jacobskercke als voor niet twee casuivels hadde gekogt, is door het volk uijtgejouwt en als uijt de kercke gedreven geworden. 517 gaset van nonidi den 9 ventose 7ste jaer.

Eindnoten:

- (3) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 7 en/of 8.
(4) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 41.

[Maart]

(3 maerte 1799)

Op den 3 maerte zijnde zondag, hadde men door de voormelde verbleven verkooping van het kerkegoedt, nog dit eenigste vergenoegen tusschen de opschorting van alle kerkelijke godtsdiensten, dat men alles op den zelve voet als sedert des zelfs suppressie gedaen is, in de vier voormelde kercken heeft zien verciert staen, want anders zouden dezelve gelijk aen ijdele schueren of verlaetene huijsen geworden zijn. 518 gaset van tridi den 13 ventose 7ste jaer.

(4 maerte 1799)

- fol. 67 - Op den 4 maerte heeft men vernomen alle de omstandigheden van eenen schrikkelijcken brand die gisteren voor den noen was ontsteken en tot den avond geduert hadde op het nederhof van het casteel, onder de wandeling genaemt van mijnheer Damarin, gelegen t'eijnden de dreve voorbijgaende d'herberge genaemt Het Haeseken buijten de Gendpoorte. Op 't onvoorsiens was de schuere van dit nederhof in brand geraekt, d'oorsaeken van welke zonder nogtans de waere omstandigheden te weten, terwijl zommige zeggen door onvoorsichtigheid van eene smoorpijpe geschiet te zijn en andere dat het moetwillig in brand gesteken is. Niemandt regt is wetende en eventwel hoe het heeft mogen veroorsakt zijn, was den brand deser schuere onblusbaer en het heele gebouw is tot den grond vernietigt geworden en gelukkig zijn eenige koeijbeesten daerin staende in het begin des brandts daeruijt getrokken geworden. Behalvens de vernielinge van den heelen bouw, zijn er behalvens veele hoeij en stroij en andere effecten, tot asschen verbrand tweehondert schoven cooren en ontrent hondert sakken aerdappelen benevens veele boerenallam, zonder dat door den overvloed der woedende vlammen iets van alles is konnen gered worden.

(7 maerte 1799)

Op den 7 maerte heeft men bijnaer den heelen morgen meest alle de Fransche troupen, zoo peerde- als voetvolk, welke geduerig bij de burgers tot groot overlast gelogeert worden, langs de Smede- en Ezelpoorte naer Oostende, Blankenberge en omstreeks dese steden zien vertrekken, welke inwoonders zoowel als wij ten hoogsten onderdrukt worden. Dese voorsorgen voorsiet men genomen te worden wegens de menige Engelsche en Russische menige schepen en zeevloten welke nu en dan voor Oostende en omstreeks alle daege gesien worden. 519 gaset van septidi den 17 ventose 7ste jaer.

(8 en 9 maerte 1799)

- fol. 68 - In den nagt tusschen den 8 en 9 maerte gebuerde eene groote diefte ten huijse van Eugenius Hardij, horlogiemaeker, wonende op de Mart. Eene tribune voor den venster staende, waer desen gewonelijk de horlogien was in hangende, was desen avond eene der blafturen de tribune afsluijgende door eenen leerjongen niet wel gesloten geworden, door welken middel eenen of meer dieven den middel gevonden hebben tot het inslaen van eenige ruijten van den venster en te ontweeren tot agtthien zoo goude als zilvere horlogien, welkers verlies voor den eijgenaer zooveel te grooter is, omdat dese horlogien meest alle zijn eijgen niet zijn, maer door particuliere gebragt om gerepareert te worden, waerdoor aen elken eijgenaer de weerdije van zijne horlogie volgens goeddunken tot meerder schaede zal moeten vergoet worden.

(9 maerte 1799)

Op den 9 maerte van 10 tot 12 uren zijn op een schavot op den Burg door scherpregher in hun gewone kleederen met een placaet boven hun hoofd op een schavot tentoongesteld twee persoonen welke t'eijnden de executie elk voor ses jaeren opsluijting in een correctie voor het begaen van dieften zonder braeke veroordeelt waeren.

Desen naermiddag heeft men publijkelijk in d'halle zien verkoopen vijf koeijbeesten en menagiegoed van eenen boer van Koolkercke, genaemt Van Lange, welke aengeslaegen waeren voor de betaeling der overvloedige belastingen die hij niet konde betaelen en met welke de landtslieden in 't generael zijn overlast geworden.

(11 maerte 1799)

Op den 11 maerte van 10 uren 's morgens tot 4 uren 's middags zijn op een schavot op den Burg door den scherpregher gekleet in 't root met een placaet boven hun hoofd tentoongesteld twee persoonen genaemt Hinricus Wahters, oudt 20 jaeren, geboortig van Gend, kleermaeker van stijle en Franciscus Auweghem, geboortig van Brussel, oudt 20 jaeren, ronselaere van stijle, welke beijde t'eijnden de executie tot de straffe van 16 jaeren in d'ijzers door den crimineelen regtsbank veroordeelt waeren. 520 gaset van primidi 21 ventose 7ste jaer.

(12 maerte 1799)

- fol. 69 - Op den 12 maerte was er een groot disorder op de Vischmart omdat het wel thien uren was eer den weijnigen aengekomen verschen visch, die men gewoon is voor den negen uren te verkoopen, in de mijne konde verkogt worden. Welke veranderinge men dan vernam veroorsakt te zijn wegens een nieuw Fransch bekent gemakt decreet door hetwelcke geordoneert wordt dat alle de aengekomen verschen visch die in de mijne moet verkogt worden, vooraleer zij mag worden verkogt worden, ten grooten comptoire moet worden geanregistreert, van welcke naerdats se verkogt is, een merkelijk aendeel van de verkogte somme aen de Fransche republike moet betaelt worden, welke niet alleen een groot detardement in des zelfs verkooping zal veroorsaeken maer bovendien een groote dierte, temeer omdat er nu maer zeer

weijnigen verschen visch wordt aengebragt, omdat er nauwelijks meer eenige vischsloepen kunnen uijtvaeren door de menigte Engelsche en Russische oorlogschepen die langs alle zijden van onse zeekusten swerven. Den visch was heden zoo dier dat eenen cabaliauw van gemeene groote tot vier Fransche kroonen verkogt is geworden.

(15 maerte 1799)

Op den 15 maerte, gelijk gisteren, heeft men door dese stadt Brugge zien doortrekken verscheijde transporten groote kanons, cuissons, poederwaegens en menigvuldige andere oorlogsgereetschappen om op verscheijde pointen van de zeedijken omstreeks Nieuport, Oostende, Blankenberge en andere zeekusten geplaest te worden, welke bewegingen doen vermoeden dat er tot ons nog meerder ongeluk eenen aanval der Engelsche en andere troupen langs deese kanten staet gewaegt te worden. 521 gaset van quintidi 25 ventose 7ste jaer.

(17 maerte 1799)

- fol. 70 - Op den 17 maerte zijnde palmsondag, welken feestdag men voorheen met zooveelen luyster en godtvrugtigheijd in alle onse Heijlige kercken heeft zien vieren, zoo wegens het wijden der palm als het celebreren van menigvuldige godtvrugtige diensten en het omdraegen der stigige processie als zijnde het begin van de Paeschfeest, alle welke men nu tot misnoegen van alle christene welpeijsende teenemal ziet onderblijven, dusdaenig alsof er noijt geene Paeschfeest meer moeste geviert worden, zooverre zelfs dat er in de kercke van St.-Salvators, waer nog eenige beeedigde priesters des sondaegs misse lesen, geene palm is gewijt geworden, welke men voorsiet verboden te zijn om de troubelen die over jaer in die kercke in het wijden der palm ontstaen waeren.

(18 maerte 1799)

Op den 18 maerte is van 11 tot 12 uren 's morgens en van 6 tot 7 uren 's avonds op 't carilion gespeelt geworden nopens de aengekomen tijdinge van eene victorie die de Fransche troupen in Grouwbunderlandt op de Oostenrijksche troupen zoude behaelt hebben, waerin de Fransche volgens een geaffixeert bericht 5000 Oostenrijksche troupen en eenen generael zouden hebben krijgsgevangen genomen en veele andere gedoodt en gekwest hebben, ook zouden in desen slag door de Fransche 24 stukken canon en ses vaendels genomen zijn. 't Zij dat dese tijdinge echt is ofte niet, is het eventwel zeker dat het oorlogsvuur langs alle zijden andermael is uijtgeborsten, uijt welke geduerende dit voorjaer verbaesende en schrikkelijcke gebuertenissen tegemoed gesien werden.

Desen morgen is bij hallegebode van 't stadthuijs afgekondigt en bij trommelinge rond de stadt bekend gemakt dat op den 1 germinal de primaire vergaederinge in de kercke van de Recoletten zijn zal en dat de kaerten voor den ingang der zelve van

nu af in het secretariat gegeven worden⁽⁵⁾. 522 gaset van octidi den 28 ventose 7ste jaer.

(19 maerte 1799)

- *fol. 71* - Op den 19 maerte is in den naermiddag het groot vaendel op den hallenthoren opgesteken en de groote drijcaleurige vlagge voor het stadthujs opgehangen geworden, van ses tot 7 uren van desen avond wiert op het carilion gespeelt waernaer eenige losbrandingen der canons op de stadswallen gelosbrant wierden ter oorsaeke van de Fransche feest van de souvereniteijt van 't volk die morgen zal geviert worden.

(20 maerte 1799)

Op den 20 maerte zijnde decadi den 30 ventose (windtmaendt) is 's morgens om 6 uren de gemelde feest aengekondigt door eene losbrandinge der kanons op de stadswallen, welke losbrandinge heden ten 12 uren 's middags en ten 7 uren 's avons herhaelt wiert. Ten negen uren 's morgens tot in den midag, gelijk van 6 tot 7 uren 's avons is op het carilion gespeelt geworden. Ten thien uren vergaederde eenen grooten treijn zoo peerde- als militaire voetvolk met den heelen etat-major op den Burg vanwaer zij verselt door alle de members van de geconstutioneerde magten, tusschen elcke administratie met de vliegende vaendels en vooropgaende de kinderen der arme schoolen en van eenige andere met hunne leermeesters, hun tusschen het spelen van schoon krijgsmusik begaeven langs de Breijdel- en Wollestraete over den Dijver langs het groot vleeschhujs door de Steenstraete over de Mart langs de Vlamingstraete over St.-Jansplaetse tot in de kercke van St.-Walburge, nu genaemt den tempel der wet, die volgens het feest verciert was, waernaer menigvuldige verrigtingen betrekkelijk tot het feest en krijgsmusik de processen-verbael der feest wierden afgelesen, waernaer den heelen treijn naer de Mart weergekeert zijnde. Naer de verrigtingen der groote parade van de militairen zoo voet- als peerdevolk de feest geeijndigt wiert.

(21 maerte 1799)

- *fol. 72* - Op den 21 maerte zijnde volgens de Fransche tijdtrekeningen den 1 germinal (spruijmaendt) ende nu ten halven des zelfs jaer, is ingevolgen de hiervooren gedaene bekenntmaeking om 9 uren 's morgens de primaire vergaederinge begonst in de kercke van de gewesene Recoletten, zonder nogtans gelijk op de twee voorgaende jaeren gepleegt was dat er op het carilion ten desen eijnde gespeelt wiert, hoewel de groote vlagge voor het stadthujs en het drijcaleurig vaendel op den thoren geduerende den heelen tijdt van dese verkiesinge zal geexponeert blijven. Men bemerkt ook dat den toeloop van persoonen naer dese kercke maer van zeer kleijn getal is en dat er zig geene andere persoonen begeven dan diegone die het Fransch haetelijk sijstema toegenegen zijn, tmeer ook omdat zig daer niemant anders begeven mag dan dien

die in 't vecariat Franschen burger geteekent is en aldus zal den keus die er moet gedaen worden naer het volle genoegen van dese Franschgesinde konnen ter uijtvoer gebragt worden.

(22 maerte 1799)

Op den 22 maerte heeft men 's morgens vernomen dat er eene merkelycke diefte begaen was, dog zonder braeke, ten huijse van sr. Mathijs, kleermaeker, wonende in 't Palmstraetje. Eenige dieven aldaer bij middel van eene leeder over den muer geklommen zijnde, hebben behalvens eenige andere effecten gestolen eene merkelycke partije lijnwaet dat aldaer op de agterplaetse was hangende. Des morgens heeft men de leeder vinden staen aen het agterhuijs van den smidt, genaemt Calewaert, wonende in de St.-Jacobsstraete, waer zij zeker ook gemeijnt hebbende te stelen, zijn verjaegt geworden.

Heden zijnde goeden vrijdag saeg men gelijk gisteren op den witten donderdag, zonder eenige andere ceremonien te plegen der H. kercke in de vier openzijnde kercken, de graeven ons heeren op de hooge autaaeren met veele brandende waschligten opgeregt, waernaer den toeloop van volk, hoewel het Alderheijligste daer niet geexponeert was, overgroot geweest is. 523 gaset van duodi den 2 germinal 7ste jaer.

(24 maerte 1799)

- fol. 73 - Op den 24 maerte zijnde quartidi den 4 germinal en vervolgens den dag van den gewonen martdag, heeft men heden eventwel gelijk als den martdag op den zondag of op eenen anderen H. dag invalt het genoegen gehadt van niet eenen winkel openbaer te zien toog doen, want den eersten paeschdag zijnde, heeft men ook geene de minste waeren door de landtslieden zien ter mart brengen, veele min eenige hoegenaemde kraemen zien ter mart gestelt worden. Alle welke doet zien dat niettegenstaende de gewone werkklokke als op andere daegen geluijt wordt en dat met het martkloksken als op andere daegen laet hooren dat de Franschen niet dan met de grootste moeijte het heele afschaffen van onse gewone H. daegen zullen konnen afschaffen, ten waere dat het volk daertoe door geweld gedwongen wierde, gelijk men reets verneemt tot Gend geordoneert te zijn dat op pene van drij daegen gevang door alle winckels op de sondaegen en H. daegen moet toog gedaen worden. Integendeel zien de Fransche binnen dese stadt zonneklaer dat den toeloop van menschen op heden en op alle andere sondaegen en H. daegen in de vier nog openzijnde kercken, hoewel er geen goddelijcke diensten gedaen worden, overgroot is, want de parochiale kercke van St.-Jacobs op heden geduerende die uren dat men in de geluckige tijden plagt de goddelijcke diensten te verrichten zoo vol menschen geweest heeft, dat men nauwelijks in dezelve konde geraeken, welken toeloop in de drij andere kerken niet minder was.

(26 maerte 1799)

Op den 26 maerte gelijk gisteren den tweeden en derden paeschdag, is 's morgens van 9 tot 10 uren en 's middags van 3 tot 4 uren door het spelen van 't carilion aengekondigt dat den bureau in de primaire vergaedinge in de gewesen kerke der Recoletten geformeert zijnde, ging voortgeprocedeert worden tot het verkiesen der municipaliteijt, de vrederegters, assesseurs en electeurs volgens de meeste voijsen die er zullen gegeven worden. 524 gaset van sextidi den 6 germinal 7ste jaer.

(28 maerte 1799)

- fol. 74 - Op den 28 maerte heeft men met volle sekerheijd alhier de egte tijdinge vernomen dat heele den vrede tusschen Zijne Majesteijt den Keijser ende Koning van Hongarien en Bohemen teenemael verdwenen is en dat de oorloogsoperatien langs alle zijden aen den Rhijn en in Italien tusschen de troupen van Zijne Majesteijt en degone der Fransche republijke teenemael hernomen zijn, zoodat men reets met sekerheijd verneemt dat er in de diversche batalien, welke tusschen prins Carel van Oostenrijk en den generael Jourdan van de Fransche republijke gewaegt zijn, reets een overgroot getal troupen van beide zijden gedoodt, gekwest en krijgsgevangenomen zijn, dog dat eijndeling de overwinning aen de Oostenrijksche troupen die op Khel gemarseert zijn gebleven is. Ach! Mogten dese tijdingen worden bevestigd en mogten wij nog eens verlost worden uijt de schrikkelijcke tijrannij waerin wij alle zoo wegens de heele vernietinge der H. kercke als het heele omverrewerpen van het order van den staet door de Fransche regeering, altijdt onder den tijtel van vrijheijd en gelijkheijd zijn gebragt geworden.

(29 maerte 1799)

Op den 29 maerte is van 's morgens ten thien uren tot 's middags ten drij uren op een schavot op den Burg gekleet in 't root met een placacet boven zijn hoofd door den scherpreger tentoongesteld eenen jongman, oudt 33 jaeren, geboortig van Vrankrijk, welke t'eijnden de executie voor het bestelen van eenen winkel met braeke tot de straffe van 16 jaeren in d'ijzers door den crimineelen regtsbank was veroordeelt geworden. 525 gaset van nonidi 9 germinal 7ste jaer.

(30 maerte 1799)

- fol. 75 - Op den 30 maerte zijnde decadi den 10 germinal 7ste jaer heeft in den morgen de gewone pligtigheijd plaets gehadt in de kercke van St.-Walburge, nu den tempel der wet, zoodat men zoo wegens het trouwen als alle andere kettersche gebruijken aldaer gewoon is op de decadidaegen te doen en desen naermiddag is de feest van de jonckheijd, die heden door het haetelijk Fransch gebroet geviert wordt op de volgende wijze ter uijtvoer gebragt geworden. Om twee uren van desen naermiddag wiert de pligtigheijd door 't spelen van 't carilion, welke gespel continueerde tot den avond, aengekondigt. Om drij uren vergaederden op den Burg de civiele en militaire overheden in groote uniforme en met hunne vaendels, de kinderen der armeschoolen en degone der andere schoolen, door welkers

schoolmeesters den eed aen de Fransche gedaen is, gelijk ook het militaire voet- en peerdevolk in de waepens met den etat-major, vanwaer den treijn als volgens gewoonte onder het spelen van 't krijgsmusik langs de besonderste straeten der stadt vertrokken is naer de gewesene abdije van den Duijnen, welkers heele gebouw, hovingen en kercke nu geheel voor eene centraele schoole door het Directorie van Parijs is geplaest geworden. Den treijn aldaer aengekomen zijnde, heeft de uijtdeelinghe der prijsen aen de leerlingen van dese centraele schoole plaets gehad in de tegenwoordigheijd der civiele en militaire overheden, welke pligtigheijd eenvoudig was, maer treffende en zielroerende door de verscheijde lofspraeken die er door de professors gedaen wierden en heel bekwaem om de jonge burgers de leer en eersugt (maer niet de leeringe der H. religie) in te boesemen. De prijsen waeruijt men nu klaer ziet wat in die school geleert wordt, zijn gegeven aen de volgende jongelingen, te weten: den eersten prijs van de teekenkonst aen Joseph Warlencourt en den tweeden aen Emanuel Bogaert, - fol. 76 - beijde van Brugge. Nateurbeschrijvinge: den eersten prijs aen P. Crombrugge van Brugge. Aloude taelen: den eersten prijs aen P. Crombrugge, den tweeden aen Franciscus Van Herswingels van Brugge. Tweede afdeelinghe: den eersten prijs aen Bernard Devers, den tweeden prijs aen Charles De Tijllij, beijde van Brugge. Wijskunde: den eersten prijs aen Charles Devriere van Poperinge, den tweeden prijs aen Eduward Edwards en Franciscus Van Herswingels, beijde van Brugge. Scheijdkunde en nateurkennis: den eersten prijs aen P. Verhulst, den tweeden prijs aen Eduward Edwards, beijde van Brugge. Algemeijne taelregelen: den eersten prijs aen Joseph Warlencourt van Brugge. Redenkunde: den eersten prijs aen Joseph De Stoop van Brugge. Doordien de schoole der historie te onlangs geopent was, is er geen prijs van dezelve leering konnen uijtgegeven worden. Naerdats de prijsen vermeldt onder het speelen van 't musick uijtgegeven waeren, is er op de groote plaetse van den Duijnen eenen vrijheidsboom geplant geworden, waernaer den heelen treijn langs de besonderste straeten der stadt weergekeert zijn in 't zelve order gelijk zij aengekomen waeren naer den Burg. Aldus de feest der jongkheijd geeijndigt wordende.

Eindnoten:

- (5) I.v.m. reglement primaire vergadering: zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 62, 63, 64 en/of 65.

[April]

(2 april 1799)

Op den 2 april zijnde den feestdag van O.-L.-V. Booschap, welke men in de geluckige tijden zoo pligtig in de kercke van St.-Salvators heeft zien viere, zoo door het celebreren van overschoone goddelijcke diensten, luiden der klokken en het omdraegen der processie met het beelt van O.-L.-V. en het huijseken van Loretten, welke processie men degone der peligrims noemde en in welke zig niemant vermogt te presentieren, tenzij hij ten minsten naer Rome geweest hadde, heeft men heden

in die kerk alles dusdaenig zien onderblijven alsof het den gemeensten weekdag zoude geweest hebben, zoodat men hieruijt ziet dat allengkens alle de feestdaegen der H. kercke zullen tenietgebragt worden. 526 gaset van tridi den 13 germinal 7ste jaer.

(3 april 1799)

- fol. 77 - Op den 3 april zijnde quartidi den 14 germinal is het groot drijcaeluerig vaendel en de groote vlagge van den hallentooen afgedaen geworden vermits de primaire vergaederingen begonst den 1 germinal in de kercke der gewesene paters Recoletten zijn ten eijnde gebragt geworden. In dese vergaederinge die uijt min als 300 burgers gehouden is, vermits alle welpeijssende naer die Fransche prullen niet meer omsien, zijn de volgende burgers van Brugge tot de volgende bedieningen benoemt geworden. Tot electeurs: Pieter Busschaert; Francois Van Praet; D.S. De Schrijvere; L. Desmuijck, notaris. Tot vrederegters: wijk A.B.: Bernard Jooris, C.D.: J. Calewaert, E.F.: Francois Busschaert. Tot assesseurs: wijk A.B.: Adrianus Declercq, Charles De Net, L. Kuekelinck, Van Straeten Bouvij, Pieter Naert, C.D.: Louis Declerk, Joannes De Schrijvere, Ferdinand Delbaere, Gijselen, Herman Harten, E.F.: Charles Van Assche, Joannes Herrens, Jonaers, Pieter Degraeve, Warlencourt. Tot bediende van de municipaliteijt: Francois De Serret, Jaques Gombert soon en Francois De Muelenaere. Zijnde dese de egte naemlijst welke van de kiesing tot heden is bekent gemakt geworden.

(5 april 1799)

Op den 5 april van 9 tot 10 uren 's morgens is er op 't carilion gespeelt geworden en de canons op de stadswallen zijn tot verscheijde mael gelosbrant geworden, ook is op den hallentooen in den morgen opgesteken geworden het groot drijcaleurig vaendel, zonder dat men de egte oorsaek weet waerom dees pligtigheid heden zoo seffens gepleegt is. Zommige zeggen zulks te zijn wegens de electeurs, die van alle de kantons aengekomen, heden de verkiesingen voor de gedeputeerde van Parijs beginnen en andere zulks te zijn wegens de overwinningen die de Fransche op de Oostenrijksche legers in verscheijde veldtslaegen zouden gewonnen hebben. 527 gaset van sextidi den 16 germinal 7ste jaer.

(6 april 1799)

- fol. 78 - Op den 6 april is de volgende bekentmaeking op de besonderste plaetsen deser stadt geaffixeert geworden. Copije van eenen brief van den commissaris der uijtwerkende magt, bij de centraele administratie van het departement der Schelde. Aen den devisions-generael Beguinot. Gend den 15 germinal jaer 7. Ik kondige U aen mijnen lieven generael dat ik zoeven de geluckige tijdinge ontfange dat den generael Massena de Oostenrijksche armee in Helvetien volkomentlijk geslaegen heeft. Sevenduijsent krijgsgevangene, 25 stukken kanon en de volkomen nederlaeg der vijantlijcke armee zijn de vrugten van desen geluckigen slag. De brieven die mij dese tijdinge melden, versekeren ter zelve tijdt dat de armee van den aertshertog

Carel gezwenkt is en dat wij eerlang van dien kant tijdingen hebben zullen die de regtaerdige vrienden des vaderlands met blijdschap zullen vervullen. Leve de republik. Heijl en vrientschap. Onderteekent Debosch. Hoe flatteerende dit berigt uijt Gend toegesonden ook zijn mag, worden alhier op heden zeer naedelige tijdingen wegens de Fransche legers aen den Rijn verbreijt, tot zooverre dat alle vrede gasetten verboden zijn, zoodat wij eerstdaegs omstandigheden van groot gewicht te verwagten hebben.

(8 april 1799)

Op den 8 april is bij hallegebode en trommelinge rond de stadt een besluit van de municipaliteit bekent gemakt behelsende dat er in 't secretariaet eenen register geopent is op welke alle burgers, van den ouderdom van 12 jaeren af, zig zullen moeten laeten inschrijven als Franschen burger. Aen ider inschrijver zal eene kaerte met de numero der inschrijving worden afgelevert om die in alle gevallen te kunnen aentoonen, zullende voor 't toekomende aen niemant eenig pasport worden verleent tenzij aen die van kaerten zullen voorsien zijn⁽⁶⁾. 528 gaset van nonidi den 19 germinal 7ste jaer.

(9 april 1799)

- *fol. 79* - Op den 9 april heeft men met den grootsten schrik het volgende beklagelijck voorval, veroorsakt door de Fransche barbaerscheijde, vernomen. Sedert eenen rijmen tijdt was er in het agterste van het huijs van d'heer Van Outrijve in de Kuijpersstraete verborgen eenen Franschen geemigreerden persoon, die men in 't algemeen zegt eenen priester te zijn. Desen man, oudt [... ???] 70 jaeren, waarschijnlijk moede zijnde van aldus afgesondert van het mensdom te leven, heeft men op heden verhangen gevonden aen eene coorde die aen de kepering van het huijs wel vastgemakt was, aldus ongeluckig gevonden wordende, reets eenige uren ellendig overleden zijnde. Mogt dit voorbeelt en andere voorvallen, zonder dat men het weet, de gemoederen van de versteende Fransche regeering vermurren en de menigte verborgene personen, zoo geemigreerde van Vrankrijk, priesters en jongelingen van de requisitie van dese stadt en heele landt die in hollen en gaeten verborgen sitten, zonder zig oijt aen iemant te durven vertoonen, dan zouden de schrikkelijcke duijsternissen verdwijnen en man zoude het quijnende mensdom ten allen kant als zien herleven, dat ons voor alsnu in eenige hope begint te stellen van misschien nog eens van die vrij- en gelijkmaekers te zullen zien ontslaegen worden, zijn d'overgrooten nederlaegen die de Fransche legers op den Rhijn tegens de Oostenrijksche hebben ondergaen, want op den 12 april heeft men uijt Stradtsbourg in date den 14 germinal de sekere tijdinge ontfangen dat het hooftkwaertier van den generael Jourdan aldaer, gelijk dien generael aengekomen is en dat desen generael naer Parijs ontboden is. Indien dese maere confirmeert, zijn de Fransche legers verre langs dien kant agteruijt geslegen geworden. 529 gaset van tridi den 23 germinal 7ste jaer.

(14 april 1799)

- *fol. 80* - Op den 14 april is het drijcaleurig vaendel op den thoren en de groote vlagge voor het stadthuijs gehangen sedert het begin van de maendt germinal, afgedaen geworden, vermits op heden de electorale vergaederinge, welke op de collegiekamer van het stadthuijs sedert den 20 germinal gehouden was, op heden is geeijndigt geworden, zoodat het spelen van 't carilion geduerende twee uren daegs ook opgehouden heeft, zijnde de naemlijst der verkosene leden tot heden nog niet bekend gemaakt geworden.

Heden heeft men uijt Oostende vernomen dat eene brik onder Deensche vlagge, komende van de Guadeloppe, gelaeden met suijker, kaffe en katoen als prijs genomen door eenen Franschen kaper, zoo naer de bank aen 't anker gekomen is, dat den zelven is aen den grond gestooten en ongelukkig gelijk de laedinge de proeij der woeste baeren is geworden.

(16 april 1799)

Op den 16 april heeft men de sekere tijtinge vernomen van de volkomen nederlaeg van het Fransch leger aen den Rijn. Volgens de sekere tijdingen die men daarvan verneemt zijn de Fransche legers in volle retraite de Rijnovers moeten overkomen en alzoo sij maer eene brugge, te weten degone van Khel, om over te trekken en door eene overmagt van Oostenrijksche cavalerij agtervolgt wierden, zijn er niet alleen veele Fransche troupen in die retraite gesnevelt geworden, maer ook een grooten number in de vlugt verdronken. Nu zal men gaen sien of de Oostenrijksche legers op dese landen zullen opmarceeren of langs welken kant de Fransche zullen verjaegt worden. 530 gaset van septidi den 27 germinal 7ste jaer.

(17 april 1799)

- *fol. 81* - Op den 17 april heeft men alhier uijt Cortrijck de sekere tijdinge ontfangen van een aldergrootste ongeluk gisterennaermiddag aldaer voorgevallen. Over heele onse landtstreek was er gelijk hier over Brugge gisterennaermiddag een groot ongeweerte van donder en blixem verselt met eenen swaeren slagregen overgekomen, welke alhier binnen Brugge gelukkig geene schaede veroorsakt heeft, maer wel op het platte land waer verscheijde schueren en gebouwen tot den grond verbrant zijn. Tot Cortrijck was het wegens de foire aldaer, cadanse in eene herberg genaemt Den Appel, den herbergier die het weder saeg aenkomen raedede de dansers daeruijt te scheijden, maer zijne vermaeningen waeren vrugteloos, de dansers gingen daerin voort en hij zelfs van schrik vlugte in den kelder van het huijs. Een kwartier eurs daerna viel den donder met een schrikkelijk gehuijl door de schouwe der plaetse waer zij dansten en vijf van dese persoonen wierden op den grond doot geslaegen, zonder meer eenig teeken van leven te vertoonen. De dienstmeijt van het huijs was langs eene zijde van haer lichaem lam geslaegen en den schrik en schroom was in dit huijs zoo algemeen en overgroot dat niet alleen de vrouw van het huijs, maer ook verscheijde andere persoonen korts daerna van schrik en schroom subitelijk overleden zijn.

(20 april 1799)

Op den 20 april heeft men voorseker eene daedt vernomen die het menschdom doet sidderen en beven. Eenen weijrelijcken persoon die ten tijde dat de eerw. paters Predikheeren exteerden aldaer kleermaeker plagt te zijn, heeft de stoutigheid begaen van op de parochien van St.-Andries, St.-Michiels en Loppem zig uijt te geven voor eenen geestelijcken doolenden pastor, door desen middel heeft hij de paeschbicht van veele afgenomen en hun bij het lesen van valsche missen de communie gegeven, hij heeft ook verscheijde paeren getrouwt en meer ander geestelijcke bedieningen verricht en daerdoor eenige schatten versaemelt hebbende is hij verdwenen, vreesende ontdekt te worden. 531 gaset van primidi 1 floreal 7ste jaer.

(21 april 1799)

- fol. 82 - Op den 21 april is vanwegens de municipaliteit bij hallegebode van 't stadthuys het volgende besluit afgekondigt geworden. Groote jaermart te Brugge. De municipale administratie van het canton van Brugge, hoofdplaets van het departement der Leije, verwittigt het publick dat uijt kragte der nieuwe bestemming der jaermarten van dit departement, vastgesteld door de centraele administratie, de groote jaermart deser commune voor alle slag van koopwaeren (uijtgenomen schietgewieren) is en blijft vastgesteld op den 15 floreal van elk jaer. Zij zal vijftien vrijdaegen dueren, de decadis daerin niet begrepen. De kooplieden en andere burgers, die zig derwaerds zullen begeven, mogen versekert zijn van er, vanwegens de geconsitueerde magten, alle bescherminge en beschutting te vinden welke zij begeeren kunnen. Gedaen in de sitting te Brugge, den 18 germinal jaer 7. Tegenwoordig de burgers Joseph Van Heule, president, etc.⁽⁷⁾.

(23 april 1799)

Op den 23 april heeft men uijt Oostende de sekere volgende tijdinge vernomen dat het brikschip van welke hier fol. 80 gehandelt is en 't welk men op eene bank gestooten zijnde aen den grond verloren rekende, naer zooverre als mogelijk geweest heeft, de rijke laedinge koopmansgoederen geret te hebben, meer als d'helft der zelve verdronken zijnde, het gemelde schip door de Fransche is verkogt geworden voor 200 livres, onder conditie dat de koopers het schip t'hunnen koste moesten van de bank afhaelen. Korts daernaer, gelukkig voor de koopers, eenen tegenwindt opgekomen zijnde, is het hun gelukt het schip heel, zonder veel moeijte, vlot te krijgen en binnen de haeve van Oostende binnen te brengen, waerdoor zij een voordeel van meer als 40000 Fransche livres gewonnen hebben. 532 gaset van quartidi 4 floreal 7ste jaer.

(26 april 1799)

Op den 26 april volgende 533 gasette van septidi den 7 floreal 7ste jaer.

(27 april 1799)

- *fol. 83* - Op den 27 april 's morgens om 12 uren is bij hallegebode van 't stadthuijs een besluit van de administratie van dit departement afgekondigt, behelsende dat ons departement in de voltalliging der militaire omschrijving van de tweede en derde classe, tweeduijsent vijfhondertentweentsestig mannen leveren moet, dewelke naer Rennes bestemt zijn. Het aendeel van Brugge is honderteneendertig mannen, waerin ook de wijze der wet breetvoerig is afgekondigt geworden. De besonderste artikelen der zelve zijnde, dat in de communen waer het getal hooger zal beloopan dan degone die er gevraegt worden, zulks bij lotinge zal gebueren. Degone door het gevallen lot tot den dienst zullen genootsakt zijn, zullen niet begeerende den dienst aen te nemen, vijf daegen tijdt hebben om eenen man bekwaem tot den dienst in hunne plaetse te stellen of eenen te laeten werven, zoo nogtans dat zij voor den zelve, wanneer hij zoude deserteeren zullen responsabel blijven en weder zelve moeten optrekken of eenen tweeden aenstellen⁽⁸⁾. Dit verbaesende decreet welke menigvuldige tot in de ziel bedroeft en veele andere omstandigheden behelst, is desen naermiddag door de municipaliteit te peerde in uniforme, verselt door het groot drijcaleurig vaendel met de trompette op alle de publijcke plaetsen der stad afgekondigt geworden.

Heden ziet men ook aen het stadthuijs, nu genaemt het huijs der gemeijnte, geaffixeert eene naemlijst van seventhienhondertendertig jongelingen van d'eerste classe der requisitie van het departement der Leije, die t'zijnen tijde niet opgekomen en verborgen zijn of die opgekomen zijnde langs de wegen gedeserteert zijn, zijnde alle dese op de vierde lijst der emigranten gestelt geworden en welke vervolgens ontdekt wordende, volgens de militaire wetten als deserteurs zullen behandelt worden. Uijt dit alles ziet men als een truergelaet op het wesen van eenider, voorsiende de schrikkelijcke gevolgen die wij zoo wegens kerk en staet nog te verwagten hebben.

(28 april 1799)

- *fol. 84* - Op den 28 april zijnde nonidi den 9 floreal 7ste jaer en sondag ende martdag, saeg men andermael gelijk als den martdag op eenen sondag of H. dag van de H. kercke invalt, die nogtans door de Fransche niet meer herkent worden, geen de minste waeren door de landtslieden ter mart brengen. Ook saeg men niet een kraem op de mart gestelt, nog geen toog in eenige winckels gedaen worden, waeruijt de Fransche die heel het voorgaende order en onse religie willen overhoop werpen, tot nog toe moeten zien dat de religie onser voorvaeders door het meestendeel van 't volk onderhouden wordt. Dat elk nogtans tot in 't diepste der ziele treft, is dat men desen morgen in publijcke verkooping in 't voorig bischdom, waer alle de immuebelaire goederen der geestelijckheid van 't heele departement verkogt worden, heeft zien verkopen voor de somme van viermillionen livres in bons, welke toegeslaegen is aen Maijens, timmerman, de overschoone kercke, den ommegang en alle de verdere gebouwen van de hoofdkerke van St.-Donaes, waer men in onse tijden zulcke overschoone godtsdiensten heeft zien plegen. Men zegt in 't algemeen tot ons nog meerder verdriet dat die schoone kercke, ommegang en heele gebouw zullen worden

afgebroken en dat er langs die plaets eene nieuwe straete zal gemaakt worden, welke langs den Burg tot op de plaetse Malenberg zal getrokken worden.

(30 april 1799)

Op den 30 april heeft men met het grootste hertsseer 's morgens 's naermiddaegs in Fransche livres tegens contant gelt zien verkopen in de cathedrale kercke van St.-Donaes alle de autaeren, douxal, predikstoel, bichtstoelen en boseringen gelijk ook alle het ander kerckegewaet, zoo autaerkleeren, casufels, cruijsen, kandelaers, posturen en generaelijk alles wat er in dees overschoone kercke die den roem deser stadt was, is bevonden geworden. Niet dan met betraende oogen kan men de heele vernielinge van dese zoo befaemde kercke aensien welke voorseker aen geene beeltstomerijen der voorgaende eeuwen kan vergeleken worden, terwijl men nu alles wat goddelijk is, ziet onder den voet getrapt worden. 534 gaset van primidi den 11 floreal 7ste jaer.

Eindnoten:

- (6) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 74.
- (7) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 97.
- (8) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 100.

[Mei]

(1 meij 1799)

- fol. 85 - Op den 1 meij heeft men gelijk reets van over jaer teenemael zien onderblijven de geheugenis van die maendt, welke voorheen zoo op heden als daegs daervooren zijnde meijavond, door het verscheijde mael speelen op 't carilion, als eene blijde feest geviert wiert en alzoo er nu geene andere tijdtrekening als degone der Fransche meer herkent wordt waeraen het meestendeel van 't volk nogtans geensints kan gewoon maeken, ziet men zoo op heden als op alle de andere daegen van de voorige tijdtrekening alles zoodaenig onderblijven alsof er dezelve in alle openbaere onderhoudingen en vieren der feesten noijt geweest hadde.

Heden heeft men ook zien voortgaen in de openbaere verkoopinge van alle de effecten tot zelfs den heelen kostbaeren grondt van de kercke van St.-Donaes, welke beeltstorrige verkopinge desen naermiddag geeijndigt wiert. Volgens de conditien hadden de koopers agt daegen tijdt om hunne gekogte effecten te weeren, zoo nogtans dat de verminderinge of schaede op dezelve te veroorsaeken t'hunnen laste zoude blijven, waerdoor de ongehoorde bleeltstomerije zoodaenig zijne woede liet uijtschijnen dat men hoewel door borgers deser stadt nog voor den avond meest alle hetgone dat er te bevinden was, behalvens den grond, als stukken geslaegen saeg als door verwoeste zoo te lijve als par waegens die als in een peerdestal die kerk uijt en in liepen en reeden, weggesleept wordende.

(3 meij 1799)

Op den 3 meij wiert op een schavot op den Burg gekleet in 't root met een placaet boven zijn hoofd geduerende ses uren door den scherpreger tentoongesteld eenen persoon, geboortig en lest gewoont hebbende tot Poperinge, welken voor het begaen van dieften met braeke t'eijnden de executie voor 14 jaeren in de ijzers veroordeelt was. 535 gaset van quartidi den (1)4 floreal 7ste jaer.

(5 meij 1799)

- fol. 86 - Op den 5 meij zijnde den eersten zondag van de maendt meij, welke sedert de veranderinge door den overleden bisschop Felix Guillialmus Brenart gedaen, sedert eenige jaeren voor den dierbaeren feestdag van het H. bloet geviert wiert, welke tevooren alle jaeren op den 3 meij geviert wiert, heeft men heden alles zoodaenig truerig gesien alsof er noijt binnen Brugge een H. bloet hadde geweest, dat van verre en naer door eene ontelbaere menigte godtvrugtige geeert en aenbeden wiert. Nu dat zowel de H. Bloetcapelle als d'overschoone kercke van St.-Donaes teenemael geramponneert en gerenuert is, ziet men ook teenemael onderblijven het gaen van den ommeegang van het H. bloet alsof zulks noijt gepleegt waere geweest, welke niet alleen de geheele voorgaende godtvrugtigheijd van het volk ten onderen werpt, maer ook voor wat het tijdelijk aengaet overgroote schaede voor de stadt veroorsakt door d'overgroote menigte vremdelingen welke hier jaerlijks van verre en naer aenkwaemen om het H. bloet te dienen en dus nu de consumptie ook teenemael gerenuert is. In plaets van het luiden der klokken, het celebreren van overschoone godtvrugtige kerckediensten en het omdraegen van de pligtige processie, hoort men ook op heden alleen de werkklok luiden, men ziet de foire en alle kraemen op de Mart geopent zwools of den zondag en dien pligtigen feestdag van het H. bloet ons heeren, die vijftien daegen duerde, noijt en zoude geviert geweest hebben. Ach! Gaeven den hemel dat wij die geluckige tijden mogten zien weerkeeren en de H. religie herstelt worden.

(7 meij 1799)

Op den 7 meij is in 't licht uijtgeven versaemeling sub N. te zien den thienden schoof ofte verlooren thiende, saementspraek tusschen den schoolmeester en den pagter Jan, uijt welke men ziet dat alle geestelijcke persoonen, zelfs de beeedigde, dit stuk seker van eenen opgesteld, teenemael van hun gewonelijk inkomen zijn ontrooft zijn ontrooft geworden. 536 gaset van octidi den (1)8 floreal 7ste jaer.

(8 meij 1799)

- fol. 87 - Op den 8 meij zijnde woensdag en martdag nonidi den 19 floreal 7ste jaer en vervolgens den eersten martdag van de foire heeft men maer al teveel tot den grootsten ondergang van alle handeldrijvende persoonen deser en vremdelingen der foire het verschil gesien bij andere jaeren, dat zoo de ongeluckige

tijdsomstandigheden, de requisitien der jonge lieden, de groote schattingen der contributien en nog meest van al d'opschorting van den ommegang van 't H. bloet en degone van het cesseeren van de goddelijcke diensten in de kercken veroorsakt heeft. Men reket en men siet voor oogen dat er wel thien vremdelingen tegens nu een plagten naer stadt te komen, waerdoor de verminderinge der consumptie naer evenredigheijd is vermindert geworden.

Van 10 tot 12 uren van desen morgen zijn twee persoonen in hunne gewone kleederen door den scherpreger op een schavot met een plaacet boven hun hoofd tentoongesteld welke t'eijnden de executie voor het begaen van dieften zonder braeke elk tot ses jaeren opsluijting verwesen waeren.

(9 meij 1799)

Op den 9 meij zijnde decadi den 20 floreal 7ste jaer heeft men de foire en alle de kraemen op de Mart dusdaenig gesloten gesien alsof het voor de alderongelukkigste tijden die wij beleven den eersten paeschdag zoude geweest hebben, zoodat degone die op die haetelijcke decadidaegen iet verkopen teveel maer hunne winkels, hoewel zonder toog te doen, openen of die met het doen van eenig openbaer werk bevonden worden door het samengespan der schaedebeletters worden opge(t)ekent en voor den bureau der police worden gedagvaert en merkelijcke boeten moeten betaelen zonder eenig kwaed gedaen te hebben.

(10 meij 1799)

Op den 10 meij was elk 's morgens in de grootste verslaegentheijd op 't vernemen dat geduerende den nagt verscheijde jongelingen van de requisitien van hun bedde zijn gelicht geworden en dat zelfs degone binnen den bepaelden tijdt getrouwt uijt de armen van hunne geliefste vrouw zijn ontruikt geworden. Hetzelve verneemt men alom ook te lande alom gedaen te worden waerdoor de vrees van menige in 't hert bespuert en den afschrik op d'aensichten gesien word. 537 gaset van primidi den 21 floreal 7ste jaer.

(12 meij 1799)

- fol. 88 - Op den 12 meij zijnde den eersten sinxendag, hoorde men van 's morgens en op den dag de werkklokke als op den minsten wekedag luijden, alle andere geluijt der klokken en verrigtingen der goddelijcke diensten, die op desen dag zoo luijsterlijk in alle onse Geheijligde kercken gehouden wierden, onderblijvende. Heden saeg men ook de foire en kraemen die op den decadidag moet gesloten zijn, geopent, dusdaenig hoewel meest alle winckels gesloten bleeven alsof het op de foire, op de Mart en op den Burg wegens de opening der craemen geen Heijligen hoogdag van sinxen zoude geweest hebben.

(13 meij 1799)

Op den 13 meij zijnde quartidi den 24 floreal 7ste jaer, den tweeden sinxendag ende martdag, wiert de werkklokke gelijk gisteren geluijt en de foire en d'ordinaire kraemen op de Mart en Burg geopent, dog dit genoeg hadde men eventwel dat er in geene winckels publicken toog gedaen wiert, nog meer kraemen op de Mart dan de gewone der foire gestelt waeren. Ook wieren der, waeraen men zig nogtans verwacht hadde wegens de foire, door geene landtslieden eenige waeren ter mart gebragt. Het martklokkens wierden nogtans als op d'andere martdaegen geluijt en dit alleen om eene partije graen dat door de Fransche zelve om den martdag te doen verbeelden op de Mart was gestelt geworden. Dit doet hun zien dat het lang moeijte zal kosten om de feestdaegen der H. kercke te doen vergeten worden. 538 gaset van quartidi 24 floreal 7st jaer.

(17 meij 1799)

Op den 17 meij is eijndeling de loting geeijndigt welke sedert eenige daegen heeft plaets gehad in eenen kaemer in 't voorig bischdom, nu voor de sittings der centraele administratie gebruikt wordende. Voor het getal recruten dat door het departement der Leije voor de tweede en derde classe als hiervooren fol. 83 vermeld, moet geleverd worden, is zulks gedaen voor ider canton bij loting, alle de naemen der omgeschrevene in eene doos gedaen wordende en het getal dat ider canton moet leveren daer eerst uijtgetrokken wordende, heden zijn de naemen van de 131 mannen die Brugge leveren moet getrokken geworden. 539 gaset van octidi den 28 floreal 7ste jaer.

(19 meij 1799)

- *fol. 89* - Op den 19 meij zijnde decadi den 30 floreal 7ste jaer ende zondag, saeg men de foire, de kraemen en de winckels op dusdaenig eene wijze gesloten alsof het in de geluckige tijden den eersten paeschdag zoude geweest hebben. Hieruijt ziet men klaer dat de voorgaende H. feestdaegen teenemael onder voet gebragt zijn, terwijl de foire die op de zinxendaegen geopent was op heden gelijk alle de kraemen heeft moeten gesloten worden.

Heden zijnde den pligtigen feestdag van de H. drijvuldigheid, die men zoo pligtig in de parochiale kercke van St.-Gillis, zoo door het luiden der klokken, verrigtingen van solemnele godvrugtige diensten, omdraeginge der processie, stellen der autieren en vercieringen van hujsen en straeten, heeft zien viere, is op heden ook zoodaenig onderbleven alsof zulks noijt gepleegt was.

(20 meij 1799)

Op den 20 meij is bij hallegebode van 't stadthujs en trommelinge rond de stadt bij orders van de municipaliteit het volgende besluit afgekondigt tot voorkomen der ongelucken die door de honden veroorsakt worden. Art. 1. Het is verboden de honden van welckdaenige rasse of groote te laeten loopen in de straeten of publicke plaetsen.

2. Het is geoorloft de honden te geleijden aen den band, maer in dat geval moet den band geproportioneert zijn nae de groote en kloekte van den hond en in geen geval zal den band mogen grooter wesen dan twee meters. 3. De voerluijden zullen de honden binden onder hunne waegens en karren met een ijzeren keten en dusdaenig dat zij buijten het slag niet konnen loopen. 4. De overtreders aen de voorgaende dispositien zullen gestraft worden met drij daegen opsluijting en hunne honden zullen op staenden voet gedoodt worden. - *fol. 90* - 5. De commissarissen en serganten van police, de nationaele gendarmerie en de gewaepende magt zijn geriquireert de hand te houden aen de uijtvoeringe deser, etc.⁽⁹⁾.

(21 meij 1799)

Op den 21 meij saeg men reets de uijtwerksels van de hiervooren afgekondigde ordonantie die hoogst noodig geworden was wegens de ongelucken zoo aen menschen als beesten die verscheijde verroede en dolle honden ledent eenige in de stadt veroorsakt hebben. Van desen morgen af heeft men zoo door de militairen, gendarmerie en andere bediende veele honden langs de straeten loopende zien doodt kappen of met stokken of andere instrumenten doodt slaen en naer het stadthuijs gebragt zijnde, zijn eenige aldaer tentoon gehangen geworden. Van nu af siet men ook eenider den hond die hij geleijt aen eenen band volgens de groote van den hond geleijden, welke geleijding voor veele moeilijk valt en men nu ook ziet dan den oorloog de beesten aengedan wordt op een barbaersche wijze veele doodtgekapt wordende. 540 gaset van duodi 2 prairial 7ste jaer.

(23 meij 1799)

Op den 23 meij zijnde H. sacramentdag, welken feestdag men in de voorige geluckige tijden zoo solemnelijk heeft zien vieren, zoo door het verrichten in alle de Heijlige kercken van d'aldergodvrugtigste diensten, luijden der klokken, stellen der autaaeren en omdraeging van de H. sacramentprocessie, is nu alles zoodaenig onderbleven alsof het noijt geen H. sacramentdag en zoude geweest hebben. Integendeel hoorde men heden de werkklokke luijden, men saeg de foire en kraemen der zelve op de Mart als op d'andere daegen geopent en het was heden quartidi den 4 prairial martdag, dog men saeg met genoegten dat er geene waeren zijn ter mart gebragt, nog in de winkels publicken toog als op de martdaegen is gedaen geworden.

(24 meij 1799)

Op den 24 meij is eijndelinge de foire geeijndigt, welke tot nog meerder schaede voor de winckels der stadt voor eenige daegen was verlangd geworden. Nu heeft men geduerende heel dese foire maer al teveel gewaer geworden het kleen debit dat zoo door de ongeluckige tijdsomstandigheden als door de opschorting van de diensten van het H. bloet voor de stadt Brugge is veroorsakt geworden. 541 gaset van quintidi den 5 prairial 7ste jaer.

(26 meij 1799)

- *fol. 91* - Op den 26 meij zijnde den sondag tusschen de H. sacramentfeest en voor desen genaemt kleene kerremis, welken dag voor den plaisierigsten van 't heele jaer gehouden wiert, als men in de geluckige tijden die nu als rook verdwenen zijn, langs alle zijden der stadt saeg plaetsen meer dan vijftig autaeren, de huijsen en straeten met groen en anders verciereren en uijt alle de parochiale kercken door meest alle de straeten der stadt de processien omdraegen, op de autaeren de benedictie met het Alderheijligste gegeven wordende. Nu is alles zoodaenig onderbleven alsof er noijt geene autaeren gestelt ofte processien omgedregen geweest waeren.

(27 meij 1799)

Op den 27 meij heeft men tusschen alle de verdrietige daegen die wij beleven, terwijl heel ons land door de menigte contributien uijtgeput wordt, met het grootste hertsseer tusschen eene groote magt Fransche zoo peerde- als voetvolk naer Vrankrijk zien vertrekken de eerste verdeeling van de tweede en derde classe van de militaire omschrijvinge die voor de verscheijde contons in het lot gevallen zijn. Daegelijks komen der van alle zijden andere aen die op gelijcke wijze zullen vertransporteert naer Vrankrijk worden. 542 gaset van octidi den 8 prairial 7ste jaer.

(29 meij 1799)

Op den 29 meij zijnde decadi den 10 prairial 7ste jaer was 's morgens het groot vaendel op den hallentoon opgesteken en de groote vlagge voor het stadthujs gehangen ter oorsaeke van de Fransche feest du reconaissance of dankbaerheijd, die heden geviert wordt. Om 10 uren begaeven hun van den Burg de militairen met 't krijgsmusik en de geconstitutioneerde magten met hunne vaendels, gelijk ook de kinderen der arme en andere scholen naer den tempel der wet, alwaer naerdats er 10 paeren getrouwt waeren, de verrichtingen wegens het feest ter uijtvoer gebragt wierden. Des avons om 10 uren is er op 't middag van de Mart, naer eene voorafgaende inschrijving, een groot en schoon vuurwerk ontsteken door eenen Italianer, genaemt Baltazar, die zulks verscheijde mael geduerende de foire in 't oudt hof verthoont hadde.

(30 meij 1799)

Op den 30 meij zijnde donderdag den laesten dag van de H. sacramentfeest die men alle jaere als gepasseerden sondag vermelt is, plagt te zien vieren als den opsluijt van die pligtige octave, wanneer de processien in den naermiddag omgedregen wierden en alle de autaeren weder opgesteld waeren, nu alles truerig voorbijgaende zonder dat er nog van eenigen godtsdienst der kerke geweten wordt. 543 gaset van primidi den 11 prairial 7ste jaer.

(31 meij 1799)

- fol. 92 - Op den 31 meij was men 's morgens in de grootste verslaegentheijd gedompelt op het vernemen dat de stadspoorten tot laet in den morgen gesloten waeren en dat een merkelyk getal, zoo getrouwde als jongelingen, welke door het lot in de tweede en derde classe der requisitie gevallen zijn, door militaire verdeelingen uijt hunne huijsen zijn gehaelt en niet alleen uijt de armen hun'er ouders en vrienden, maer verscheijde getrouwde zelfs uijt de armen van hunne geliefde vrouwen met geweld en zonder bermhertigheijd zijn ontruikt geworden. Alle dezelve ontrent sestig in getal wierden in het stadthuijs beweegt vanwaer zij naer de casernen vertransporteert wierden. Aen alle degone die door de lotinge in de requisitie gevallen waeren, zijn gisteren circulaire brieven toegesonden dat zijn hun maer desen morgen in de casernen moesten laeten vinden en desen nagt heeft men hun dus faitelyk van hunne woonsteden afgehaelt, tot des anderdaegs 's morgens.

Eindnoten:

(9) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 109.

[Juni]

(1 junij 1799)

Op den 1 junij zijn dezelve in de casernen verbleven, wanneer zij om thien uren tusschen een groot geleijde Fransche militaire voet- en peerdevolk met nog eene menigte van het platte land, die meest alle daege van alom aenkomen en vertrekken, langs de Smedepoorte naer Vrankrijk vertrokken, tusschen dusdaenig een gehuijl en gekerm van vrouwen, ouders, vrienden en bekende dat geene pennen bekwaem zijn zulks uijt te drukken en de versteenste gemoederen zelfs beweegt wierden.

(3 en 4 junij 1799)

Op den 3 en 4 junij waeren wederom alle de gemoederen der stad in de grootste benouwheijd en ontsteltenisse op een hallegebod dat van 't stadthuijs afgekondigt wiert dat binnen de 48 uren alle degone van de requisitien moesten worden op pene van swaere straffen die iemant zouden verswegen hebben⁽¹⁰⁾. Seffens wiert met gewaepende magt naer alle de huijsen der stad gegaen en eene nieuwe naemlijst opgenomen, welke door ideren oversten des huijsgesints moest onderteekent worden, waervan het gevolg was dat er tusschen den nagt van den 3 en 4 junij strenge huijssoekingingen door de militaire wagten gedaen wierden en andermael verscheijde jongelingen en getrouwde uijt hunne huijsen wierden gehaelt en naer de casernen met geweld beweegt wierden. 544 gaset van sextidi den 16 prairial 7ste jaer.

(6 juni 1799)

- fol. 93 - Op den 6 juni was men 's morgens wederom als tot er doot ontstelt op 't vernemen dat er geduerende den nacht in een overgroot getal huysen huyssoeking en gedaen zijn tot het ontdekken van degene die zig van de requisiten der militaire omschrijving hebben verborgen en dat er verscheide der zelve op 't onvoorsiens zijn aengevat geworden. Door dese gelegentheid zijn ook ontdekt eenige priesters, die zig geborgen hebben, ontdekt geworden die op eene barbaersche wijze naer het seminarie bij de andere gevangene vertransporteert zijn en dus brengt nu elk zijn leven over in den eenen troubel voor en den anderen naer. De strengheid reets zooverre gaende dat men in het tribunael correctioneel op heden eenen persoon heeft zien veroordeelen tot de straffe van een jaer gevang en de boete van 500 livres, omdat eenen jongeling die hij verborgen hadde, in zijn huys gevonden was.

(7 juni 1799)

Op den 7 juni in den naermiddag saeg men op de Mart rond den vrijheidsboom verscheide sparreboomen planten en de groote vlagge wiert voor het stadthuys opgehangen, bekleet met swarte fustons. Ook wiert de groote vlagge op den hallentooren opgesteken, boven welke eenen swarten wimpel waeijde, ter oorsaeke dat op morgen zal geviert worden eene Fransche lijkfeest, gelijk door de geheele republike, wegens het ombrengen door de Oostenrijksche troupen (zoo de Fransche zulks opgeven) van twee Fransche ministers, genaemt Bonnier en Roberjot, die sedert lang op het vredecongres te Rastadt hadden gerespecteert geweest en op het scheijden van hetzelfde congres op hunne afreijzen jammerlijk zijn vermoort geworden. 't Omstandig verhael van welke in de 537 gasette van Gend van primidi den 21 floreal 7ste jaer met alle de omstandigheden kan gesien worden. Het waere te wenschen dat dese moort, 't zij door wie het gebuert, niet waere voorgevallen, want men met reden vreest dat de vraeksugt der Fransche hierdoor nog meer zal ontsteken worden⁽¹⁾. 545 gaset van nonidi den 19 prairial 7ste jaer.

(8 juni 1799)

- fol. 94 - Op den 8 juni zijnde decadi den 20 prairial 7ste jaer heeft men alle de pligtigheden die op de decadidaegen in den tempel der wet gedaen worden des morgens zien onderblijven, geen de minste vruegdeteekens zijn er betoont nog zelfs niet op 't carilion gespeelt geworden. Om drij uren 's middags vergaederden de geconstitueerde magten, de militaire besetting en etat-major, alle de bediende en kinderen der schoolen met hunne meesters op den Burg, elk aen den lincken arm een swarten sluijer draegende en alle de vaendels met swarten wimpels waeijende, van daer in grooten treijn tot zelfs het krijgstuig en trommels in den rouw bekleet, gaende langs den Dijver en Steenstraet tot op de Mart, alwaer het voormelde lijkfeest geviert wiert. Aldaer wierden van beijde zijden van den boom van vrijheid twee lijkbussen

die rond gedraegen wierden op twee pedestallen gestelt, benevens een swart en rood vaendel. Daer wiert hun de krijgseere bewesen door het losbranden der musketterije van de soldaeten die eerst gesaementlijk twee salvos gaeven en vervolgens een voor een hun geweer op de lijkbussen kwaemen lossen. Den treijn daernae langs de Vlamingstraete en St.-Jansstraete in den tempel der wet, die op eene kostbaere wijze in den rouw bekleet was, gekomen zijnde, zijn aldaer op eenen hoog verheven theater, teenemaal in den rouw bekleet, aenspraeken gedaen en rouwsangen opgesongen, opdat de gemoederen tot vraek over de begaene moort der Fransche ministers zouden beweegt worden. Zulks geduerde tot ontrent den 7 uren 's avons, wanneer den treijn langs d'Hoogstraete wederkeerende op den Burg is uijteengescheijden geworden.

(11 junij 1799)

Op den 11 junij wierden op een schavot op den Burg in hunne gewone kleederen gekleet met een placæt boven hun hoofd door den scherpreger tentoongesteld Joseph Mondij, oudt 23 jaeren en Ignatius Mueleman, oudt 35 jaeren, beide geboortig en lest tot Kortrijk gewoont hebbende, geduerende twee uren en t'eijnden de executie door 't tribunael crimineel voor het stelen van 5 lappen saimoise tot Kortrijk in eenen winckel tot eene opsluijtinge van ses jaeren in een correctiehuijs van het departement verwesen zijnde. 546 gaset van tridi den 23 prairial 7ste jaer.

(12 junij 1799)

- fol. 95 - Op den 12 junij was men 's morgens andermael in de grootste verslaegentheijd gedompelt op het vernemen dat er geduerende den gepasseerden wederom in zeer menigvuldige huijsen deser stadt huijssoekingen waeren gedaen, geassisteert door militaire wagten, tot het ontdekken van de nog ontbrekende jongelingen van de requisitien en dat er wederom een merkelijk getal der zelve in hunne of in andere huijsen zijn aengevat geworden.

(13 junij 1799)

Op den 13 junij heeft men wederom zien herleven de ongehoorde beelt- en kerkstormerije die maer al te ongelukkig zoo binnen dese stadt als door het heele verdrukte Nederland door de Fransche begaen wordt. Terwijl men heden in het beluijk van de knegtjensstedeschoole publick in contant gelt heeft zien verkoopen alle het kerkgewaet tot zelfs de Geheijligde kelken, kassen, boseringen, schilderijen en generaelijk alles wat gebruikt geweest heeft tot Godts autær in de kercken van de godtshuijsen deser stadt, zoodat men nu opentlijk ziet dat zelfs tot het minste capelleken niet meer ongeschonden kan bewaert worden.

Heden zijn op een schavot op den Burg in hunne gewone kleederen met een placæt boven hun hoofd van 10 tot 12 uren 's morgens door den scherpreger tentoongesteld Bonaventura Van Akker, oudt 28 jaeren en Josephus Asserue, oudt 20 jaeren, beide geboortig van Kortrijk en lest aldaer gewoont hebbende, t'eijnde de executie voor het stelen zonder braeke van verscheijde effecten in een huijs tot Kortrijk tot een

opsluïjting van ses jaeren in een correctiehuijs van het departement der Leije verwesen zijnde.

(14 junij 1799)

Op den 14 junij is bij hallegebode bij orders van de municipaliteit het volgende besluit van het stadthuijs afgekondigt wegens de militaire omschrijving die nog niet voltallig gemakt is. Art. I. De registers geopent tot ontfangen de inschrijvingen der burgers begrepen in de vijf classen der conscriptie zijn definitif gesloten. - *fol. 96* - II. De lijsten der vier laeste classen zullen binnen de vierentwintig uren opgesonden worden aen de centraele administratie, omdat zij zouden kunnen voortgaen tot een nieuwe loting in de tweede en derde classe. III. De borgers bij dewelcke de conscrits woonen die gaen getrokken worden, zijn gehouden dezelve aen te bieden, andersints zullen zij agtervolgt worden als medepligtige van hunne desertie. IV. Degene der conscrits, dewelcke het lot zal aentoonen om op te trekken, kunnen zig daarvan bevrijden met te doen kennen en te doen aenvatten hetzij eenen conscrit van de eerste classe den welken nog niet opgetrokken is, hetzij eenen conscrit van de tweede en der(de) classen die door het lot tot het aenveerden van den dienst gelot is en die zig bij versteking of andersints van de wet onttrokken heeft, hetzij eijndinge eenen conscrit van eene der vijf classen die zig volgens de wet niet heeft doen annonceeren. Met het bekentmaeken en vastnemen van eenen van welke zij zelve gelot zijnde van den dienst zullen ontslaegen worden⁽¹²⁾.

Desen avond om elf uren is in het tribunael crimineel naer eene sittinge van drij daegen geeijndigt een swaer proces over ses criminele persoonen, waeronder eene vrouwspersoone was, verdagt van verscheijde dieften met braeke en moordaedigheden begaen te hebben, van welkers bende die zoo men verneemt nog meerder geweest is eenen ter doot verwesen is en de andere tot veele jaeren in d'ijzers en tentoonstelling van ses uren door den crimineelen regtsbank desen nagt ontrent den 11 uren zijn verwesen geworden. 547 gasette van sextidi den 26 prairial 7ste jaer.

(15 junij 1799)

- *fol. 97* - Op den 15 junij is op een schavot op den Burg in zijne gewone kleederen met een placet boven zijn hoofd van 9 uren 's morgens tot 's middags ten 1 uren door den scherpregter tentoongesteld Stephanus Dewulf, soon van Franciscus, oudt 43 jaeren, boerewerkman stijle, geboortig van Hantsaeme ende lest gewoont hebbende tot Gidts, t'eijnden de executie tot eene besondere opsluïjting in een correctiehuijs geduerende thien jaeren door den crimineelen regtsbank verwesen zijnde voor het schieten op den persoon van eenen herbergier, genaemt Verhaege, tot Kortemarq, dusdaenig dat den zelve in den lijve door het saed gerakt zijnde, lang te bedde gelegen en in groot perijkl van daerof te sterven geweest heeft.

(16 junij 1799)

Op den 16 junij in den naermiddag heeft men andermael in het beluijk van het gewesen bischdom onder den toeloop van eene groote menigte volks hernomen de loting van de tweede en derde classe van de militaire omschrijvingen, bestaende in sestig persoonen die nu nog te kort bevonden worden, van dezelve classen, door de desertie en versteking die er gedaen is door diegone die voorgaendelijk in het lot gevallen waeren. De lotinge gedaen zijnde, bleeven de ongeluckige die door het lot aangewesen zijn om soldaet te worden, meenende dat zij volgens de wetten vijf daegen tijdt hadden om in te gaen of een man te stellen. Des anderdaegs op den 17 junij heeft men met grooten afschrik nochtans heel anders vernomen, te weten dat geduerende desen nagt alle degone die in het lot gevallen waeren, faitelijk met militaire wagten uijt hunne hujsen of degone hun'er vaders of vrienden waeren afgehaelt en van den eersten tot den laesten in het beluijk van de voorige cellebroeders zijn ingeleijt geworden. Desen morgen heeft men nochtans vernomen dat degone die twee borgen voor hunnen persoon gestelt hebben, nog voor eenige daegen naer hunne hujsen teruggesonden zijn geworden. 548 gaset van nonidi den 29 prairial 7ste jaer.

(20 junij 1799)

- *fol. 98* - Op den 20 junij was men 's morgens gelijk gisterenmorgen andermal in groote verslaegentheijd gedompelt op het vernemen dat geduerende dese twee gepasseerde nagten andermael veele huijssoeking en ontdekkende van nog een getal persoonen, zoo getrouwde als ongetrouwe, van de vijf classen van de militaire omschrijvinge die zig volgens de wetten ten zijnen tijde niet en hebben laeten opschrijven en dat er weder een merkelijk getal der zelve zijn aengevat en naer den militairen depot zijn vertransporteert geworden. Zulks verneemt men alom te lande ook met de grootste strengheijd te gebueren, waerdoor nu zoo in de ongeluckige steden als op het platte land nauwelijks meer jongelingen langs de straeten of publijke wegen in veijligheijd zijn, terwijl dezelve zoo in de classen vallende of niet maer porvioneel vastgenomen worden. Dese is de vrijheijd en gelijkheijd welke het Fransch gebroet ons hoe langer hoe meerder toebrengen, tusschen het geduerig te doen betaalen van d'alderswaerste contributien, dusdaenig dat men ons rijke land nu teenemael van jongelingen en geltspecien ziet berooft worden. Weijnige daegen passeeren der ook zonder dat men binnen de stadt Brugge omschrijvingen zoo van d'eene als d'andere classen in menigte uijt het diepste van Vrankrijk ziet aenkomen, terwijl meest alle daege d'omschrijvingen van dit departement der Leije met betraende oogen en het grootste hertsseer naer het diepste van Vrankrijk gesonden worden. Tusschen alle dese schrikkelikheden die het welpeijsende menschdom doen sidderen en beven, ziet men daegelijks in het tribunael correctioneel verscheijde welmeenende persoonen verwijsen tot gevangneming en geltboeten voor het niet overgeven van hunne domestiquen of brootaeten, zijn onder andere eenen bleekersbaes, genaemt Danneels, om het niet overgeven van zijnen knegt tot een jaer opsluijting en 400 livres boete verwesen geworden. 549 gaset van duodi den 2 messidor 7ste jaer.

(22 junij 1799)

- fol. 99 - Op den 22 junij van 's morgens met het aenbreken van den dag saeg men de Mart en verscheijde straeten met persoonen van alle slag opgehoopt om de sestig gelotte persoonen van de stadt Brugge met nog eene menigte van de kantons van het platte land van de tweede en derde classe van de militaire omschrijvinge van hier naer Vrankrijk te zien vertrekken. Wanneer om vijf uren en half van desen morgen dezelve vanuijt de casernen het groot krijgsmusik tot buijten de poorte vooropgaende met betraende oogen vertrokken zijn, onder een alderbeklaegelijkste gehuijl en gekerm van hunne ouders, vrienden en bekende, aen welke zij al voorbijtrekkende tusschen de militaire wagten den laesten adieu gaeven, in vrees van misschien elkander voor altijdt noijt meer te zullen zien. Het geloop van 't volk was zooveel te grooter omdat sedert dat de ongeluckige in de casernen geplaest waeren, hun niemant meer heeft mogen zien ofte spreken zonder een bescheet van den commandant deser stadt, hetwelk maer alleen door tusschenspraek en goede vrienden konde gekregen worden.

(24 junij 1799)

Op den 24 junij was 's morgens de guillottine in 't midden der Mart voor den vrijheidsboom geplaat(st) en korts naer twalf uren wierden naer dezelve op eenen waegen gevoert, gekleet met een rood hemde over het lijf, twee persoonen vergeselschap door eenen beeedigden gewesen Discalse pater, genaemt Bonavontura, zij klommen gewillig op de trappen van schavot en ondergingen in eenige minuten de straffe des doodts, beijde met den eersten slag van het moortmes der guillottinne hun hoofd afgeslaegen wordende. Sedert eenige weken waeren zij door den crimineelen regtsbank tot die straffe verwesen, omdat zij over eenigen tijdt ontrent Wacken eenen Franschen soldaet hadden vermoort, den eersten den zelven hebbende doorsteken en den anderen hem dan doodtgestamt hebbende, gelijk door de getuijgen is bewesen geworden. 550 gaset van sextidi den 6 messidor 7ste jaer.

(25 junij 1799)

- fol. 100 - Op den 25 junij heeft men uijt Oostende de sekere tijdinge vernomen dat aldaer sedert eenige daegen een aldergrootste ongeluk is voorgevallen. Voor de gemelde stadt Oostende wierden gesien verscheijde Engelsche oorlogsschepen, eenen Franschen uijtligger, een schip aldus genaemt, naderde van nabij die schepen om te zien hoe groot de magt der zelve was. Op dit schip bevonden hun een getal van seshien persoonen omschrijvingen van d'eerste classe der requisitie die voor de marine of zeedienst bestemt waeren. Dese moede zijnde van onder het Fransche jok te leven, hadden saement besloten van op het naederen der Engelsche vaertuijgen van het Fransch schip te springen en naer de Engelsche over te swemmen. Zij voltrokken inderdaedt hun stout voornemen, maer tot alle hun ongeluk, want de distantie der Engelsche schepen te verre van hun verwijdert zijnde en zij dezelve niet konnende genaeken, verdronken alle seshien, waeronder ses jongelingen geboortig van de stadt Brugge waeren, zeer ongelukkig in het water zonder dat hun door de Engelsche of Fransche, die dese ongeluckige tragedie van weerzijds beschouwden eenige hulpe konde toegebracht worden.

(27 junij 1799)

Op den 27 junij heeft men binnen Brugge wederom een merkelyk getal omschrijvingen van de tweede en derde classe vanuijt het binnenste van Vrankrijk zien aenkomen, welke men de menigte die hier sedert eenigen tijdt zijn, daegelijks des morgens en 's middags geduerende twee uren op de Vrijdagmart in den waepenhandel onderrigt worden.

Desen avond wiert van 6 tot 7 uren 's avons op 't carilion gespeelt, de drijcaleurige vlagge op den thoren opgesteken en degone voor 't stadthuys gehangen wegens het feest van den landtbouw die morgen door de Fransche zal geviert worden. 551 gaset van nonidi den 9 messidor 7ste jaer.

(28 junij 1799)

- fol. 101 - Op den 28 junij zijnde decadi den 10 messidor 7ste jaer der Fransche republije, is de feest van den landtsbouw op de volgende wijser ter uijtvoer gebragt geworden. Alleenelyk is geduerende eenige uren door den dag op 't carilion gespeelt geworden en ten thien uren van desen morgen alle de members der geconstitutioneerde magten op den Burg vergaedert zijnde, gelijk den etat-major onser besettinge met het Fransch voet- en peerdevolk met het krijgsmusik en alle met hunne vliegende vaendels, zijn alle dezelve in vollen treijn langs de Mart gegaen naer den tempel der wet, alwaer naer gewonelycke ceremonien van het trouwen van verscheijde paeren als op andere decadidaegen in gewoonte is, daernae eenige processen-verbael op eenen theater, in 't midden der kerk gestelt, zijn afgelesen geworden, welke tot dees feest betrek hadden. Den treijn daernaer op de Mart weergekeert zijnde, is naer de groote krijgsverrigtingen uijteengescheijden geworden. In den naermiddag is zonder eenigen treijn een schietspel door eenige liefhebbers in 't hantbogen gegeven, alwaer merkelycke prijzen op de verscheijde opgestelde prijsvogels te winnen waeren.

(30 junij 1799)

Op den 30 junij zijnde daegs naer den feestdag van den H. Petrus en Paulus op welken dag het jaerelyks de gewoonte was van vruedevieren rond de stadt te ontsteken, heeft men zulks wegens het verbodt van over jaer, maer op weijnige plaetsen beginnen te hernemen en zulks is seffens verboden geworden, maer desen avond, zijnde zondag, heeft men zulks te doen op verscheijde plaetsen hernomen, wanneer zulks alleen niet seffens belet wiert, maer ook de vruedevieren dede uijtdooven. Een merkelyk getal zoo jongens als meederjaerige wierden aengevat en in egtenis beweegt, totdat zij des anderdaegs 's morgens den 1 julij gehoort wierden. Zij wierden meest alle seffens geslaekt omdat zij voorgaeven wegens den vijf jaerigen intre in de stadt Brugge der Fransche zulks maer alleen gedaen te hebben. 552 gaset van tridi 13 messidor 7ste jaer.

Eindnoten:

- (10) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 118.
- (11) I.v.m. de moord op de Franse ministers: Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 117, alsook reg. 47 nr. 103 en 120.
- (12) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 5.

[Juli]

(2 julij 1799)

- *fol. 102* - Op den 2 julij is bij orders van de municipaliteit de volgende bekendmaeking geaffixeert geworden. De municipale administratie der commune en canton van Brugge verwittigt haere geadministreerde dat zij in de sittinge van den 4 pluviöse lest benaemt heeft de burgers Van Assche en Delbaere, timmerlieden; Canneijt, d'oude en Eugenius Goddijn, matsenaers; Dela Haeije, glaesemaeker en Gillis, mercenier om te procedeeën tot de schattinge van alle de gebouwen en gronden gelegen binnen dese commune. Zij verwittigt haer voorders dat dese nieuwe schattinge geschiet om eens vooral vast te stellen de grondbelastinge op eenen evenredigen en onveranderlijcken voet. Dus volgens zij aensoekt en voor zooveel noodig, requireert haere geadministreerde de geseijde commissarissen te respecteeren in de oeffeninge hun'er fonction waermede zij belast zijn en hun alle hulp en toegang te bieden. Dese waerschouwinge zal gedrukt worden in de twee taelen en geaffixeert worden. Brugge den 11 messidor jaer 7 der Fransche republijke. Joseph Van Huele, president; J. Taillieu, secretaris⁽¹³⁾.

(4 julij 1799)

Op den 4 julij heeft men met het grootste hertsseer en droefheijd vernomen dat een Fransch decreet aen het departement toegekomen is waerbij de waepening van alle vijf de classen van de militaire omschrijvinge in masse is geboden geworden, zonder dat, zoo men zegt dat nog te beklagelijker is, iemant zal vermogen eenen man in zijne plaetse te stellen voor de wapening der zelve, die in elk departement zal moeten gebueren, is er boven alle de contributien die wij betaelen eene geltleening van hondert millionen livres op de begoede burgers geordoneert, zoodat ons land al haest van manschap en van geltmiddelen teenemal zal ontroofd en uijtgeput worden⁽¹⁴⁾. 553 gaset van sextidi den 16 messidor 7ste jaer.

(6 julij 1799)

- *fol. 103* - Op den 6 julij heeft men 's morgens vernomen dat er geduerende den gepasseerden nacht eene zeer merkweerdige diefte begaen was in het huijs en werkwinkel van sr. Marlier, lijnewever op de Vischmart. Eenige dieven, door welken middel weet men niet, daerin geraekt zijnde of hebbende laeten insluijten, hebben niet alleen ontweert eene masse ingredienten dienende voor de fabricke, maer hebben tot zelfs de stukken lijnwaet, staende op de getouwen, afgesneden en alleen de ketens

daer aengelaeten, zoodat men maer 's morgens met de grootste verwonderinge saeg dat alles ontweert was.

(7 julij 1799)

Op den 7 julij zijnde zondag nonini den 19 messidor ende martdag, heeft men wederom geene waeren zien ter mart brengen, eenige kraemen ter mart staen, nog ook is er door geene winkels publicken toog gedaen geworden. Nogtans was het schavot op den Burg geplaest en van 10 tot 12 uren 's morgens wierden op hetzelfde gebragt in hunne gewone kleederen en door den scherpreger elk met een placat boven hun hoofd aen eene staek gebonden twee persoonen, te weten Petrus Pincet, soon van Franciscus, oudt 40 jaeren, schoemaeker van stijle, geboortig en lest gewoont hebbende tot Gend, tot 6 jaeren opsluijting en 't eijnde dees ses jaeren tot de deportatie voor zijn leven ter gewone plaetse veroordeelt zijnde, ook Augustinus Morbee, soon van Petrus, oudt 36 jaeren, hoedemaeker van stijle, geboortig en lest gewoont hebbende tot Brugge, t'eijnden de executie alleen tot 6 jaeren opsluijting verwesen zijnde voor het stelen in de maendt december 1798 van een pak koopmansgoederen in het pakhuijs der Gendsche barge, de sluetel der zelve met een loosheid bekomen hebbende.

Op den 9 julij 's morgens tusschen vier en vijf uren terwijl elk nog sliep is eenen grooten number Fransche troupen aengekomen welke seffens bij de borgers gelogeert wierden. Sedert eenige daegen zijn er nog meer andere aengekomen, waeruijt in 't algemeen vermoed wordt dat heel Holand en Zeeland door de Fransche ontruijmt wordt. 554 gaset van primidi den 21 messidor 7ste jaer.

(11 julij 1799)

- fol. 104 - Op den 11 julij heeft men met de grootste verontweeringe gesien drij priesters boven de 60 jaeren, te weten den heer De Pauw, tevooren deken van de cathedraele kercke van St.-Donaes, die wegens zijne geleertheit als agtbaeren staet zeer bemind en geagt was, den heer canonik Mathuijs van dezelve kercke en den heer pastor van St.-Pieters bij Brugge. Alle drij verselt met gendarmerije geseten in verscheijde carossen als staetsgevangene naer het tribunal correctioneel voeren om aldaer als staetsgevangene gehoord te worden. Tot nog toe weet niemant met sekerheit waerin eijgentlijk hun opgeleijde misdaedt bestaet. Zommige seggen omdat zij een heijmelijcke correspondentie met den paus hebben onderhouden en als een geestelijk secretariat hebben willen hebben onderhouden. Andere seggen omdat zij correspondentie hebben onderhouden met de vremde mogentheijden en dat er brieven tot dies betrekkelijk en het manifest zelfs van Z.-M. Franciscus den II bij hun zoude bevonden zijn en een overgrootte somme gelt bestaende in goude Engelsche guineen bij hun zoude bevonden zijn. Wat er van zij of niet, zij worden in het seminarie nauw bewaekt, gelijk ook alle de andere heeren geestelijcken, tot ontrent hondert in getal, die aldaer, boven de 60 jaeren, opgesloten zijn door militairen en gendarmerije in hunne kamers nauw bewaekt worden.

(12 julij 1799)

Op den 12 julij heeft men 's morgens vernomen dat er geduerende den gepasseerden nagt eene nauwkuerige opsoeking gedaaen is naer nog verscheijde verborgene priesters die tot nog toe niet ontdekt zijn en die schijnen deel genomen te hebben in het voormelde. Men zegt heden dat den heer Caijtan, tevooren pastor van St.-Salvators is aengehouden en dat hij ter plaetse zelfs zijner ontdekkinge zeer nauwkuerig door de gendarmerije is bewaert geworden. 555 gaset van quartidi den 24 messidor 7ste jaer.

(14 julij 1799)

- *fol. 105* - Op den 14 julij zijnde den 26 messidor 7ste jaer, berugten dag op welken over thien jaeren, te weten op den 14 julij 1789, de revolutie van Vrankrijk is begonst en op welken dag de Bastillie van Parijs stormmenderhant ingenomen wiert door het volk en sedert welk tijdstip eene zoo oneijndige zee van ongelucken, zoo over Vrankrijk, over de ongeluckige Nederlanden, over Holant en Luijk als verders over geheel Europa voorgevallen is van welke geene voorbeelden in de aloutste historien gevonden worden en die door het naegeslagt bijnae niet zullen kunnen geloofd en voor altijd bewondert worden, was het heden Franschen feestdag, als sedert het begin der revolutie gepleegt was. Zoo nogtans dat nog de groote drijcaleurige vlagge voor het stadthuys, nogte het vaendel op den hallentooren opgesteken wiert, waerin men hoe langer hoe meerder den Franschen iver ziet verdwijnen en welke men toeschrijft aen de groote nederlaegen die de Fransche legers alom ondergaen hebben. Alleen wiert ter oorsaeke deser feest 's middags van 2 tot 3 uren op 't carilion gespeelt, wanneer om vier uren de heele besettinge deser stadt op de Mart in de waepens verscheen en eene groote exercitie in het vuer deden, zonder dat er andere pligtigheden, gelijk over jaer zooals men zien kan, zijn verrigt geworden.

(15 julij 1799)

Op den 15 julij zijn op een schavot geplaest op den Burg van 10 uren 's morgens tot 4 uren 's middags vier persoonen gekleet in 't root en elk met een placacet boven hun hoofd door den scherpreger aen eene staek gebonden voor het begaen van dieften met braeken en geweldigheden op de persoonen, alle vier tot 24 jaeren in d'ijzers verwesen zijnde. Den vijfden van dese complicen die eene moort begaen heeft en die geappelleert heeft, is tot de doodstraffe der quillottinne verwesen geworden. 556 gaset van septidi den 27 messidor 7ste jaer.

(17 julij 1799)

- *fol. 106* - Op den 17 julij is op een schavot geplaest op den Burg van 10 uren 's morgens tot 4 uren 's middags een persoon, geboortig en laest gewoont hebbende tot Belleghem, gekleet in 't rood en met een placacet boven zijn hoofd, door den scherpreger aen eene staek gebonden voor het stelen van negen maeten graen in

eene schuere geduerende den nagt, t'eijnden de executie door den crimineelen regtsbank tot de straffe van 10 jaeren in d'ijzers verwesen zijnde.

(18 julij 1799)

Op den 18 julij zijnde decadi den 30 messidor was groot en klein des morgens als door eenen blixemslag getroffen op het alom aen d'hoeken der straeten te zien geaffixeert staen de schrikkelijcke Fransche wet waerbij geboden wordt dat alle vijf de classen der militaire omschrijvinge, te weten alle degone van 20 tot 25 jaeren, tot den militairen dienst genootsakt worden. Dat elk nog meer ontstelde was dat dese zoo verbaesende wet, waerbij hondert millioenen livres in leeninge gevraegt worden tot der zelve uijtrustinge, in den tempel der wet naer de gewone trouwverrigtingen en ordinaire sotte pligtigheden op de decadaeagen aldaer ook voor het menigte vergaederdt volk in volle forme afgekondigt wiert⁽¹⁵⁾. Bijaldien dese geforceerde wet zijnen voortgang neemt, reket men alleen binnen Brugge dat er ontrent 500 getrouwe personen tot den militairen dienst zullen gedwongen worden.

(19 julij 1799)

Op den 19 julij was men eenigsints geruster als gisteren, omdat men heden in 't algemeen hadde verwagt dat de gemelde wet heden van het stadthuys en met de trompette rond de stadt zoude hebben afgekondigt geworden, waeruijt men in 't algemeen verwagt dat er nog eenige veranderinge aen die berugte wet, die het algemeen welvaeren en den landtsbouw betreft, zal toegebracht worden. 557 gaset van primidi den 1 thermidor 7ste jaer.

(20 julij 1799)

- fol. 107 - Op den 20 julij heeft men met het grootste hertsseer en betraende oogen een begin zien maeken van de verkopinge in Fransche livres en in contant gelt van generaelijk alle de effecten als autaaeren, bichtstoelen, predikstoel, boseringen, kassen, stoelen, banken, sieraeden, autaaerenkleeren, casuifels, schilderijen tot de beelden en den grondt zelfs, welke in de befaemde en berugte kercke van de parochiale en collegiale kercke van O.-L.-V. zijn bevonden geworden, zoodat men met die overschoone kercke op den zelve voet zal gaen tewerk gaen gelijk men met de cathedraele kercke van St.-Donaes gedaen heeft en dat naerdats alles zal verkogt en uijtgebroken zijn, tot het gebouw met deszelfs befaemden hoogen tooren zal verkogt worden. Nu mag men met recht zeggen dat geene hoegenaemde beeltstormerijen die onse voorouders in vroegere eeuwen geweten hebben, aen alle de vernielingen der kercken, die men nu voor onse oogen ziet vernietigen, hieraen in 't minste niet vergeleken kunnen worden, terwijl men nu alles ziet onder den voet trappen, zonder dat er door iemand den minsten tegenseg kan gedaen worden. Nu mogen wij met reden zeggen dat het heele tijdstip van de vernietinge van al dat Heijlig is ende dat Godtsheijlig autaaer is raekende, gekomen is, want in onse heele befaemde stadt ziet

men alleen nog vier kercken open in welke, tenzij in degone van St.-Salvators, door eenige beeedigde priesters eenige den minsten roomsch-catholijcken godtsdienst gedaen wordt, tot zooverre is zijn de saeken gekomen dat er nauwelijks meer catholijcke priesters gevonden worden.

Heden zijnde saeterdag hadden menige prondelaers-, schoenmaekerskraemen en andere zig verstout te plaetsen in de Wollestraete, op den Dijver, Roosenhoedtstaelen en andere plaetsen. Op d'eerste vermaeningen die hun gedaen wierden, niet willende opkraemen, zijn sij alle op 't aenkomen der militaire wagten met geweld daertoe gedwongen geworden.

(23 julij 1799)

- *fol. 108* - Op den 23 julij was geeijndigt de hiervooren gemelde venditie in de kercke van O.-L.-V., in welke men zig zelfs niet ontsien heeft van op eergisteren, zijnde zondag, als op de twee andere daegen te verkoopen, zoodat van nu af die kercke, in welke tusschen de verkopinge van dezelve kerckegoederen eene menigte bedden en muebelen van geemigreerde persoonen verkogt zijn, als eene woeste en ontrampponeerde schuere geworden is, dusdaenig dat die overschoone kercke niet anders meer dan met betraende oogen kan beschouwt worden, temeer omdat nu dees kercke de meeste parochiale kercke der stadt zijnde, meer dan 3000 huijsgesinnen zonder parochiekercke gestelt zijn en van allen godtsdienst berooft zijn geworden. De lijken van meest alle die op dees en andere ongeluckige parochien sterven, vanuijt hunne huijsen naer het kerkhof, zonder andere ceromonien of eenige uijtwendige teekenen, worden vervoert of gedraegen en aldaer aldus begraeven worden. Dat onse voorouders nu met zooveele moeijte, kost en godtvrugtigheijd hebben opgestigt, ziet men al(le)s onder de voeten trappen en bijnae om niet verkoopen, terwijl op heden geene beeltstormerijen kunnen vergeleken worden aen de wegsleepinge van alle soorten van kerckegoederen die langs alle zijden der stadt gedraegen en vervoert wierden. Tusschen het zien vernietigen van kercken en H. religie heeft men ook op heden zien verkopen twee heele menagien van degone die de menigte opgeleijde contributien niet konden betaalen, hetwelk bijnae daegelijks gebuert, zoodat onse voorheen bloeiende stadt niet anders als een volkomen ondergang te verwagten heeft. 558 gaset van quintidi den 5 thermidor 7ste jaer.

(25 julij 1799)

- *fol. 109* - Op den 25 julij heeft men 's morgens vernomen dat er geduerende den nacht op het land buijten de Smedepoorte meer dan twintig bedden beplant met jonge aerdappelen en ajun uijtgedaen en gestolen waeren, waernaer nauwkuerige opsoeking en gedaen, heeft men vernomen zulks door eene bende van 10 ... 12 Fransche soldaeten begaen te zijn, welke men desen morgen, gebonden, heeft zien opbrengen en 't prison bewegen om als dieven voor eenen krijgsraedt gevonninst te worden.

Heden zijnde St.-Jacobsdag, op welken dag van al oude tijden de peerdefeeste gehouden wiert ende die nu maer morgen, zijnde den 8 thermidor, mag gehouden worden, heeft men ter deser oorsaeke groote disorders gesien⁽¹⁶⁾. Eene menigte die

heden waeren aengekomen met hunne peerden, hadden een slag van peerdemart op Schipsdaele geformeert, die alle gelijk degone die hun op de Vrijdagmart hadden geplaceert, door de gendarmerije te peerde met geweld wierden verdreven, elk met zijne peerden overhoop lopende, zommige naer de herbergen en andere buijten stadt, door welk disorder een groote schaede op die mart, die nu geen order meer hebben zal, is veroorsakt geworden.

(26 julij 1799)

Op den 26 julij zijnde den 8 thermidor, gefixeerden dag van de peerdefeeste, was dezelve gelijk men wel verwacht hadde, teenemael buijten het gewoon order en zoo wegens dese verandering als ongeluckige tijdsomstandigheden zijn er maer zeer weijnig peerden aen eenen zeer geringen prijs verkogt geworden.

Heden, gelijk gisteren, zijn alle de pligtigheden in de kercke van St.-Jacobs en St.-Anne, die men voorheen zoo pligtig heeft zien vieren, dusdaenig opgeschort alsof zulks (nooit) gepleegt geweest waeren. 559 gaset van octidi den 8 thermidor 7ste jaer.

(27 julij 1799)

- fol. 110 - Op den 27 julij zijnde den 9 en morgen den 10 thermidor 7ste jaer, op welke twee daegen door de Fransche de feest der vrijheid geviert wordt, is heden, zijnde martdag, dezelve toegelaeten in den middag, alleen de groote vlagge gehangen en het drijcaleurig vaendel op den thoren opgesteken wordende, wanneer 's avons van seven tot agt uren op 't carilion gespeelt wiert.

(28 julij 1799)

Op den 28 julij zijnde zondag en decadi den 10 thermidor is, tusschen dat allen goddelijcken dienst in onse Heijlige kercken onderblijft, de Fransche feest der vrijheid in 't volgende order ter uijtvoer gebragt geworden. De members der geconstitutioneerde magten met hunne vaendels, den etat-major onser besettinge, het groot krijgsmusik, het militaire voet- en peerdevolk en meesters met hunne leerlingen der armescholen en andere om 10 uren 's morgens op den Burg vergaedert zijnde, zijn de vollen treijn langs den Dijver tot op de Vrijdagmart gegaen, alwaer gekomen zijnde, de twee lijkbussen van de vermoorde Fransche ministers die tusschen dezelve gedraegen waeren op pedestallen gestelt wierden en op welke verscheijde losbrandingen uijt de musketterije gegeven wierden. Langs de Geltmuntstraete op de Mart gekomen zijnde, is hetzelve gelijk op de Vrijdagmart verricht geworden, waerna den heelen treijn naer den tempel der wet gegaen zijnde, zijn de processen-verbael en andere Fransche sotternijen aldaer afgekondigt, waernaer den treijn naer den Burg wederkeerende aldaer uijteen is gescheijden geworden.

(30 julij 1799)

Op den 30 julij wanneer alles over den noen stil was, wiert eenider op 't onvoorsiens als door eenen blixemslag getroffen op 't vernemen dat zoo seffens ses priesters die in verscheijde huijsen besig waeren met het noenmael te nemen, op eene verrassende wijze door de Fransche gendarmen en municipale bediende zijn aengevat geworden, welke gekleet als borgers seffens vanuijt dezelve huijsen als de meeste kwaeddoenders wierden geleet naer het seminarie om bij de menigte andere priesters opgesloten te worden. 560 gaset van duodi den 12 thermidor 7ste jaer.

Eindnoten:

- (13) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 23.
- (14) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 112 en/of 113.
- (15) Zie noot 14.
- (16) I.v.m. de nieuwe data voor de paardenmarkt zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 28.

[Augustus]

(2 augusti 1799)

- *fol. III* - Op den 2 augusti zijnde den feestdag van de Heijlige afaet van Portcuacula, welcke men in onse daegen met zooveele godtvrugtigheijd en toeloop van vremdelingen heeft zien vieren in de kercke der eerw. paters Recoletten, dusdaenig dat het zoo door het celebreren van solemnele diensten, het uijtstellen van het beelt van de Alderheijligste maget Maria, omdraeging van processie en alle andere godtvrugtigheden, als eenen solemneelen feestdag was. Voor de kercke der zelve paters was er op dien dag gewonelijk gestelt als eene foire van kleenigheden voor de kinders, bestaende besonder in potjens van aerdewerk die daervoor expresselijk gebakken wierden en die men gevolgentlijk potjensmart noemde. Nu onderblijft alles dusdaeniglijk alsof dien en andere feestdaegen der H. kercke noijt en souden hebben geviert geweest tot zooverre dat de grootste feestdaegen zelfs door menigvuldige als vergeten worden, want men integendeel ziet dat er hoe langer hoe meerder gewerkt wordt om den heelen bouw der Heijlige door het ontrooven van dienaers des heeren, te weten de priesters, omverre te werpen, want men nu sedert twee daegen en nachten binnen dese stadt wederom menigvuldige nauwkuerige opsoekingen gedaen heeft, waerdoor het eenige priesters die in andere min verdagte huijsen zijn gevlugt het nog zijn ontkomen en verscheijde andere ongelukkig zijn aengevat geworden. Nu gaet het reets zooverre dat er nauwelijks meer waere priesters tot de noodlijdende sieken kunnen geraeken, tenzij dezelve in verscheijde soorten van kleederen, zelfs tot in vrouwekleederen verkleet zijn en aldus vermond nog eenige beswaerelijk konnende besogt worden. 561 gaset van quintidi 15 thermidor 7ste jaer.

(5 augusti 1799)

- *fol. 112* - Op den 5 augusti is bij hallegebode van 't stadthuys bij orders van de municipale administratie het volgende besluit afgekondigt. De municipale administratie van het kanton van Brugge heeft een besluit genomen behelsende hoofsaekelijk het volgende: I. art. De verbintenis alreede aen alle burgers door de voorgaende arreteen opgelegij van op elken dag van decade of nationeele feesten te laeten uijthangen aen hunne huijsen een drijcaleurig en betaemelijk vaendel, word wederom erhinneert, om stiptelijk volbragt te worden. II. Ider vaendel zal geplaest worden op d'eerste stegie van ider huijs aen een der principaelste vensters. III. De commissarissen van policie en nationaele gendarmerije zulen proces-verbael maeken jegens de aenstreevers der voorgaende artikelen. Zij zullen gebragt worden voor den tribinael van municipaele policie en gecondemneert de eerste mael tot eene boete van drij francs en de tweede mael tot drij daegen aenhoudinge. IV. De agtervolgingen zullen gebueren ter sorgvuldigheid van den commissaris van het uijtwerkende bestier bij de municipaele administratie. Zij zullen met dezelve boete gestraft worden volgens dezelve gradatie, alle persoonen die zouden gesien worden op de straeten zonder cocarde. Ten dien effecte wort er belast aen alle gardarmen en officieren van policie van proces-verbael te maeken tegens allen tegenstrever. Zij zullen hetzelve overleveren aen den commissaris van het uijtwerkende bestier, belast met de agtervolgingen. V. Den commandant der commune wordt versogt van aen alle militaire posten de consigne te geven van naer den bureau van policie der municipale administratie te doen geleijden, elken persoon die zoude passeeren voorbij eenen post zonder van eene cocarde voorsien te zijn⁽¹⁷⁾. 562 gaset van octidi 18 thermidor 7ste jaer.

(6 augusti 1799)

- *fol. 113* - Op den 6 augusti zijnde nonidi den 19 thermidor ende martdag, was des morgens de guillotinne op de Mart voor den vrijheidsboom geplaest. Ook was er een schavot geplamt op den Burg met vijf staeken, op hetwelcke des morgens van 9 tot 3 uren 's middags gebragt wierden vijf persoonen en door den scherpreger elk met een placat boven hun hoofd aen eene staeke gebonden wierden. Drij der zelve waeren gekleet in 't root en tot 16 jaeren in de ijzers verwesen, de vierde was een vrouwspersoon die tot 14 jaeren besondere opsluijtinge verwesen was en den vijfden min pligtig als de andere was gekleet in zijne gewone kleederen tot 6 jaeren opsluijting verwesen. Korts naer 12 uren wiert vanuijt de vangenis gevoert op eenen waegen bekleet met een rood opperhemde eenen jongelinck van tusschen 18 en 19 jaeren oudt, verselt met den beeedigden pater Discals Bonavontura, den welken goet schijnende bereijst te zijn, met den eersten slag van het moortmes de guillotine het hoofd afgeslaegen wiert. Heel dees bende moorders en dieven wiens moeder tentoon sat van dengonen die de doodstraffe onderging, waeren door den crimineelen regtsbank tot die straffen verwesen voor het begaen dieften met braeken, geweldigheden op de persoonen en eene vrede moord door den laesten, welke door hun in eene herberge op het Beverenvelt woonende, met veele vreetheden begaen waeren.

(7 augusti 1799)

Op den 7 augusti zijnde decadi den 20 thermidor 7ste jaer, saeg men ingevolgen de hier voorgaende ordonantie niet een huijs binnen de geheele stadt dat met geen nationael drijcaleurig vaendel verciert was. Alle dese vaendels op d'eerste stagen der huijsen uijthangende en vele der zelve nieuw zijnde, omdat die gewoonte sedert eenigen tijdt als onderbleven was, makte zulks eene schoone vertooninge en als een vieringsfeest, hoewel zulks van meest alle in 't hert betruert wordt.

(9 augusti 1799)

Op den 9 augusti over den noen wierden wederom in verscheijde straeten der stadt een groot getal huijsen der stadt zeer nauwkuerig ondersogt tot het ontdekken der priesters, dog gelukkig zijn er geene gevonden, hoewel besonder naer de heeren pastors van St.-Jacobs, van St.-Gillis, van St.-Anne en verscheijde andere nauwkuerige opsoeking en gedaen worden. 563 gaset van duodi den 22 thermidor 7ste jaer.

(10 augusti 1799)

- *fol. 114* - Op den 10 augusti, gelijk gisteren tegens den avond, wierden om ses uren van desen morgen de stukken kanon staende op de stadtswallen verscheijde mael gelosbrant en geduerende eene ure op 't carilion gespeelt. Ook was desen morgen de groote vlagge op den hallentooren en voor 't stadthuijs gehangen, wanneer ook seffens alle de huijsen der stadt met drijcaleurige vaendels verciert wierden ter oorsaek van de Fransche feest van het begin der zelve revolutie van den 10 augusti 1789, wanneer het menschenbloet in Parijs stroomde, den ongeluckigen koning gevangen wiert geset en het paleijs van Tuilliers teenemael geplondert wiert. Om thien uren van desen morgen vergaederden de members der geconstitutioneerde magten met hunne vaendels op den Burg, de kinderen der arme- en andere scholen, het voet- en peerdevolk met den etat-major en krijgsmusik, zig van daer langs den Dijver en Steenstraete begevende in vollen treijn tusschen welke den boek der constitutie gedraegen wiert tot op de Mart, alwaer door het Fransch voetvolk verscheijde laegen door de artillerije afgelost wierden. Den heelen trijen van de Mart zig naer den tempel der wet begevende, is naer het aflesen der processen-verbael nopende het feest, den eedt op de constitutie vernieuwt geworden door alle de members die er tegenwoordig waeren. Den treijn dan naer den Burg wederkeerende, is aldaer uijteengescheijden geworden. Des avons geduerende een ure is het groot krijgsmusik op de Mart gelijk op de decadien quintididaegen gebuert, hernomen geworden. Gelijk het heden saterdag was en bijnae niemant op de feest gedagt hadde, hebben de vischverkopers, vleeschhouwers, groenseliers en andere de grooste moeijte moeten aenwenden om tot thien uren van desen morgen dezelve te mogen verkoopen, want anders zouden veele waeren moeten hebben bederven en zulks zoude een overgrootte schaede veroorsakt hebben.

Op den 13 augusti 564 gaset van sextidi den 26 thermidor 7ste jaer.

- *fol. 115* - Op den 14 augusti heeft men vernomen dat gisteren in den naermiddag een voorval plaets gehadt heeft dat enkelijk uijt jalosije van den kolonel onser

besettinge plaets gehadt heeft. Op het casteel van d'heer Croeser, gestaen buijten de Dampoorte langs den weg leijdende naer Dudzeele, wiert er daegelijks bijeenkomst of zoogenaemde kouterije door de edele deser stadt gehouden. Den kolonel tevergeefs getragt hebbende zig in hetzelfde geselschap te verwoegen en daerbij niet gevraegt nog gesogt wordende, heeft desen naermiddag een detachement Fransche gardarmen te peerde daernaer toegesonden en heeft zoo de heeren als dames doen aenhouden, welke met geen civique kaerte, om te mogen uijt stadt gaen, voorsien waeren, alle welke naer Damme des zelfs canton vervoert wierden en naer veele debatten en mogelijkts geltboeten maer des anderdaegs zijn geslaekt geworden.

(15 augusti 1799)

Op den 15 augusti pligtigen feestdag van Maria Hemelvaert die men in onse daegen met zooveele kerckelijcke pligtigheden heeft zien vieren en besonder in de kapelle van Blendekensgasthuijs, die nu tot elks overgroot ongenoegen, mits er alles verkogt is, geduerende den heelen dag heeft gesloten gebleven alsof er noijt geene kapelle zoude geweest hebben met welke ook teamael onderbleven zijn alle de versieringen der huijsen en straeten en de vermaekelijkheden die jaerlijks omstreeks die capelle door het volk gepleegt wierden.

(16 augusti 1799)

Op den 16 augusti is op een schavot op den Burg van 11 tot 1 uren 's morgens door den scherpregter met een placacet boven zijn hoofd en in zijn gewone kleederen door den scherpregter tentoongesteld eenen persoon welken t'eijnden de executie voor het begaen van diefte zonder braeke tot de straffe van ses jaeren opsluijting in een correctiehuijs verwesen was. Desen morgen is in de saele van de administratie, tevooren het bischdom, voor meer dan 7 millionen livres in bons verkogt het heele gebouw van de overschoone parochiale kercke van O.-L.-V., welke men met de grootste droefheijd verneemt door de koopers te zullen afgebroken worden. 565 gaset van nonidi den 29 thermidor 7ste jaer.

(17 augusti 1799)

- fol. 116 - Op den 17 augusti zijnde decadi den 30 thermidor 7ste jaer heeft men des morgens als naer gewoonte op de decadidaegen de gewone ceremonien in den tempel der wet verricht en in den naermiddag om vier uren zijn in de riftersaele van de abdije van den Duijnen, waer nu de centraele schoole is, tusschen het spelen van 't krijgsmusik, de prijzen aen de jonge leeringen van die school door de members der administratien uijtgedeelt geworden, bestaende in geagte boekwerken handelende van wetenschappen waerop de prijswinnaers studeeren in welkers uijtdeeling het volgende order is gevolgt geworden. Teekenkonst: eerste sectie: de desen van het hoofdprijs aen den burger Pius Decrombrugge van Brugge, tweede sextie: groote hoofdprijs aen den burger Eugenius Verhulst van Brugge, derde sextie: de figureprijs aen den burger Joseph Warlencourt van Brugge, vierde sextie: volgens

labosseprijs aen den burger Ludovicus Tangnes. Natuerbeschrijvingeprijs aen den burger Pius Decrombrugge van Brugge. Aloude taelen: eersten prijs aen den burger Pius Decrombrugge van Brugge, tweeden prijs aen den burger Eduard Edwards van Brugge, tweede sextie: eersten prijs aen den burger Eugenius Verhulst van Brugge, tweeden prijs aen den burger Jeanbatiste Mornae van Philippeville. Prijs van de spraekko(n)st aen den burger Pius Decrombrugge van Brugge. Prijs der verkorting aen den burger Eduard Edwards van Brugge. Prijs van de Grieksche tael aen den burger Pius Decrombrugge van Brugge. Wiskunde eersten prijs aen den burger Pieter Charles Devri, re van Poperinge, tweeden prijs aen den burger Franciscus Van Heerswijngels van Brugge, anderen tweeden prijs aen den burger Eduard Edwards van Brugge. Scheijdkunde en ondervindende natuerkennis eersten prijs aen den burger Eduard Edwards van Brugge, tweeden prijs aen den burger Charles Merguert van Dixmude. Algemeijne taelkundeprijs aen den burger Joseph Warlencourt van Brugge. Redekundeprijs aen den burger Ludovicus Destoop van Brugge. Geschiedenis aen den burger Jan de Penaranda van Brugge.

(20 augusti 1799)

- fol. 117 - Op den 20 augusti 's morgens met het aenbreken van den dag zijn op de Mart ontrent den vrijheidsboom en langs verscheijde straeten verbaesende pasquillen gevonden die van den volgenden inhoud en alle van eenen stoorder der rust, die wij hoewel tegen onsen dank tot nog toe genieten, geschreven waeren, zijnde van den volgenden inhoud: vervloekte republijk die wij tot nu genieten, maer het begint alreets ons nu te gaen verdrieten, wij spannen in ons kragt met eenen vollen toom om tegen hun op te staen, wij vreesen voor geen schroom. Ja, gansch de lijberteijt die ons maer dient tot schand, die moet hier zijn verplet, gedompelt in het sand, in gansch het Fransch gespuijs is hier maer tegen dank en zij en dienen maer tot onsen ondergang. Schenders van kerk en staet, onteeders van de deugt die wij in andere tijdt genooten, niet dan met vruegt, zij brengen hun ketterije hier in ons Nederlandt, die oudt, jong, arm en rijk maer dienen kan tot schand. Zij kennen geenen Godt nog zijn Heijlige daegen, zij kennen maer een vuijle maegt, die zij offerande opdraegen, den tempel is bereijt, den die der oude wordt geeert, met hun afgoderije onsen sondag wordt onteert en omdat de Vlaemsche herten hunne afgoderije niet vieren, zij loopen rond gelijk de wolven en bleeen als de stieren, maer zij kennen die niet, wij kennen onsen Godt die den sondag heeft ingestelt en wij volbrengen zijn gebodt. Sa nations gespuijs met U kettters geweld, peijst vrij als dat den dag van strijden is gestelt, de waepens zijn gereet om tegen U op te staen en men heeft gedaen den eedt om U t'helpen verslaen. Ook alle de duegenieten van de stadt, schoon spreekken zal niet baeten, hun bloet zal door ons sweert loopen langs alle de straeten, door onse Vlaemsche magt die bijeen is vergaert en zal geen Fransch, ketter nog deugniet worden gespaert. Dese is den inhoud van die pasquille uijt welke ongeluckige gevolgen tegemoed gesien worden. 566 gaset van tridi den 3 fructidor 7ste jaer.

(22 augusti 1799)

- fol. 118 - Op den 22 augusti heeft men 's morgens vernomen dat er geduerende den gepasseerden nacht eene zeer merkweerdige diefte met braeke begaen was in de hostelrije, genaemt De Bellevue, bewoont door sr. Van Geluwe op de groote Mart. Den voorigen avond waeren in die hostelrije toegekomen om met de deligengie naer Vrankrijk te versenden van eenen ontfanger der nationaele domeijnen, twee tonnekens met gelt, ider inhoudende ontrent 25 duijsent Fransche livres in zilvere geltspecien, welke in het gewoon comptoir onder recue van den gemelden hostelier gestelt waeren. Wanneer men desen morgen bevonden heeft dat het eene van dees twee tonnekens teenmael ontledigt was bij middel van een mes dat er nevens gevonden wiert, met welke den bodem van het tonneken en de opelen doorgesneden waeren. Op 't vernemen van dees zoo merkweerdige diefte zijn seffens in veele herbergen nauwkuer(i)ge opsoekingén gedaen, zonder dat men het minste ontdekt heeft, waerdoor aen den hostelier als bewaerde van hetzelve de grootste moeilijkheden konnen aengedaen worden.

(22 augusti 1799)

Op den 22 augusti 's avonds ten elf uren is in het tribunael crimineel tot er doot der guillotine veroordeelt den coster van de kercke van Haerelbeke, omdat hij in de laeste troubelén der brigands de klokke aldaer heeft geklipt en andere faitelikheden begaen heeft. Desen door het departement der Schelde tot Gend alleen om die daedt voor vier jaeren in d'ijzers en ses uren tentoonstelling verwesen zijnde, heeft voor het departement der Leije tot Brugge van sententie geappaleert, door welke hij ter doot is veroordeelt geworden.

(23 augusti 1799)

Op den 23 augusti 's morgens ten negen uren heeft men vanuijt het seminarie met twee fouturen zien vervoeren naer het eijland Oleron in Vrankrijk agt priesters beneden de 60 jaeren, van degone die laest aengevat zijn, om aldaer in ballingschap te verblijven. Het is bijnaer ongelovelijk wat schrik zulks is veroorsaekende aen eenider en nog meer aen de meer hondert priesters boven de 60 jaeren die tot nog toe in 't seminarie gevangen zijn. 567 gaset van sextidi den 6 fructidor 7ste jaer.

(24 augusti 1799)

- fol. 119 - Op den 24 augusti is in den naermiddag van 6 tot 7 uren 's avonds op 't carilion gespeelt geworden wegens twee agtereenvolgende victorien welke de Fransche legers in Switserland zouden behaelt hebben op de vereenigde keijserlijcke legers en waerin behalvens een groot getal doode en gekweste nog een meerder getal krijgsgevangene zouden genomen zijn. Wat hier van zij ofte niet, is het van allen zijden besonder volgens de tijdingen uijt Italien en ander plaetsen zeker dat, dat de Fransche legers door de vereenigde keijserlijcke van alle zijden met veel verlies zijn geslaegen geworden.

(26 augusti 1799)

Op den 26 augusti heeft men wederom in een groot getal huijsen deser stadt met eene groote woede en nauwkuerigheid strenge huijssoeking en zien doen naer de verborgen priesters die zig nog in verscheijde huijsen bevinden, dog gelukkig zijn er geene, hoe groot de huijssoeking ook waeren, ontdekt geworden. Dat ons nog meer bedroeft, is dat St.-Salvatorskercke, eene der vier van die nog open zijn, desen naermiddag, niettegenstaende dat er beeedigde priesters zijn die er misse laesen, ook is gesloten geworden.

Tegens den avond wiert de groote vlagge op den hallenthoren opgesteken en dezelve voor 't stadthuijs opgehangen en van 6 tot 7 uren op 't carilion gespeelt wegens het Fransch feest van den ouderdom ofte van de ouderlingen die morgen zal geviert worden.

(27 augusti 1799)

Op den 27 augusti zijnde decadi den 10 fructidor 7ste jaer is het feest van den ouderdom als naer gewoonte in den tempel der wet geviert geworden. Tusschen den gewonen treijn, welke door de besonderste straeten der stadt naer den tempel der wet gegaen was, bevindende zig tusschen dezelve een getal van de oudste mannen der stadt, besonder uijt de arme- of godtshuijsen, van welke den oudtsten der zelve in den tempel gekroont wiert. Op eenen theater, geplaest voor d'halle, was er door den beroemden vuerwerkmaecker Baltazar, geplaest een vuerwerk verbeeldende met verscheijde postuerkens en gebouw de inneming van de bastillie van Parijs, welke onder eenen grooten toeloop van menschen 's avons ten 10 uren met een besten uijtval en konst door den zelve ontsteken wiert. 568ste gaset van decadi den 10 fructidor 7ste jaer.

(29 augusti 1799)

- fol. 120 - Op den 29 augusti heeft men tot elks overgroot ongenoegen onder de verscheijde priesters, die bijnae daegelijks van buijten opgebracht worden, op eenen waegen van buijten zien opbrengen den heer pastor van Ruijsselede met nog eenen anderen priester, welke naer als misdaedige onderhoort te zijn, bij de menige andere priesters in 't seminarie zijn ingevoert geworden. Hierdoor is het ongelukkig zoo binnen dese stadt als ten platten lande reets zoo verre gekomen dat er nauwelijks meer priesters konnen gevonden worden tot het uijtreyken van de H. sacramenten van de H. kercke. Zooverre zelfs dat men nergens meer weet waer eenen priester vinden tot het geven van het H. doopsel aen de kinderen die geboren worden, waerdoor dat er, dat het alderongelukkigste is, ook verscheijde menschen sterven zonder eenen waeren priester te konnen bekomen, het meestendeel zig moerende verhelpen met de weijnige beeedigde priesters die er zoo binnen dese stadt als te lande gevonden worden.

(30 augusti 1799)

Op den 30 augusti heeft men 's morgens vernomen dat op een schielijk toegekomen order desen nagt ten twalf uren meest alle de Fransche troupen van de besettinge deser stadt met kanon en krijgsmusik vetrokken zijn naer Holand waer, zoo het gerugt algemeen is, de Engelsche en Russische legers op drij ... vier plaetsen ingevallen zijn en verscheijde haven, zoo van Tixel als andere, geblokeert houden. In 't algemeen verlangt men te vernemen tot hoeverre dese tijdingen mogen geloofd worden. 569 gaset van tridi den 13 fructidor 7ste jaer.

Eindnoten:

(17) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 39.

[September]

(1 september 1799)

Op den 1 september was er 's morgens aengeplakt eenen brief gedagteekent uijt Breskens van den 14 fructidor waerin gemelt wordt dat er tweeduijsent Engelsche troupen in Holant zouden krijgsgevangen genomen zijn op hunne aenlanding, dat er tot Amsterdam thien prinsgesinde van den prins van Oranjen zouden opgehangen zijn en eenen anderen in Den Haeg, omdat zij hunne blijdschap over die landing hadden laeten blijken. Wat hieraf zijn mag, is het gerugt eventwel algemeen dat de Engelsche en Russische troupen op verscheijde pointen in Holand aengelant zijn.

(2 september 1799)

- *fol. 121* - Op den 2 september 's morgens met het aenbreken van dag saeg men meest alle de plaetaen van de veroveringe op d'Engelsche troupen, gisteren aengeplagt en die op d'orders van de municipaliteit seffens afgeschuert wierden, op eene alderbafaemste wijze beschimt, op eenige der zelve was geplakt den dobbelen keijserlijcken aernd, op d'andere de waepens en vaendels des keijzers, op andere eene groote K en op andere stont vivat den keijser. Dog wat konnen tot nog toe alle die schimslaegen ons baeten, alwaer het zelfs dat de landingen der vremde troupen in Holant, van welke het gerugt nog geduerig algemeen is, volkomentlijk waeren uijtgewerkt, zal zulks anders konnen teweeg brengen als het versteent gemoed der Fransche nog meer op ons te verbitteren en ons nog in meerdere ongelucken te dompelen als dat wij tegenwoordig in overgroote genoeg zijn en uijt welke door alle welpeijsende nog grootere ongelucken van welke ons den Almogenden Godt behoeden mag voorsien worden, want zulks is reets van desen morgen gebleken, wanneer men met den grootsten schrik vernam dat alle de poorten der stadt tot den 9 uren moesten gesloten blijven en dat er langs alle kanten der stadt door de municipale bediende verselt met het Fransch peerde- en voetvolk zeer nauwkuerige opsoeking en naer de overgebleven priesters en emigrant en gedaen wierden. De woede zelfs zooverre

gaende dat er over de mueren der hoven en heesters die alle ontset waeren als door briesschende leeuwen geklommen wiert. Dog hoe groot de woede ook was, zijn er gelukkig geene der zelve ontdekt geworden.

(3 september 1799)

Op den 3 september gelijk gisteren heeft men tot ons meerder verdriet en ongeluk in d'overschoone en agtbaere kercke van St.-Salvators publijkelijk in contant gelt en Fransche livres zien verkoopen alle het kerckegoed, de autieren, doxal, schildereijn, bigtstoelen, boseringen en selfs de vloeren welke in die kercke zijn gevonden geworden. Den overschoonen preekstoel alleen zal, zegt men, naer de centraele schole van den Duijne vervoert worden. 570 gaset van septidi den 17 fructidor 7ste jaer.

(4 september 1799)

- fol. 122 - Op den 4 september was 's morgens de groote vlagge op den hallentooren opgesteken en degone wiert ook voor het stadthuijs gehangen 's morgens van 7 tot 8 uren op 't carilion gespeelt en aen alle huijsen de drijcaleurige vaendels opgesteken wordende. Alle de publijke kraemen en marten opgeschort wordende, veroorsakte zulks een groot disorder omdat bijnae niemant op de Fransche feest van den 18 fructidor 5 jaer, wanneer de republijke andermael geret wiert en heden geviert wordt, gedagt hadde. Om 10 uren van desen morgen vergaederden op den Burg de leden van alle de geconstitutioneerde magten, de etat-major van het peerde- en voetvolk met vliegende vaendels en krijgsmusik en de kinderen met hunne meesters van de arme- en andere schoonen. Vandaer vertrekkende in vollen treijn langs de besonderste straeten der stadt naer den tempel der wet waer de pligtigheden wegens het feest verricht wierden, waernaer op de Mart gekomen zijnde, de groote krijgsexercitie als naer gewoonte op de decadidaegen verrigt wiert.

(6 september 1799)

Op den 6 september heeft men 's morgens vernomen dat geduerende desen nagt op het kerkhof van St.-Salvators eenen persoon deser stadt, genaemt Luxemborg, vastgenomen en in egte van vangenis beweegt is. Desen hadde zig op hetzelfde kerkhof verborgen in een steenhuijseken, waerin gestaen heeft in de gelukkige tijden eenen beelt van d'afbeeldinge van de passie Christi, over zijn lijf een wit hemde getrokken en in hetzelfde als een geest gebaer maekende. Eenige waekers in de kerk van St.-Salvators zijnde, om het verkogte kerkkegoed te bewaeren, van welke reets veel gestolen is, hebben den geest aengevat en in egtenis beweegt. Niemant weet tot nog toe of desen zulks uijt insigt om te stelen gedaen heeft, terwijl andere zeggen dat onder andere tegens den tijdtomstandig oproerige effecten vijf keijserlijcke waepens of dobbele arenden bij hem gevonden zijn. Nu weet men maer al te ongelukkig dat het gebouw van d'overschoone kerk van St.-Salvators door de Fransche verkogt is voor 13 millionen Fransche livres in bons, dat tusschen den 13 ... 14 duijsent pond in gelde gerekent wordt. 571 gaset van decadi den 20 fructidor 7ste jaer.

(7 september 1799)

- fol. 123 - Op den 7 september wierden op een schavot geplamt op den Burg van 's morgens ten 10 uren tot 3 uren 's middags gebragt en door den scherpreger gekleet in het rood elk met een placat boven hoofd aen eene staeke gebonden Franciscus Wijngels, oudt 53 jaeren, schoenmaeker van stijle, geboortig ende lest gewoon hebbende tot Kortrijk, gelijk ook zijnnen soon Adriaen Wijngels, metzersdiender van stijle, oudt 21 jaeren, ook geboortig en lest tot Kortrijk gewoon hebbende, beijde vader ende soon door den crimineelen regtsbank overtuijgt zijnde van op een bewoonde hofstede in den nagt diefte met braeke te hebben begaen en verscheijde effecten te hebben gestolen, waerom zij beijde t'eijnden de executie elk tot de straffe van thien jaeren in d'ijzers verwesen waeren.

(8 september 1799)

Op den 8 september feestdag van O.-L.-V.-geboorte, die men voorheen zoo pligtig in alle onse Heijlige kercken heeft zien vieren en in welke nu allen goddelijcken dienst onderbleven is, heeft men heden integendeel op een schavot, geplamt op den Burg, van 10 uren 's morgens tot 3 uren 's middags zien brengen gekleet in het rood en met een placat boven zijn hoofd aen eene staeke gebonden wordende Franciscus Titaert, oudt 26 jaeren, werkmán van stijle, geboortig van Sedeghem en lest gewoon hebbende tot Ardoije, overtuijgt zijnde van op hetzelfde Ardoije gedreijgt met woorden eene hofstede in brant te steken, waerom hij door den crimineelen regtsbank tot de straffe van 4 jaeren in d'ijzers t'eijnde de executie verwesen was. Zijnde desen ook door den crimineelen regtsbank betegen maer niet overtuijgt van zijne vrouw te hebben geworgt of door vergif op eene vrede wijze omgebragt te hebben.

(9 september 1799)

Op den 9 september heeft men de zekere tijdinge ontfangen dat Zijne Heijligheijd Pius den VI, paus van Rome te Vanlence in Vrankrijk overleden is in het 25ste jaer van zijn pausdom naer eene overvloedigheijd van ongelucken door de Fransche revolutie onderstaen te hebben.

Heden zijn tot ons meerdere ongeluk ontrent 2000 mannen Fransche troupen, bestemt voor Holant te defendeeren, aengekomen die alle bij de burgers twee en twee zijn beleijt geworden. 572 gaset van tridi den 23 fructidor 7ste jaer.

(10 september 1799)

- fol. 124 - Op den 10 september vertrokken 's morgens heel vroeg de menige Fransche troupen, gisteren alhier aengekomen, naer Holant waer men verneemt de Engelsche en Russische troupen in groote menigte te zijn aengelant ende ook dat de Holantsche

zeevlootte, bestaende in veele schepen en manschap, door de vereenigde legers genomen is en naer Engeland vervoert, waerdoor het verlies der zelve voor de Holanders, zonder de manschap te rekenen, op sestig millionen Holantsche guldens geschat wordt.

Desen morgen was men uijt de ongerustheijd gestelt, waerin men gisterennaermiddag hadde geweest, op het zien openen van de parochiale kercke van St.-Jacobs die gisteren heel den naermiddag hadde gesloten geweest. De reden van welke geweest heeft, zegt men omdat in die kercke waer grooten toeloop van godtvrugtige is, hoewel er geenens goddelijcken dienst verrigt wordt en dat verscheijde gewesen confraters van confrerien daer nu en dan laeten zoogenaemde drooge diensten doen geduerende den tijdt van welke alleen maer de keerssen op d'outaeren ontsteken worden. Ook mishaeft het de Fransche dat op eenige daegen der weke aldaer luijde op den H. roosencrans door eene minigte godtvrugtige opgelesen wordt, onder het ontsteken van menige waschligten, alle welke zoo men vreest nu zoo het een als het ander te zullen verboden worden.

(13 september 1799)

Op den 13 september is bij orders van de municipaliteijt bij hallegebode van 't stadthuys en trommelinge rond de stadt afgekondigt eene zeer wijtloopige proclamatie om te voorkomen de onheijlen over welke de doctors deser stadt aen dezelve klagten hebben van het slagten en inbrengen binnen dese stadt van hoornbeesten die met de plaege onder dezelve besmet zijn, behelsende veele strenge artikelen om de menigte siekten die er uijt resulteren te voorkomen⁽¹⁸⁾. Die woedende plaege die alles staet te verderven is meest op alle de contons van 't platte land en zelfs tot binnen de mueren deser stadt op eene alderongeluckigste wijze schrikkelijk verbreyt geworden. 573 gaset van septidi den 27 fructidor 7ste jaer.

(14 september 1799)

- *fol. 125* - Op den 14 september is bij orders van de municipaliteijt van 't stadthuys afgekondigt en bij trommelinge rond de stadt bekend gemaakt dat alle degone die tot nog toe onvoorsien zijn van patente, dezelve moeten lichten en in 't secretariaet binnen de vijf daegen moeten komen uijtwisselen op pene dat de ingebreke blijvende ten strengsten zullen vervolgt worden⁽¹⁹⁾. Dese publicatie verbaest eenider in 't algemeen omdat het Fransch sevenste jaer nu ten eijnden is en er geduerende den heelen loop van hetzelve jaer nog geene publicatie tot het lichten van patenten gedaen is. Welcke d'oorsaeke is dat geene andere dan degone die zonder niets verrigten konnen van dezelve tot nog toe onvoorsien zijn, moeten nu dat bijnaer onmogelijk is tusschen de overvloedige belastingen die wij geduerende den loop van het geheele jaer betaelt hebben, de patenten door alle handeldrijvende persoonen in eenen zoo korten tijdt betaelt worden, den heelen middel is gevonden om elk teenemael van geltspecien te beroven, want men van nu af door de menige belastingen oogblijkelijk ziet dat den heelen koophandel is gestremt geworden.

(15 september 1799)

Op den 15 september is bij orders van de municipa(li)teijt van 't stadthuijs afgekondigt en bij orders van de municipaliteijt bij trommelinge rond de stadt bekent gemakt dat er op de toekomende complimentaire daegen van het 7ste jaer der Fransche republike met geene gemasqueerde kleederen, maskers ofte andere openbaere vermommingen onder wat voorwensel die zouden mogen wesen en zal vermogen rond de stadt te worden verthoont op pene van seffens aengehouden en in egte van vangenis beweegt te worden nogte ook dat er geen gemasquerde ballen en zullen mogen gehouden worden, zoodat men op den 17 september, den eersten complementaire dag, met genoeg gesien heeft alle de baldaedigheden die over jaer op die daegen zoo overvloedig plaetse hadden, teenemael onderblijven welke stilheijd aen de groote nederlaegen die de Fransche en Bataefsche legers in Hollant ondergaen hebben toegeschreven wordt. 574 gaset van den 1 complementaire dag 7ste jaer.

(18 september 1799)

-*fol. 126* - Op den 18 september zijnde den 2 complementaire dag zaeg men in plaets van het baldaedig masqueren, dat nu zoodaenig onderbleven is alsof zulks over jaer noijt geene plaetse en zoude gehadt hebben, des morgens de guillottine in 't midden der Mart voor den vrijheidsboom geplant en om twalf uren heeft men vanuijt de vangenis op eenen waegen geseten, gekleet in 't rood opperhemde en verselt door den beeedigden priester Bonavontura, gewesen Discals, naer dezelve zien brengen eenen man oudt in de vijftig jaeren, wiens hoofd zeer kortswillig door het moordmes der guillotinne met den eersten slag afgesneden wiert. Het doode lichaem seffens op eenen waegen naer het kerkhof van St.-Salvators weggevoert wordende. Desen was den crimineelen regtsbank overtuijt van in het canton van Rumbeke twee moedwillige moorden en dieften met braeke begaen te hebben en niettegenstaende hij van sententie naer Parijs geappelleert heeft, is hij heden niet ten onregte ter dootd gebragt geworden.

(20 september 1799)

Op den 20 september zijnde den 4 complementaire dag wanneer het masqueren gelijk als op de voorgaende daegen teenemael onderbleven is, is bij orders van de centraele administratie geaffixeert en bij hallegebode van 't stadthuijs afgekondigt eene zeer wijtloopige proclamatie behelsende de grootste verdreijgingen en overgroote geltboeten tegens alle degone die in eenige kantons van de geheele republike eenigen opstant of disorder zullen verwekken, zullende de daeders met de dootd worden gestraft en de kantons met der zelve inwoonders die groote geltboeten zullen moeten betaelen in staet van belegeringe gestelt worden⁽²⁰⁾. Zulks is alom op de berugte maeren van de nederlaege die de Fransche legers in Holant hebben ondergaen hoogstnoodig geworden, want weijnig daegen passeeren der zonder dat men muijtelingen van alle kanten, die het heele platte land staen te verderven, ziet opbrengen. Ook worden der van dezelve nu en dan veele dootdgeschoten, gelijk

onder andere drij op 't kanton van Olem door de Fransche zijn dootgeschoten geworden. 575 gaset van den 4 complementaire 7ste jaer.

(21 september 1799)

- *fol. 127* - Op den 21 september zijnde den 5 complementaire dag is het masqueren gelijk op de voorgaende daegen teenemael onderbleven en heden is bij hallegebode van 't stadthujs en trommelinge rond de stadt bij orders van de municipaliteit afgekondigt dat de feest van de stigtinge der republike, die op den 1 vendemiare 8ste jaer met allen luijster zal geviert worden, aen alle de inwoonders deser stadt ook geboden wort dat op dien dag van 's avons ten negen tot elf uren de besonderste vensters van hunne huijsen moeten verlicht worden⁽²¹⁾.

(22 september 1799)

Op den 22 september zijnde den 6 complementaire of vervoldag van het 7ste jaer die maer alle vier jaeren eens volgens de Fransche tijdtrekening alsnu schrikkeljaer zijnde geviert wordt en uijt welke groote verwerring zal ontstaen omdat meest in alle de almanakken dien sesden dag niet gedrukt staet, zoodat het nu moeilijk zijn zal om die tijdtrekening met degone van den gewoonen stijl die in alle affaires nog gebruijkt wordt te doen overeenstemmen, was alles wederom zoo gerust als op de voorgaende daegen, behalvens dat 's middags de groote drijsleurige vlagge voor 't stadthujs gehangen en gone op den hallentooren opgesteken wiert, des middags wiert er op verscheijde uren op 't carilion gespeelt en des avons zijn er konans op de stadswallen gelosbrant geworden.

(23 september 1799)

Op den 23 september zijnde den verjaerdag van de Fransche republike en het begin van het jaer 8 der zelve tijdtrekening hoorde men van 's morgens het kanon op de stadswallen losbranden wanneer vevolgens bijnae den heelen morgen op 't carilion gespeelt wiert. Om 10 uren vergaederden op den Burg alle de members der geconstitueerde magten in groot gewaet en met vliegende vaendels, het militaire voet- en peerdevolk met den etat-major en krijgsmusik en de leeringen der schoolen met hunne meesters vandaer trekkende langs de besonderste straeten der stadt naer den tempel der wet, alwaer alle de members, onder het verrichten van veel ander Fransche pligtigheden, den eedt van getrouwigheid aen de Fransche - *fol. 128* - republike vernieuwden onder verscheijde redenvoeringen die er gedaen wierden, welke om een uren geeijndigt zijnde, is den treijn naer de groote krijgsexercitie en -parade op de Mart uijteengescheijden geworden. Des avons was de heele stadt verlicht en een schoon vuerwerk, rond den vrijheidsboom op de Mart geplaest, is afgeschoten geworden. De Fransche nieuwjaerfeest eijndigende met eenen bal gratis die op d'halle voor idereen gegeven is geworden.

(24 september 1799)

Op den 24 september is alomtrent rond de stad geaffixeert geworden eene victorie die de Fransche en Bataefsche legers op de Russische legers in Holant zouden behaelt hebben, behelsende dat de Russen uijt hunne verschansingen gedreven zijn, dat er driehondert Russche en eenige Engelsche gedoodt en tweehondert Russen krijgsgevangen genomen zijn, waeronder zelfs den generael en dat er dertig stukken kanon, benevens eenige vaendels, zijn genomen geworden. Tot hoeverre men aen dees tijdinge geloof mag geven, zal alleen door verloop van tijdt gesien worden. 576 gaset van duodi den 2 vendemiare 8ste jaer.

(26 september 1799)

Op den 26 september 's avonds tusschen 8 en 9 uren was eenieder in de grootste verslaetheit op het zien aenkomen met verscheijde schepen van Gend van ontrent tweehondert mannen ongekleede Fransche troupen van de verscheijde requisiten komende van Lorainen uijt Vrankrijk om in den omtrek van ons departement uijtgerect en gedresseert te worden. Alle dese menigte troupen wierden in de duisterheit van den avond alle twee en twee bij de burgers gelogeert, welke in menige gewesten der stad groote disorders verwekte, omdat de menigte logementen nauwelijks gevonden wierden.

(28 september 1799)

Op den 28 september zijn alle de menigte troupen sedert twee daegen aengekomen eensdeels naer Holant en d'aengekomene van de requisiten naer de verscheijde kantons van dit departement vertrokken, 't welk van 's morgens ten drij uren een zoodaenig gedruis veroosakte tot elk uijt den slaep getrokken wiert. Van alle kantons zijn heden weder troupen aengekomen en bij de burgers gelogeert geworden. 577 gaset van quintidi den 5 vendemiare 8ste jaer.

(30 september 1799)

- fol. 129 - Op den 30 september zijn 's morgens vroeg eijndelinge alle de Fransche militairen vertrokken naer Holant die hier sedert eenige daegen in overgrote menigte waeren aengekomen en alle tot het grootste overlast bij de burgers gelogeert geweest hebben. Zulks is d'oorzaak dat het sedert meer dan agt daegen binnen dese stad als een onstuimige zee van trommels en gewoel geweest heeft door het onophoudelijk aenkomen en vertrekken van verscheijde batalions Fransche soldaeten, zoo peerdeals voetvolk, nu maer seer weijnige hier meer gebleven zijnde, benevens eene compagnie burgers van de nationale garde van Arras om de besettinge en de ruste der stad te onderhouden. Tot nog toe hoort men uijt Holant geen egte tijdingen nopende de menige legers, zoo van d'een als d'ander zijde aldaer in menigte aengekomen, dog men vermoed dat in 't kort aldaer gewigtige voorvallen zullen plaetse hebben. 578 gaset van octidi den 8 vendemiare 8ste jaer.

Eindnoten:

- (18) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 59.
- (19) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 61.
- (20) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 57 (?).
- (21) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 65.

[Oktober]

(1 oktober 1799)

Op den 1 oktober was 's morgens de groote drijscaleurige vlagge op den thoren opgesteken en degone voor het stadthuys gehangen, de canons wierden op de stadswallen gelosbrant en van 8 tot 9 uren is er op 't carilion gespeelt geworden tot het vieren van de feest van den 9 vendemaire, wanneer de ongeluckige Nederlanden aen de Fransche republijk vereenigt zijn. Van 12 tot 1 uren 's middags hoorde men op 't onvoorsiens alle de klokken van de gerenueerde kercke van St.-Donaes luiden, welk geluijt men nu reets teenemael ongewoon is geworden en seffens wieren der affixen aengeplakt van de errovering door de Fransche van de stad Zurich in Switserland met verscheijde groote voordeelen die de Fransche op de vereenigde keijserlijke en Russische legers zouden behaelt hebben. 's Avons van 6 tot 7 uren wiert er andermael op 't carilion gespeelt en daernae geduerende een ure de kanons op de stadswallen gelosbrant wegens het vieren van eene lijkfeest voor den generael Jeubert, onlangs in de Fransche legers in Italien gesnevelt, welke feest op morgen door de Fransche zal geviert worden.

(2 oktober 1799)

- fol. 130 - Op den 2 oktober zijnde den 10 vendemiare 8ste jaer wiert de lijkfeest van den generael in 't volgende order ter uijtvoer gebragt. 's Morgens ten 6 uren wierden de kanons op de stadswallen gelosbrant welke geduerende den dag van halve tot halve ure tot 's avons herhaelt wiert, zijnde ook geduerende den dag op verscheijde uren op 't carilion gespeelt geworden. Om thien 's morgens vergaederden als naer gewoonte alle de members van de geconstitutioneerde magten op den Burg met hunne vaendels, de nationaele gendarmerije, de burgers van de nationale garde van Arras alhier in besetting liggende en de kinderen der arme- en ander scholen met hunne leermeesters, alle de members een swart floers rond den arm gewonden zijnde en alle de vaendels ook met swarte floersen behangen zijnde. Tusschen den treijn wiert gedraegen eene lijkbusse en langs de Wollestraete op de Mart gekomen zijnde op een swart bekleet pedestael nedergeset. Hetzelve was gestelt voor den vrijheidsboom tusschen sparreboomen, tusschen welke pijramijden stonden met geschriften betrekkelijk tot de daeden van den generael Jeubert. Voor de groote lijkbus was er leeger gestelt eene andere ook in den rouw bekleet. Naer eenige truerige krijgsverrichtingen gingen alle de members van den heelen treijn rond de lijkbusse

elk met een lauwertak in d'hand welke zij nederwierpen in de leegste geplaeste lijkbuis, aldus de doot van den generael betruerende, omdat er geene militaire in stadt is die rond dezelve hunne fusikschoten konden losbranden. Den treijn langs de Vlamingen St.-Jansstraete in den tempel der wet gekomen zijnde, die konstig in den rouw bekleet was, wierden aldaer truergesangen gesongen en de daeden van den gesnevelden generael afgelesen, waernaer om een ure den treijn op den Burg weergekeert zijnde, aldaer uijteen is gescheijden geworden.

(4 oktober 1799)

Op den 4 oktober wiert 's morgens van 12 tot 1 uren en 's avons van 6 tot 7 uren op 't carilion gespeelt en een naeder bericht geaffixeert wegens de nederlaeg der Russische en keijserlijke troupen waerin gesegt wordt dat, dat zonder te rekenen de menige gesnevelde en krijgsgevangene, eenen generael gedoodt en drij andere zouden krijgsgevangen genomen zijn, aen welke tot nog toe weijnig geloof gegeven wordt. 579 gaset van duodi den 12 vendemiaire 8ste jaer.

(7 oktober 1799)

- fol. 131 - Op den 7 oktober is 's morgens van 7 tot 8 uren op 't carilion gespeelt en den volgenden brief uijt Parijs geaffixeert geworden. Copij van eenen brief van den volksverbeelder Herwijn aen den burger Fournier, generaelen commissaris van het departement der Leije. Parijs den 12 vendemiaire ten een uren en half in den raed. Ik sende U lieden hiernevens eenen brief welke den volmagtigen minister der Helvetische republiik aen eenen van onse amptgenooten geschreven heeft, luidende als volgt. Parijs den 12 vendemiaire van 8. Den volmagtigen minister der Helvetische republiik heeft zoeven officieele tijdinge ontfangen door eenen brief van den generael Chabran aen den nationeelen Stattharter van Basel gesonden, den 7 deser maendt, dat het overrig der Oostenrijksche en Russische troupen over de Thar teruggekeert was en dat men hun nog op de hiel sat. 8000 Beijersche hadden zig alreets bij de Oostenrijks Russen gevoegt, de republicaenen hebben, behalven 6 vaendels, nog meer dan 100 stukken artillerij veroverd. Het verlies der vijanden in dooden, gekwesten en gevangenen beliep op dien dag reets op meer dan 20000 mannen. Onderteekent P.J. Zeltner. Voor overeenkomstige copije den volksverbeelder, onderteekent Herwijn. Hoe groot alle de voordeelen der Fransche legers langs de kanten van Zwitserland ook opgegeven worden, wordt door het meestendeel van 't volk daeraen nochtans niet zonder redens getwijffelt, omdat de vruegdeteekens zeer kleijn zijn, die voorheen om mindere victorien in overvloed gemakt wierden. 580 gaset van quintidi den 15 vendemiaire 8ste jaer.

(9 oktober 1799)

- fol. 132 - Op den 9 oktober wiert 's middags van 12 tot 1 uren op 't carilion gespeelt en van een tot twee uren zijn alle de klokken van de gerenueerde kercke van St.-Donaes geluijt geworden wanneer seffens geafxiteert wiert de officieele tijding

van het verlies der Oostenrijksche en Russische troupen in Zwitserland ondergaen, als hiervooren vermeld en dat er behalvens het verlies van Zurich, 19500 mannen gedoodt en krijgsgevangen genomen zijn, behalvens 150 stukken kanon die door de Fransche zijn veroverd geworden. Ook is bij dese victorie eene tweede geaffixeert waerin geseijt wordt dat er is het oosten bij Aboukir 6000 mannen Turken geslaegen en dat onder dese zig bevint Kiossa Mustapha Bassa, die ook door de Fransche is gedoodt geworden.

Desen naermiddag zijn in het tribunal crimineel ter doot veroordeelt eenen man en vrouwe voor het begaen van dieften met braeke en geweldigheden op de persoonen, hebbende dese een jong kint van een jaer oudt, 't welk ten koste van de republike naer hunne doot zal onderhouden worden.

(11 oktober 1799)

Op den 11 oktober is andermael van 1 tot 2 uren 's middags op 't carilion gespeelt geworden en het volgende bericht geaffixeert. Brugge den 18 vendemiaire 8ste jaer. Den generael Bonnard, komandant van de 24ste militaire divisie, aen de centraele administratie van het departement der Leije. Ik spoeije mij burgers administrateurs om U de officieele tijding te senden dat de Engelsch Russische arm,e op den 14 vendemiaire 's morgens om 7 uren geheel onse linie van Wijk op Zee tot aen Akersloot aengetast heeft, het gevegt heeft geduert tot 's avons ten agt uren. Den vijand is met nederlaeg teruggejaegt. Men heeft hem 11 stukken kanon en vijfthienhondert mannen krijgsgevangene genomen. Lord Chatam, broeder van mijnheer Pitt, is gevaerelijk aen de keel gekwest, etc. Gelieft dese tijding door den druk zooveel mogelijk kenbaer te maeken. Leve voor altijd de republijk. Ondertee kent Bonnard. 581 gaset van octidi den 18 vendemiaire 8ste jaer.

(13 oktober 1799)

- fol. 133 - Op den 13 oktober 's morgens om 10 uren is het groot drijscaleurig vaendel op den thoren opgesteken geworden. Van 11 tot 12 uren, van twee tot 3 uren en van vier tot vijf uren is op het carilion gespeelt geworden, welk gespel telkens geduerende een ure gevolgt wiert door het luiden van alle de klokken van de gewesen kercke van St.-Donaes. Seffens wiert ook de officieele bevestiging geaffixeert van drij victorien die de Fransche legers behaelt hebben, te weten de naedere confirmatie van de nederlaeg der Turken door den generael Bounaparte in Egijpten behaelt, degone behaelt in Zwitserland op het leger van den generael Suwaron, opper-generael van het Russich leger, waerin geseijt wordt dat de vijandlijcke arm,e in volle nederlaeg tusschen de gebergten van Grouwbunderland gevlugt is; behelsende de derde victorie, eene tweede nederlaeg die de Engelsche en Russische legers in Holand ondergaen hebben. Dit gespel en gedommel der klokken dat wij reets ongewoon waeren te hooren, verbaest alle de waere vrienden der monarchie zoodaenig dat als eene beweanelijcke droefgeestigheijd als op de aensichten van veele persoonen gesien wordt.

(14 oktober 1799)

Op den 14 oktober wiert gelijk gisteren het groot drijscaleurig vaendel op den thoren opgesteken en op dezelve uren op 't carilion gespeelt en daernae het geluijt der klokken van de kercke van St.-Donaes hernomen, wanneer ook seffens een bericht geaffixeert wiert van de nederlaegen welke de Engelsche en Russische troupen in Holant ondergaen, zooverre zelfs dat het schijnt dat zij andermael zullen moeten inscheepen en afsien van de befaemde landing welke zij aldaer gedaen hebben. Alle welke berichten naeder in de Gendsche gasette N. 582 van duodi den 22 vendemiare 8ste jaer konnen gesien worden.

Heden zijnde den feestdag van den H. Donatianus, patroon van Brugge, heeft men wel alle publicke werken zien onderblijven, maer gehoort een truergeluijt der zelve kercke dat in de geluckiger tijden met zooveel godtvrugt als vruegt gehoort wiert.

(16 oktober 1799)

-*fol. 134* - Op den 16 oktober 's naermiddags ten 4 uren wiert het drijscaleurig vaendel op den hallentooren opgesteken en de drijscaleurige vlagge voor het stadthuijs gehangen. Seffens wiert er tot den 5 uren op 't carilion gespeelt, welke gevolgt wiert door het luijden van alle de klokken van St.-Donaes tot den 6 uren en welk geluijt nog desen avond van 7 tot 8 uren herhaelt wiert. Nog desen avond wiert er aengeplakt een bericht behelsende eene complete victorie door de Fransche in Zwitserland behaelt en waerin geseijt wordt dat 10000 mannen der Oostenrijksche en Russische legers op het slagvelt gebleven zijn en vier generaels, dat er 20000 zijn krijgsgevangen genomen waeronder ook vijf generaels en dat er nog 3000 in de retraite gebleven of krijgsgevangen zijn. Een ander bericht vermeldt als dat den generael Bounaparte met nog eenige andere generaels uijt den Oosten in Flejns, departement van de Var, is aengekomen, naer 18000 mannen Turken te hebben verslaegen en zijne legers in den besten welstant gelaeten te hebben. Wat er van dit alles zijn mag, zal moeten door het vervolg van tijdt naeder gesien worden. Ter oorsaek deser zoo groot opgegeven victorien zijn ook desen avond de kanons op de stadswallen van 8 tot 9 uren verscheijde mael gelosbrant geworden.

(17 en 18 oktober 1799)

Op den 17 en 18 oktober is het groot vaendel op den thoren, boven welke eenen lauwertak gesteken was, opgesteken gebleven en drijscaleurige groote vlagge voor het stadthuijs blijven hangen zonder dat er geduerende dees twee daegen eenige de minste andere vruegdeteekens over de aengekondigde victorien betoont wierden, welke eenider met reden verwondert maer zoo weijnig vruegt over dusdaenige groote victorien te worden betoont, daer men in 't algemeen gemeijnt hadde dat het gedommel der canons, spelen van 't carilion en luijden der klokken wel agt daegen lang zoude gecontinueert hebben en waeruijt men in 't algemeen besluijt dat alle die zoo groote victorien door de Fransche zeer worden vergroot, terwijl alle die landen verre van ons afgelegen zijn en 't welk nogtans niet verholen voor 't publick zal konnen gehouden worden. 583 gaset van sextidi den 26 vendemiare 8ste jaer.

(21 oktober 1799)

- fol. 135 - Op den 21 oktober was men 's morgens in de grootste verslaegentheid op het zien maeken van toebereijtselen en het stellen van leederen tot het afbreken en demoulieren van het heele overschoon gebouw, kercke, ommegang en menige andere aendependerende gebouwen van St.-Donaes, die wel vooreer de glorie der godtvrugtigheid en den luijster der stadt was en nu bestemt is om geheel afgebroken te worden. Dog wat laeter in den morgen zijn de geplaetste gereetschappen weggenomen en aen geen breken begonst, waeruijt men besluijt dat er contra-order moet gekomen zijn, waerdoor mogelijks die kercke en gebouwen nog niet zal afgebroken worden.

(22 oktober 1799)

Op den 22 oktober zijnde decadi den 30 vendemiare 8ste jaer der Fransche republike wierden de pligtigheden en houwelijksceremonien als naer gewoonte verricht in den tempel der wet en 's middags ten een uren wiert het drijscaleurig vaendel op den thoren opgesteken en de groote vlagge voor het stadthuys gehangen, de canons wierden op de stadswallen verscheijde mael gelosbrant en bijnaer den heelen naermiddag op 't carilion gespeelt. Ten vier uren naermiddag tot 's avons saeg men eenen buitengewonen Franschen treijn en den triumphwaegen inspannen, met welke vooropgaende het Fransch peerdevolk en dezelve volgende, rond alle de besonderste straeten der stadt gereden wiert. Op desen waegen bevonden hun de besonderste members der municipale en andere administratien met alle de waijende drijscaleurige vaendels die rond den waegen geplaest waeren, welke door ses witte paerden getrokken wiert. Des avons van seven tot elf uren was op eene strenge gegeven ordonantie de heele stadt verlicht, wanneer ook de canons op de stadswallen andermael gelosbrant wierden. Een berigt wiert er geaffixeert, waerin onder andere omstandigheden gemelt wordt dat de Engelsche en Russische troupes Holant staen te verlaeten en er eene capitulatie getrokken is, gelijk breeder in de Gensche gasette van heden N. 584 van decadi den 30 vendemiare 8ste jaer kan gesien worden.

(23 oktober 1799)

- fol. 136 - Op den 23 oktober heeft men 's morgens vernomen dat er gisteravond groote buitenspoorigheden zijn begaen, selfs geassisteert door eenige mu(ni)cipale bediende. De glase vensters van verscheijde huijsen zijn met geweld ingeslaegen en in andere groote steenen geworpen uijt eenen enkelen haet, omdat er zelfs in de grootste huijsen der stadt enkelijk twee keerssen ontsteken waeren en in veele hoekhuijsen maer alleen aen de voorgevels licht ontsteken was, zullende over dese die men teregt noemen mag straetschenderije, door menige borgers niet zonder redens aenkl(a)gten gedaen worden. Dog wat zal zulks baeten, terwijl men opentlijk ziet dat den goddeloosen Franschen haet zoodaenig vergalt en verbetert is, dat door hun waere het in hunne magt, niet alleen de huijsen maer de weldunkende personen

zouden verplettert worden. Men moet bekennen dat de illuminatien gisteravond in 't algemeen, tenzij aen de huijsen der Fransche gesintheijd, zeer truerig waeren, eenider meest niet meer dan twee keerssen gestelt hebbende, waeruijt men zien kan met wat blijve vooruijtsigt de maeren van alle die Fransche victorien aen het publick toegekomen zijn.

Desen morgen zijn van 10 tot 12 uren op een schavot geplaest op den Burg in hunne gewone kleederen door den scherpreger tentoongesteld en met een placæt boven hun hoofd aen eene staek gebonden twee persoonen, welke door den crimineelen regtsbank voor het stelen zonder braeke t'eijnden de executie tot de straffe van ses jaeren opsluijting in een correctiehuijs van het departement verwesen waeren.

(25 oktober 1799)

Op den 25 oktober heeft men eijndelinge een truerig begin zien maeken en met het grootste hertsseer aensien het begin van het ter nederwerpen van de overschoone kercke, ommegang en menigvuldige andere gebouwen van St.-Donaes, die weleer den roem der stadt en van ons kwijnende en alderongelukkigste Nederland was, zijnde den ommegang waer men met eenen ingang langs den Burg met eenen anderen langs de Philipstokstraete uijtkwam, in 't midden een groot kerkhof beplant met boomen, zijnde het kapitel, dekenije en andere gebouwen op zijden bevattende zoo groot, dat hiervan van aen de Philipstokstraete tot op den Burg een straet met weerzijden huijsen zal getrokken worden, naerdad den roem van godtvrugt voor de stadt zal ten gronde afgebroken zijn. 585 gaset van tridi den 3 brumaire 8ste jaer.

(28 oktober 1799)

- *fol. 137* - Op den 28 oktober was men 's morgens in de grootste verslaegentheijd op het vernemen dat Nicasius Aernts, jongman en meester-bakker, wonende in St.-Amandtstraete, zig zelve desen morgen met eene koorde, sittende op zijn bedde en met de beenen van het spondeberd afhangende, verhangen heeft. Men zegt in 't algemeen dat de ellendige en ongeluckige tijdsomstandigheden hem tot het begaen van die daedt bewogen heeft, omdat hem garnisairen weren toegesonden, mits hij konde volkomen aen de belastingen die hem sedert eenigen tijdt waeren toegesonden en die nu voor eenider wel het vierdobbel verhoogt zijn geworden.

(29 oktober 1799)

Op den 29 oktober heeft men alwederom een ongeluckig begin zien maeken van het teenemael afbreken en te gronde werpen van het gebouw en kapelle van den H. Amandus, staende ten voorhoofde in de straete van den zelve naem en weleer ten tijde van den H. Amandus, bisschop, op zijne bevelen gebouwt, als door dien H. bisschop het Nederland bekeert en ten meerderen deele van de ketterije waerin het alsdan gedompelt lag ontbonden wiert. Dese capelle die overschoon gebouwt was, heeft toebehoorende geweest aen de neeringe van de kruijthalle en is door het haetelijcke Fransch gebroet, gelijk alle andere kercken, gebouwen, landen en goederen

als nationaal goed verkogt geworden. Dus zal men alhaest onse befaemde stad door het afbreken van schoone kercken en gebouwen en berovinge van onse heele H. religie, die wij zoo gelukkig genooten, als aen eene wilde woestijne gelijk zien worden, want langs alle kanten der stad ziet men niet anders meer als de reunien van de schoone kercken, van abdijen, cloosters en kapellen die zommige ten gronde, andere half afgebroken zijn en op eenige van welke huysen worden gebouwt en op andere niet, zoodat men in korten tijdt, ten waere den hemel de overvloedige ongelucken in welke wij gedompelt zijn geliefte te veranderen, haest niet meer als 't gehuegen in 't hert zal overig hebben van de gelukkige tijden die wij in onse daegen nog met blijdschap beleeft hebben. 586 gaset van sextidi 6 brumaire 8ste jaer.

(31 oktober 1799)

Op den 31 oktober 587 gaset van nonidi den 9 brumaire 8ste jaer.

[November]

(1 en 2 november 1799)

- fol. 138 - Op den 1 en 2 november zijnde den 1den pligtigen feestdag van Alleheijligen en den 2 degone van Allerzielendag, die men beijde voorheen luijsterlijk heeft zien vieren, zoo wegens het verrichten van d'alderschoonste solemnele goddelijcke diensten en het luijden der klokken, als wegens het verrichten op Allerzielendag van d'overvloedige truediensten, gevolgt van solemnele sermoelen, loven en octaven tot lavenis en ontslaevinge van de lijdende zielen in 't vagevier, welke in die zoo gelukkige tijden in meest alle de beroemde kercken deser stad verricht wierden, heeft men met weenende oogen op dees ongeluckige daegen alles zoodaenig zien onderblijven, zoo alsof er noijt geene goddelijcke diensten gedaen geweest waeren.

(4 november 1799)

Op den 4 november was men heden gelijk sedert eenige daegen door de geheele stad ten hoogsten verslaegen op het ontfangen van nieuwe belastingsbrieven wegens de personele mobiliare en sumptuaire contributie van de gepasseerde jaeren 5 en 6 van de Fransche tijdtrekening, die naer alle de belastingen die elk geduerig betaelt heeft, onmogelijk niet meer zullen kunnen betaelt worden, want de heele masse gelt van elk uijtgeput word, zijnde voor mijn deel gelijk in dezelve belastingsbrief te zien is eene somme van L. 172-546 toegesonden gesonden, welke zal moeten betaelt worden. 588 gaset van tridi 13 brumaire 8ste jaer.

(8 november 1799)

Op den 8 november heeft men met de grootste verontweering in het tribunal correctioneel in 't openbaer zien condemneeren tot de straffe van twee jaeren

opsluïting in een correctiehuijs van het departement den eerw. pater Capucijn, genaemt Pepinus, die vermaerden predikant in de kercke van St.-Salvators geweest heeft en die in de laeste opsoeking naer de priesters in het huijs van d'heer Goethals, zeepsieder, was aengevat en dit alleen omdat in zijne portefullie gevonden was een bescheet van een kint dat hij volgens het gebruik van de H. kercke gedoopt heeft. Dus ziet men klaer tot hoeverre de vervloekkelijcke Fransche woede op de geestelijcke bedieningen uijtgebreyt is. Tusschen alle de ongelucken die wij beleven heeft men heden ook verscheijde geslagte koeijbeesten van uijt het groot vleeschhuijs naer buijten om te delven zien vervoeren, omdat die beesten van de alverslindende plaegē van het hoornvee waeren aengetast geworden. 588 gaset van septidi den 17 brumaire 8ste jaer.

(10 november 1799)

- fol. 139 - Op den 10 november is des morgens ten elf uren het drijcaleurig vaendel op den tooren opgesteken, wanneer ook seffens tot 12 uren op 't carilion gespeelt wiert, welke van 3 tot 4 uren in den naermiddag herhaelt wiert. Seffens ook het volgende bericht van eene victorie afgekondigt wordende. Parijs den 16 brumaire. Burger commissaris, ik sende U de aengenaeme tijding welke het Directorie door eene bootschap aen den raed der ouderlingen zooeven toegesonden heeft. Telegraphicke tijding. Den 10 deser heeft de Rijnarm, e alle de vijandlijcke posten op den Necker veroverd, 800 mannen zijn krijgsgevangen genomen, het getal der doode en gekwete is heel groot. Eene groote menigte belegeringsartillerie, magtige magasijnen en de stadt Stuttgart zijn in onse magt gevallen. Leve de republick. Onderteekent Herwijn, lid van den raed der ouderlingen. Voor overeenkomstige kopije, den centraelen commissaris bij het departement der Leije, Fournier.

Heden zijnde zondag den 19 brumaire 8ste jaer ende martdag heeft men geene de minste eetwaeren of graen door de landtslieden ter mart gebragt geworden, zoodat men heden ook de marktlokskens, die tot nog toe op de zondaegen of H. daegen martdag zijnde, geluijt hadden op de gewone uren, niet meer gehoort heeft alsof het geen martdag zoude geweest hebben.

(12 november 1799)

Op den 12 november in den middag wiert eenider als met eene buijtengewone vruegt bevangen, voorsiende een spoedig eijnde van alle onse rampen, miserien en ellenden die wij nu eene reeks van jaeren hebben uijtgestaen, zoo door de revolutie deser landen als de nog ongeluckiger van Vrankrijk op het vernemen dat bij de centraele administratie van ons departement eenen expressen uijt Parijs is aengekomen met versekerde maeren dat het Directorie, den raed van 500 en degone van 250 ouderlingen aldaer buijten staet van bevel gestelt is en reets naer St.-Cloud verplaest zijn en dat den generael Bounaparte gesaementlijk met Moureau zig aen 't hoofd der gewaepende magt geplaest heeft, zooals men reets in de gasette van heden N. 590 van primidi 21 brumaire 8ste jaer zien kan.

(15 november 1799)

- *fol. 140* - Op den 15 november naerdan men geduerig niet dan aengenaeme tijdingen uijt Parijs ontfangen heeft, zijn eijndelinge dezelve op heden in den balcon van 't stadthuys door de municipale bediende in volle forme afgekondigt geworden en des naermiddags door de municipaliteit te peerde, verselt met een vaendel en een detachement gendarmen ook te peerde, in de besonderste plaetsen der stadt ook afgekondigt geworden, behelsende dat het heele order van saeken te Parijs verandert is, den raedt van 500 gescheijden, met de naemlijst van de aengehoude members van den zelven raedt en dat den generael Bounaparte, die gekwest geworden is, zig aen het hoofd van die merkweerdige veranderingen gevoegt heeft, welke men in zijn geheel in de 591 gasette van Gend van heden van quartidi 24 brumaire 8ste jaer in 't geheel zien kan⁽²²⁾.

(16 november 1799)

Op den 16 november wierden in den morgen in den balcon van het stadthuys nog verscheijde relementen betrekkelijk tot het nieuw order van saeken van Parijs door de municipale bedienden in volle uniforme afgekondigt die alle niet als een goed order voorspellen en in den naermiddag tusschen drij ... vier uren saeg men op den Burg vergaederen alle de members van de wetgevende magten in uniforme en met de vliegende vaendels, welke zig tusschen eenen hevigen regen en als met eene schaemte en vreesse bevangen in treijn begaeven naer den tempel der wet om alle de nieuwe relementen die zij gister niet pligtig genoeg hadden laeten afkondigen opnieuw aen het volk te verkondigen. Omdat dit alles als naer gewoonte niet met het opsteken der vaensels, spelen van 't carilion en in triumphe geschiet, hoort men reets het volk in stilte hun beschimpen, zelfs heden zooverre zeggende dat het jammer was dat door zoo weerdige mannen in zulkdaenig een slegt weder amende moest in publick gedaen worden.

(17 november 1799)

Op den 17 november zijnde zondag was alles stil tot 's morgens ontrent 11 uren, wanneer men op 't onvoorsiens eene groote attroppering van het volk saeg, besonder ontrent het seminarie en dit op eene verbreyde maere dat de menige gevangen priesters boven de 60 jaeren in 't seminarie ten 12 uren gingen losgelaeten worden. Nauwelijks - *fol. 141* - was die tijding rond de stadt verbreyt of meer dan 8000 menschen saeg men vooraleer zelfs dat die ure gekomen was, ontrent het seminaerie in meening van de ongeluckige slagoffers van de Fransche dwijngelandije te zien verlossen, welke ongeluckige van binnen ook van geen ander gevoelen waeren, maer verwondert was men, in plaets van die zoo gewenschte verlossing te zien verschijnen de gewaepende van de Fransche magt te peerde, om de menigte geattroppeerde te scheijden, verscheijde der zelve naer eenige beledingen aen de municipaale aengedaen te hebben, uijt welk licht de grootste wanorders zouden gesproten hebben, wierden aengevat en in 't gevang onder de gerenueerde H. Bloetcapelle beweegt wierden, alwaer men op hunne inbringing aen eene coorde verhangen vond eenen boer die daerin maer

desen morgen voor het stelen van aerdpappelen was gevangen geset en die zig waerschijnlijk uijt wanhoop aldus ongelukkig verhangen heeft. Aldus wiert den opstand voor dese reijse nog in den beginne gedempt, hoewel er tot zelfs in den nagt atropperingen van 't volk plaetse hadden, tot zooverre dat er geduerende den nagt eenige glaese vensters van eenige municipale bediende ingeslaegen wierden. Desen naermiddag is ook uijt zijn huijs gelicht eenen konstschilder genaemt Bouwens, wonende in de Vlamingstraete en in egtenisse beweegt, die zoo men zegt den opstoker en zelfs verbreijder van die ongegronde tijding geweest te hebben, welken, indien zulks waer is, het dier zal moeten betaelen om de slegte gevolgen die zulk eene te voorbaerige tijding zoude kunnen veroorsakt hebben.

Desen naermiddag wiert ook bij hallegebode van 't stadthuijs en trommelinge rond de stadt gepubliceert dat de municipaliteit met de grootste verontweeringe vernomen heeft dat eenige persoonen hebben bestaen de garnisairen te beledigen die tot betaeling van de contributien gesonden worden, waerom aen eenider bevolen wordt de opgeleijde contributien die als voorheen voortdueren te betaelen en dat de minste beledingen streng zullen gestraft worden⁽²³⁾.

(18 november 1799)

- fol. 142 - Op den 18 november was eenider met het aenbreken van den dag in de grootste verslaegentheijd gedompelt op het vernemen dat men in desen vroegen morgen tot naer het opkomen van den dag in verscheijde huijsen deser stadt de nauwkuerigste huijssoekingengedaen heeft naer de nog genoegsaem ongeluckige priesters die nu sedert zoo lang verborgen sitten en den slagoffer van het voorgaende woedende Fransch gouvernement geweest hebben, dog gelukkig verneemt men dat er geene ontdekt geworden zijn. Aldus is alle onse hoop die men gistermorgen hadde opgevat als in eenen rook verdwenen, in meijning dat de vreetheijd een eijnde ging nemen, dog die droeve vooruijtsichten scheijnen maer al te veel aen te kondigen dat het eijnde van onse menige ellenden nog niet ten eijnde is, temeer omdat men heden, dat alle herten tot in 't diepste der ziel bedroeft, heeft zien een begin maeken van de verkoopingeng van alle soorten van materiaelen in het gebouw van de schoone kercke van St.-Donaes die nu als door verrodde wolven reets zoodaenig afgebroken en verwoest is dat die behalvens nog de kuijpe van het gebouw aen geene kercke meer is gelijkende. Des anderdaegs is met die verkoopingeng voortgegaen geworden. 592 gaset van octidi 28 brumaire 8ste jaer.

(21 november 1799)

Op den 21 november zijnde decadi den 30 brumaire 8ste jaer zijn zonder eenigen anderen toestel als de gewone pligtigheden op de decadidaegen in den tempel der wet verricht de gewone ceremonien waernaer zeer eenvoudig door alle de members der openbaere bedieningen den eedt van trouwe vernieuwt wiert aen het nieuw Fransch gouvernement onder het oppergesag van den generael Bounaparte en in welken eedt men ziet dat de constitutie van het jaer 3 vernietigt is, desen eedt is ook door den etat-major onser besetting en door de troupen, zoo voet- als peerdevolk, zoo in den tempel der wet als op de publicke plaetsten vernieuwt geworden.

(22 november 1799)

Op den 22 november heeft men andermael in alle de openbaeren vleeschhuijsen en publicke staelen zeer nauwkuerig ondersoek gedaen naer de geslagte hoornbeesten en degone bevonden besmet te zijn, zijn naer buijten gevoert en gedolven, want zoo in 't slagten en verkoopen der besmette beesten niet genoeg voorsien wordt, vreest men dat alhaest het volk door de pest zal besmet worden. 593 gaset van primidi 1 frimaire 8ste jaer.

(23 november 1799)

- *fol. 143* - Op den 23 november is bij order van de municipaliteit bij hallegebode van 't stadthuijs afgekondigt eene zeer wijtloopige proclamatie behelsende hoofdsaelijk dat de municipal(it)eijt inziende den slegten en gevaerelijcken staet der verscheijde bruggen en kaeijen gelegen binnen de commune van Brugge, waerdoor reets groote ongelucken zijn veroorsakt en nog door droeviger zouden kunnen gevolgt worden en terwijl de noodige fonds tot het repareeren der zelve ontbreken (terwijl wij overlast worden door zoodaenige contributien en ongehoorde betaelingen, die alhaest alle de fonds van ons ongelukkig landt staen uijt te putten), zoo heeft de municipaliteit besloten geduerende desen winter de stadt door het verlichten van de gewone lanteerens te verlichten (die in de geluckige tijden al van over twee maenden wierden ontsteken), zoo nogtans dat den generaelen onkost ten laeste van de gesaementlijke borgers zal moeten gedraegen worden en dat degone die hetzelve last niet zullen kunnen helpen draegen door de proprietarissen van hunne huijsen zal moeten gekweteten worden⁽²⁴⁾. Dit alle voorspelt dat de ongeluckige inwoonders deser stadt in korten tijdt staen gerenuert en teenemael uijtgeput te worden.

(26 november 1799)

Op den 26 november heeft men vernomen dat op de parochie van Ruddervoorde een groot ongeluck en misschien zelfs moord op gisteren is voorgevallen. Zekeren Millecamps, opkooper der nationeele grondgoederen, die voor d'inkomste der Fransche niets besat en overrijk geworden is, aldaer hebbende gaen jaegen, is door het afloopen van zijn eijgen fusik langs den onderbuijk doodtgeschoten geworden. Welke zoo in 't algemeen geseijt wordt door het omvallen van dezelve zijn fusik zoude veroorsakt zijn, dog van welke verschillig gesproken wordt. 594 gaset van quintidi 5 frimaire 8ste jaer.

(29 november 1799)

Op den 29 november in den naermiddag is met alle pligtigheid binnen dese stadt bekend gemakt geworden de wet raekende de afschaffing van de aengehouden

gijselaers en autagen die in het geele departement der Leije gelijk in alle andere departementen zeffens moeten in vrijheijd gestelt worden⁽²⁵⁾. Dit Fransch besluit dat de strengheijd eenigsints schijnt te versagten, wiert pligtig afgekondigt met de blaesende trompet door eenige gandarmen te peert met een vaendel, door de municipale bediende ook te peerde afgekondigt wordende. 595 gaset van octidi den 8 frimaire 8ste jaer.

Eindnoten:

- (22) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 82.
- (23) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 85.
- (24) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 79.
- (25) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 88.

[December]

(30 november en 1 december 1799)

- *fol. 144* - Op den 30 november en 1 december zijn andermael met contant gelt in Fransche livres in de parochiale kercke van O.-L.-V. verkogt alle het overblijvende van de effecten welke in die tevooren overschoone kercke nog te bevinden waeren tot zelfs den grond en alle de marbele steenen in dezelve liggende die er te bevinden waeren, zoodat die kerk die nu niet anders als met betraende oogen aensien word, anders niet meer vergelijkt als eene verlaeten en woeste schuere die van alles ontbloot is en aen de koopers der zelve niet anders overgelaeten word als het ijdele vat, welkers binnewerken nu door boosaerdige en baetsoekende opkoozers gekogt, met geene million guldens herstelbaer zijn. Nogtans zegt men in 't algemeen dat de koopers van die kercke eerstdaegs dezelve voor het publick zullen mogen openen, dat het agterwerk der kercke zal worden afgesloten en den choor en dat er in 't midden der kerk eenen autaeer zal opgeregt worden, hetwelk van eenider, hoe zeer die kerk ook verwoest wesen mag, gewenscht wordt om de verre afgelegentheijd der kercken van de drij die nog geopent worden, welkers naeste voor de bewoonders van die gewesten van de stadt is, de parochiale kercke van St.-Jacobs, waer zij moeten komen om hunne gebeden zonder godtsdienst te kunnen doen en op welk kerkhof nu meest alle de lijken der stadt mits de toesluiting van d'ander parochiale kercken begraeven worden.

(3 december 1799)

Op den 3 december was er 's morgens bij orders van de centraele administratie aen d'ordinaire plaetsen deser stadt geaffixeert eene zeer wijtloopige proclamatie behelsende eene opheldering van de gebuertenissen in Parijs van den 18 en 19 brumaire lest en hoe dezelve als een voorteecken van den algemeenen vrede mogen worden aensien en eenider aangewakkert wordende om de bijnaer onbetaelbaere contributien te betaelen, opdat hierdoor dit groot werk zoude kunnen voortgeset worden⁽²⁶⁾. 596 gaset van duodi den 12 frimaire 8ste jaer.

(4 december 1799)

- fol. 145 - Op den 4 december is op de centraele administratie in het voorig bischdom op de voorsittinge van eenen Franschen commissaris, alhier aengekomen, door generaelijk alle de bediende deser stadt den nieuwen eedt afgeleijt geworden van getrouwigheid aen het nieuw opgerecht Fransch gouvernement, welkers oppermagt nu bestaet uijt drij consuls ofte borgmeesters van welke den generael Bounaparte president is. Uijt desen nieuwen eedt blijkt klaerelijk dat de constitutie van het jaer 3 teenmael gesupprimeert is en dat er eerstdaegs eene nieuwe, zoo voor heel Vrankrijk als voor de Nederlanden, zal bekent gemaakt worden. Het supprimeeren van die constitutie welke zoo door het heele ongelukkig Vrankrijk als door alle de zoo ongeluckige overwonnen landen door de Fransche zoo menige ellenden rampen en droefheden veroorsakt heeft, begint nu aen elk de grootste hoop te geven van allengskens het voorgaende goede order te zien herstelt worden en dat eenen generaelen vrede over dit begonnen gelukkig vooruijtzigt zal bekroonen, waerdoor elk de hope begint te hervatten dat hierdoor d'overgrootte rampen die wij beleven zullen eijndigen en dat haest d'overgrootte contributien, waermede wij gedeurig overlast zijn, zullen gestaekt of vermindert worden.

(6 december 1799)

Op den 6 december feestdag van den Heijligen Nicolaus die men voor d'ongeluckige suppressie van den geestelijcken staet en kercken met zoo grooten luijster en pragt in de capelle van den zelven naem in St.-Nicolaesstraete door de neeringe van de merceniers heeft zien vieren, is nu niet alleen teenmael opgeschort, maer dat elk nog het meeste bedroeft, is dat niet alleen in dese capelle, maer ook in alle andere capellen van de godtshuijsen deser stadt alle de autieren, schilderijen, zitselen en alle andere versieringen zijn weggenomen geworden en in dezelve niet als de bloote mueren zonder iet dat de kercke aengaet is gelaeten geworden. 597 gaset van quintidi 15 frimaire 8ste jaer.

(8 december 1799)

- fol. 146 - Op den 8 december zijnde zondag en den pligtigen feestdag van O.-L.-V. onbevleete ontfangengnisse welke men in de geluckige tijden zoo pligtig in de kercke der eerw. paters Recoletten saeg vieren, zoo wegens eene pligtige octave die aldaer gehouden wiert als het doen van schoone diensten zoo in dese als andere kercken, welke nu alle zoodaenig onderblijven zijn alsof er noijt geene goddelijcke diensten gepleegt waeren, heeft men heden integendeel het tribunael crimineel geopent gesien en in 't zelve ter doot zien verwijsen zekeren Torenburg, dief en deugeniet van professie, voor het begaen van dieften met braeke en andere faitelijckheden, welken zoo men ver(n)omen heeft van sententie, gelijk meest alle de ter doot verwesene doen, naer Parijs geappelleert heeft.

(9 december 1799)

Op den 9 december was alle de hope die men sedert eenige daegen heeft opgevat van de parochiale kercke van O.-L.-V. te zien openen wederom teenemael verdwenen, omdat men heden in die gerenueerde kercke andermael openbaere venditie heeft zien houden van eene menigte overblijfsels van kerckegoederen, van de steenen van den grond en andere effecten welke nog niet verkogt waeren, welke niettegenstaende, zegt men, dat in 't korte die zoo groot gerenueerde kercke voor 't publik zal geopent worden. 598 gaset van octidi den 18 frimaire 8ste jaer.

(10 december 1799)

Op den 10 december is wederom de straffe verniewt waerof wij nu eenige maenden hebben bevreijt geweest van het logeeren van Fransche soldaeten, want er heden zijn aengekomen ontrent 1000 mannen voetvolk die twee en twee bij de borgers zijn gelogeert geworden, dese menigte komende uijt Holand dat men zegt ontruijmt te worden, zullen tot ons vermeerende ongelucken door nog een meerder getal gevolgt worden.

(13 december 1799)

Op den 13 december is van 's morgens ten 9 tot 's middags ten 3 uren op een schavot op den Burg, gekleet in 't rood, door den scherpreger met een placacet boven zijn (hoofd) aen eene staek gebonden en tentoongesteld Joannes Franciscus Vandenberghe, jongman, oudt 24 jaeren, werkmán van stijle, geboortig van Vinskem en lest tot Vuerne gewoont hebbende, door den crimineelen regtsbank tot de straffe van 10 jaeren in d'ijzers veroordeelt zijnde voor het begaen van dieften met en zonder braeken die hij heeft begaen onder den schijn dat hij een catolijcken pastor was, onder dit voorwensel in verscheijde huijsen in West-Vlaender de H. misse gedaen en bichte gehoort en H. communie gegeven hebbende. 599 gaset van duoidi 22 frimaire 8ste jaer.

(14 en 15 december 1799)

- fol. 147 - Op den 14 en 15 december is niettegenstaende dat het sondag was in de kercke van St.-Donaes openbaere venditie gehouden van menigvuldige materialen welke van de overgrootte ruine deser kercke afgebroken zijn, zijnde dese materialen door veele bewoonders zelfs deser stadt als op eenen wekedag naer hunne huijsen vervoert geworden. Nu is het heele opperdak van dese overschoone kercke reets afgebroken en wel haest zal dezelve aen niet anders meer dan aen eene woeste ruine kunnen vergeleken worden.

(17 december 1799)

Op den 17 december is binnen Brugge met de Gensche barge aengekomen eenen Franschen opper-commissaris, waerom dezelve barge teenemael met wimpels en vlaggen omhangen was. Veele persoonen zig naer de barge begeven hebbende om den zelve te zien aenkomen. Des avons zijn verscheijde stukken kanon op de stadswallen gelosbrant geworden. 600 gaset van sextidi den 26 frimaire 8ste jaer.

(19 december 1799)

Op den 19 december is van 9 tot 3 uren 's middags op een schavot op den Burg met een plaacet boven zijn hoofd en gekleet in 't root door den scherpreger tentoongesteld Joannes Everaert, oudt 27 jaeren en Marie-Joanne Coppens, oudt 48 jaeren, beijde geboortig van Gend en lest tot Kortrijk gewoont hebbende, den eersten tot 15 jaeren ijzers en de tweede tot 15 jaeren opsluifinghe, beijde door den crimineelen regtsbank overtuijgt van Fransche en keijserlijcke kroonen naegemakt en geslaegen te hebben.

(20 december 1799)

Op den 20 december is er een begin gemakt met het afbreken van den thoren van St.-Donaeskercke, welken tooren wel niet hoog maer zeer breed in de ronde is en alom vermaert was door het overschoon geluijt der groote en vermaerde klokken die in desen tooren gehangen zijn, zijnde d'afbrekinge van desen tooren door eenige werklieden aengenomen af te breken voor eene somme van hondertseventig guldens.

Heden is ook in de capelle van St.-Amandscapelle, welkers dak nu ook reets teenemael afgebroken is, openbaere verkoopinghe van een groot getal materialen van dezelve capelle gehouden geworden. 601 gaset van nonidi den 29 frimaire 8ste jaer.

(21 december 1799)

Op den 21 december zijnde decadi den 30 frimaire 8ste jaer is in den tempel der wet, die van in den beginne in St.-Walburgekercke gehouden wordt, naer het verrigten der pligtigheden als op de gewone decadidaegen zonder grooteren toestel als ordinaire de nieuwe constitutie voor het jaer 8 van de Fransche republicke⁽²⁷⁾ afgelesen geworden, welke constitutie in zijn geheel versaemeling sub N. kan gesien worden.

(24 december 1799)

- fol. 148 - Op den 24 december is bij hallegebode van 't stadthuys en trommelinge rond de stadt bij orders van de municipaliteit de volgende proclamatie afgekondigt geworden, hoofsaekelijk behelsende dat de wet van den 23 frimaire gebied dat de nieuwe constitutie ter aenneminghe van het volk zal voorgedraegen worden en dat men ten dien eijnde registers openen zal om de stemme der burgers daerop te ontfangen⁽²⁸⁾. Ingevolgen die wet heeft men gisteren op het secretariat der administratien op de greffie der tribunaelen en bij de notarissen twee registert geopent,

het eene om de stemmen ter aenveeringe der constitutie en het ander tot verwerpinge der zelve te ontfangen. Gevolgentlijk staet het aen alle burgers vrij van zig op de eene of de andere plaets te begeven en naer hun goedduncken hunnen naem te schrijven van 't zij op het register van aenneming, 't zij op het register van verwerpinge, welke registers zoo 's morgens als 's middags zijn voor eenider op de voormelde plaetsen geopent geworden. 602 gaset van tridi den 3 nivose 8ste jaer.

(25 en 26 december 1799)

Op den 25 en 26 december zijnde den eersten en tweeden kerstdag, heeft men tot nog toe in de drij openzijnde kercken zien onderblijven alle de overschoone goddelijcke diensten, zoo bij daege als bij nagte, welke jaerlijks in alle de menige kercken deser stadt plagten gedaen te worden. Dat ons eenige hope begint te doen opvatten, dat den godtsdienst eerlang eenigsints zal herstelt worden, is dat men nu met meerdere vrijheijd als naer gewoonte in veele huijsen deser stadt meer en meer goddelijcke diensten begint te plegen, omdat nu het ondersoek naer de geestelijcke personen teenemael begint op te houden, waer de missen in de huijsen, het hooren van bichte en het uijtreyken der H. communie nu reets met wat meerdere vrijheijd en mindere benouwtheijd gedaen kan worden. Men voorsiet van nu af ook dat de priesters, opgesloten en gedepoort, in vrijheijd zullen gestelt worden, terwijl reets agt priesters uijt het seminarie onder borgtogt op hun vrije voeten zijn gestelt geworden.

(27 december 1799)

- fol. 149 - Op den 27 december is den eerw. pater Pepinus, tevooren Capucijn en vermaerden predikkant van de parochiale kercke van St.-Salvators die tot twee jaeren opsluijtinge verwesen was alleen omdat op zijne aenhouding in zijne portufullie een ongeteekent briefken gevonden was van een kint dat hij gedoopt heeft en die van sententie geappelleert heeft en heden door den tribunael correctioneel, onder den toeloop van een overgroot getal personen die hem langs den weg omhelsden wanneer hij uijt den tribunael gekomen was, in volle vrijheijd om als burger te leven is gestelt geworden. 603 gaset van sextidi 6 nivose 8ste jaer.

(29 december 1799)

Op den 29 december 's morgens om 11 uren de heele besettinge deser stadt, zoo voet-als peerdevolk, op de Mart in batalion carre vergaedert zijnde, is aen de troupen de nieuwe constitutie van het jaer 8 voorgelesen geworden, welke dezelve alle aennaemen en over welke nogtans door de menigte van aenschouwers die zig op de Mart bevonden om dees nieuwigheijd te zien geene de minste teekens van vruegt zijn betoont geworden.

(30 en 31 december 1799)

Op den 30 en 31 december hoorde men als door een droevig truergeluyt het eijnde van het jaer 1799 en het laeste van de agtthiende eeuw uijtgalmen door het in stukken slaen en breken met ijzere hamers dat door de geheele stadt gehoort wiert, van de groote klokke, hangende in den thoren van St.-Donaeskercke, die om de groote niet konden afgelaeten worden en als door d'handen der buelen met geweld in stukken geslaegen wierden, welcke aen alle welpijssende overgroote smert en hertsseer veroorsakte. Dit gehoor was in de geluckige tijder aengenaemer als men die op de feestdaegen hoorde luyden en dat het jaer door 't spelen van 't carilion dat nu teenemael onderbleven is geeijndigt wiert. Eijnde van 't jaer ons heeren Jesu Christi 1799.

Eindnoten:

- (26) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 81.
- (27) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 112.
- (28) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 108 en 109.

Daegelijksche gevallen 1799

Begin van het jaer ons heeren Jusu Christi 1799.

Jaerschrift.

't Laeste Iaer Der eeUW begInnen WIJ aLhler nU kLaer 't eenDUIJst seVenhonDert en negenentnegentIChste Iaer.

[Januari]

(5 januarij 1799)

- *fol. 451* - Op den 5 januarij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van nivose 7ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 40, 43, 59, 25, 26.

(10 januarij 1799)

Op den 10 januarij zijnde primidi den 21 nivose 7ste jaer, heeft men in de Gendsche gasette N. 504, nopende de voormelde treckinge den volgenden artikel vernomen. Eenen particulieren heeft eenen inleg gedaen bij den burger J. Schits, ontfangen van de nationaele loterije N. 174 tot Gend op de volgende numeros, te weten: - *fol. 452* - 25, 26, 40.

3 amben ... 6 sols

-

1. 0-18-0

1 terne ... 6 sols - 0- 6-0

total van den inleg: 1. 1- 4-0

De numeros 25, 26, 40 uijtgekomen zijnde, hebbe voortsgebracht:

3 amben ... 6 sols - 1. 243-0

1 terne ... 6 sols - 1650-0

het beloop van het lot is: 1. 1893-0

J. Schits.

Heden scheen het aenhoudende vriesende weder te zullen doeijen en geduerende den nagt was er een menigte sneeuw gevallen, die nog de eerste is, welke men geduerende dit alderstrengste wintersaizoen gesien heeft, hoewel men geduerende nagt en dag eene zoo groote menigte van bremel ziet vallen, dat alle huijsen als wit geschildert zijn. Met het opkomen der maene is dit weder andermael in een strengen vorst verandert.

(20 januarij 1799)

- fol. 453 - Op den 20 januarij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van pluviose 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 54, 14, 3, 16, 69. Door dese treckinge is er in 't comtoir van den ontfanger der loterije Henissart, bureau N. 113, wonende op de Plaetse Malenberg, door de numbers 14, 16, 69 eenen merkelycken terne gevallen, terwijl dese numbers elk met eene nationaele cocarde verciert waeren.

(23 januarij 1799)

Op den 23 januarij is eijndelinge het overvloedig vriesende weder van welke misschien geene jaeren deser gepasseerde eeuw het voorbeeld hebben opgelevert, verandert in een van elk gewenscht doeijweder, waerdoor behalvens de ongelucken aen het menschdom overgekomen, ook veele schaede aen de landtvrugten zijn zal. Den doeij gaet traegsaem voort en hieruijt voorsiet men dat de waters, sedert twee maenden onbevaerbaer, nog in geen verthien daegen zullen kunnen bevaert worden.

(28 januarij 1799)

- fol. 454 - Op den 28 januarij was er geduerende den gepasseerden nagt, naerdats men tot heden een gewenscht doeijweder ontmoet hadde, eene overgroote menigte sneeuw gevallen, dusdaenig dat men van heden eene overgroote menigte sleden zoo

met bellen als andere gemeene sleden langs de straeten saeg rijden, tmeer terwijl desen naermiddag het doeijweder sedert eenige daegen ontmoet, veranderde in eenen zoo grooten en overvloedigen vorst als men in de voorgaende daegen ontmoet hadde, waerdoor behalvens de renuwinen die men op veele landvrugten tegemoet ziet, alle waters onbevaerbaer blijven en heele den koophandel, genoegsaem onder den voet gebragt, teenemael is gestremt geworden.

[Februarij]

(4 februari 1799)

Op den 4 februarij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van pluviose 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 34, 21, 84, 16, 20.

(5 februari 1799)

- *fol. 455* - Op den 5 februarij is zeer subitelijk overleden Joannes Ketels, kleermaeker in den Ouden Gendweg, welken naer den noen eenige kleederen van zijn werk thuijs gedraegen hebbende, is thuijs gekomen zijnde op eenen oogenblik van zigzelven gevallen en zonder eenige de minste hulpe gestorven, reets ongelukkig doot zijnde eerdad er iemand konde bijgeropen worden. Zoo door het ongelukkig aenhoudende vriesende weder en koude sterven verscheijde andere menschen, veele door armoede en gebrek, ook zeer subitelijk, zonder dat tenzij van besondere kennis men zulks weet, terwijl alle de diensten der H. kercke en alle priesterlijcke bedieningen zijn opgeschort geworden.

(16 februari 1799)

Op den 16 februarij is eijndelinge naer het vallen van eene groote menigte sneeuw het seltsaemig vriesende weder verandert in een gewenscht doeijweder en regen, naerdad het nu ontrent drij maenden nu doeij en dan weder vriesende geduert hadde, door welk weder bijnae zonder voorbeelt men in 't algemeen vreest dat er veele landsvrugten teenemael zullen bedorven en tot elks meerder ongeluk zullen vervrosen zijn.

(19 februari 1799)

- *fol. 456* - Op den 19 februarij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van ventose 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 36, 11, 64, 81, 61.

(24 februari 1799)

Op den 24 februarij zijnde sextidi den 6 ventose 7ste jaer, heeft men in de Gendsche gasette N. 516 nopende de voormelde treckinge den volgenden artikel vernomen. Nationale loterije. Treckinge van den 1 ventose. De numbers uijt het rad der fortune getrokken zijn: 36, 11, 64, 81, 61. Binnen dese commune zijn twee ternen gevallen, eenen bij Schits en eenen bij Willems, alsook menigvuldige amben, zonder dat er verders vermeld staet door welcke numbers de ternen zijn veroorsakt geworden.

(27 februarij 1799)

- fol. 457 - Op den 27 februarij zijnde nonidi den 9 ventose 7ste jaer, woensdag ende martdag, gebuerde een ongeluk, zoo seltsaemig als verschikkelijk om aensien, ontrent den 10 uren in 't volle van de Eijermart kwaem eenen ijdel en waegen gereden langs de Mart en de peerden verschietende van een open stuk lijnwaet dat eenen boer op zijnen rugge draegde, naemen de vlugt, regt over d'Eijermart wiert den knegt, die de peerden regeerde, daer afgeworpen en in de volle vlugt wiert hij over den rugge teenemael overreden van het voor- en agterwiel van den waegen, elck verschrikte om het meest, maer was nog meer verwondert van dien knegt seffens te zien opstaen en zoo seer als hij konde loopen den waegen en peerden te zien agtervolgen. De vlugt der peerden wiert maer aen d'Eezelbrugge gestut, zonder ander ongelucken te veroorsaeken en den knegt is t'eijnden den loop op een bedde gedraegen geworden.

[Maart]

(6 maerte 1799)

- fol. 458 - Op den 6 maerte is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van ventose 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 17, 6, 67, 1, 79.

(8 maerte 1799)

Op den 8 maerte was het aengenaem doeijweder, dat men tot heden sedert den alderstrengsten vorst, hiervooren vemelt, ontmoet heeft, andermael verandert in eene zeer strenge koude en vorst, dusdaenig nogtans dat er geene waeters toevroosen, op welke gevolgt is eene overgrootte menigte sneeuw, dusdaenig dat het op den 9 deser, zijnde nonidi den 19 ventose en martdag, geduerende den heelen dag eene grootte menigte sneeuw viel, welke met eenen zoodaenigen harden windt verselt was dat er nauwelijks kraemen konden ter mart gestelt worden, zoodat men nu zeggen mag den hartsten winter te hebben zien passeren als iemant in zijn leven gesien heeft.

(21 maerte 1799)

- fol. 459 - Op den 21 maerte is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van germinal 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 82, 46, 12, 13, 15. Door dese treckinge zijn in 't comptoir van den ontfanger der

loterije Henissart, bureau N. 113, door de numbers 12, 13, 15 en door de numbers 12, 13, 46 twee merkweerdige ternen gevallen, welke numbers van bejde zijden met nationaale cocarden verciert waeren.

(22 maerte 1799)

Op den 22 maerte gebuerde laet in den avond een groot ongeluk. Eenen meester-kleermaeker, wonende in de Molenmeersch, over de Molenbrugge gaende, welke sedert meer als een jaer zoo slecht gerepareert is dat er nauwelijks kan overgegaen worden en gelijk alle andere publijke wercken door de Fransche regeering niet vermakt worden, waardoor den gemelden persoon waarschijnlijk het regte spoor van den weg gemist heeft en ongelukkig in het water verdrongen is zonder van iemant te kunnen geholpen worden.

(30 maerte 1799)

- *fol. 460* - Op den 30 maerte naerdan men sedert den laesten vorst een aenhoudende dog ongestaedig doeijweder ontmoet heeft, dusdaenig dat men tot heden nog geene somerdaegen ontmoet heeft, is het seltsaemig weder van desen winter andermael verandert in eenen fellen vorst, verselt met eenen swaeren noordenwindt, dusdaenig dat andermael de stille waters vervrosen wierden; welke naer alle de overgrootte schaede geduerende desen winter geleden hebben, andermael geene mindere schaede zal veroorsaeken aen de vrugten en groensels die naer den vorst gesaeijt zijn, dusdaenig dat er tot nog geen het minste gras of groen voor de beesten te lande te bekomen is, welk overkout weder geduerende negen daegen met gelijcke strengheijd gecontinueert heeft.

[April]

(5 april 1799)

Op den 5 april is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van germinal 7ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 79, 53, 63, 25, 29.

(20 april 1799)

- *fol. 461* - Op den 20 april is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van floreal 7ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 12, 30, 24, 39, 60.

(26 april 1799)

Op den 26 april zijnde septidi den 7 floreal 7ste jaer heeft men in de Gendsche gasette N. 533 nopende de voorgaende treckinge den volgenden artikel vernomen. Eenen particulieren heeft bij den burger Schits, ontfangen van de nationale loterije in den Hoijaerd te Gend, eenen inleg gedaen op de numbers 24, 30, 60 bij ambe en terne te weten:

3 amben ... 20 centimen ider 60 cent.

1 terne ... 20 centimen 20 cent.

total van den inleg: 80 cent.

De drij bovenstaende numbers uijtgekomen zijnde, heeft hij gewonnen:

3 amben - 1. 162-0

1 terne - 1100-0

het van het lot: 1. 1262-0

Onderteekent J. Schits.

[Mei]

(4 meij 1799)

- fol. 462 - Op den 4 meij zijnde den 15 floreal 7ste jaer is ingevolgen een voorafgaende besluit van de municipaliteit de foire van desen jaere begonst, welke geduerende vijftien daegen, alleen behalvens de decadidaegen, zal opengehouden worden⁽¹⁾. Geduerende dese foire is in eene houte cabaene op de Mart gestelt, vertoont hetzelfde konstig horlogiewerk van welke hiervooren op verscheijde jaeren gehandelt is. In 't commediehuijs wierden 's avons vertoont veele wonderbaere Genuessche schauduwen en menige zoo wonderbaere toeren der chemique dat dus alle aenschouwers verbaesden. In 't oudt hof van St.-Jooris wiert op verscheijde avonden door eenen konstwerker in 't poeder, afgeschoten een konstig vuerewerk, welke niettegenstaende de prijzen hoog gestelt waeren door menige aenschouwers 's avons bewondert wiert.

(5 meij 1799)

Op den 5 meij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van floreal 7ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 48, 36, 6, 24, 32.

(12 meij 1799)

- *fol. 463* - Op den 12 meij was eenider langs de verscheijde straeten deser stadt in eenen grooten schrik en verbaestheijd op het vernemen dat vroeg in desen morgen langs de Ezelpoorte was ingekomen eenen grooten dollen ofte verhoeden hondt. Hij doorliep als woedende een groot getal van de straeten deser stadt, verscheijde bejaerde persoonen en kinders wierden door den zelven aengerant en gebeten voor welckers behoudenis men in 't algemeen zeer bevreest is. Verscheijde honden die hij ook hadde aengerand en gebeten wierden seffens dootgeslaegen om verdere onheijlen te voorkomen. Men dede lang vrugteloose moeijte om desen hondt te dooden, dog weder aen de Ezelpoorte gekomen zijnde, wiert die gesloten en het gelukte dat hij door eene fusikshoot getroffen en gedoodt wiert.

(20 meij 1799)

Op den 20 meij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van prairial 7ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 80, 11, 4, 32, 20.

Eindnoten:

- (1) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 47, nr. 97 en MV 1799, f. 82.

[Juni]

(4 junij 1799)

- *fol. 464* - Op den 4 junij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van prairial 7ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 46, 84, 64, 43, 62.

(8 junij 1799)

Op den 8 junij is eene teweeg zijnde zelfsmoort op de volgende wijze ontdekt geworden. Een cleeremaekers vrouw, wonende in d'Eechoutstraete, in geduerigen twist en tweedragt met haeren man levende, is heden over den noen gegaen langs het water op den Dijver en heeft haer meijnende van niemant gesien te zijn in het water laeten zinken, dusdaenig dat eenige minuten laeter zij het leven zoude verloren hebben. Eenen ouden man zulks van verre afgesien hebbende, riep om hulp die nog intijdsdts toekwaem, zonder welke zij haer wanhopig leven zoude geeijndigt hebben.

(19 junij 1799)

Op den 19 junij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van messidor 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 14, 23, 18, 69, 77.

[Juli]

(4 julij 1799)

- fol. 465 - Op den 4 julij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van messidor 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 44, 13, 36, 39, 3.

(10 julij 1799)

Op den 10 julij is eijndelinge het seltsaemig droog weder, sedert meer dan thien weken verselt met koude noodtsche winden, verandert in eenen aengenaemen en aenhoudenden somerregen, welcke hoogstnoodig geworden was, zoo wegens den watersnoodt in alle huijsen en plaetsen, als wegens de groote schaede welke dit weder aen de landtsvrugten heeft toegebracht, zooverre zelfs dat er tot heden zooverre op den somer zijnde, nauwelijks gras ofte voeder voor de beesten te lande kan gevonden worden.

(19 julij 1799)

Op den 19 julij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van thermidor 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 72, 63, 31, 57, 19.

[Augustus]

(3 augusti 1799)

- fol. 466 - Op den 3 augusti zijnde quintidi den 15 thermidor 7ste jaer heeft men in de Gendsche gasette N. 561 nopende de tweede treckinge van messidor den volgenden artikel vernomen. Loterie Nationale. Nos sortis au tirage du 16 messidor an 7: 44, 13, 36, 39, 3. 4 ternes ... Bruxelles. Bureau 120, receveur Curret, pour une mise de 6 fr. 50 cent. sur les nos. 3, 13, 39 enregistrement 239.

3 extraits ... 50 cent.	-	22 fr. 50 cent.
3 amben ... 1 fr. 50 cent.	-	1215
1 terne ... 50 cent.	-	2750
lot gagn.:		3987 fr. 50 cent.

Brueau 116 receveur plaisant pour une mise de 5 fr. 50 cent sur les nos. 3, 13, 39.

3 extraits ... 50 cent.	-	22 fr. 50 cent.
3 amben ... 1 fr. 20 cent.	-	927
1 terne ... 40 cent.	-	2200

lot gagn,: 3149 fr. 50 cent.

Bureau 118 receveur de bonne pour une mise de 2 fr. 50 cent. sur les nos. 36, 39, 44, 46, 48 - *fol. 467* - enregistrement 409.

3 amben ... 10 cent.	-	81 fr.
1 terne ... 10 cent.	-	550

lot gagn,: 631 fr.

Dito idem ... pour une mise de 15 fr. 60 cent. sur les nos. 3, 9, 13, 17, 22, 39, 47, 66, 78 enregistrement 801.

3 amben ... 20 cent.	-	162 fr.
1 terne ... 10 cent.	-	550

lot gagn,: 712 fr.

Quaterne ... Anvers. Pour une mise de 3 fr. 5 cent. chez le citoyen Nicolet, bureau 139 ... Anvers, sur les nos. 3, 13, 16, 36, 44 enregistrement 447

4 extraits ... 25 cent.	-	15 fr.
6 amben ... 10 cent.	-	162
4 terne ... 5 cent.	-	1100
1 quaterne ... 5 cent.	-	3750

lot gagn,: 5027 fr.

Certifi, par moi, inspecteur de la loterie nationale, arrondissement de Bruxelles.
Caborria.

(3 augusti 1799)

- *fol. 468* - Op den 3 augusti is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van thermidor 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 43, 84, 11, 54, 64.

(7 augusti 1799)

Op den 7 augusti gebeurde een ongeluk dat genoegsaem bij onvoorsigtigheid veroorsakt wiert ten huijse van sr. Dijspersijn, wonende op de Roosenhoedstaelen, Fransche militaire thuijs liggende en eene gelaeden pistole hebbende laeten aen d'hand liggen, waarschijnlijk niet gelet hebbende dat die gelaeden was, zoo gebeurde het dat den soon van den gemelden huijse dese pistole hadde met zig genomen en daarmede op de straete ging spelen. Tusschen het spelen met eenen anderen jongen van 8 ... 9 jaeren, gelijk hij was, dreijgde hij de pistool te lossen 't welk inderdaedt geschiede en treffe hem zoodaenig in zijne zijde dat hij als doot ter aerden viel in 't grootste perijkel van den slagoffer van dese onvoorsigtigheid te zullen worden.

(18 augusti 1799)

- fol. 469 - Op den 18 augusti is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van fructidor 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 78, 66, 46, 63, 34.

(19 augusti 1799)

Op den 19 augusti is sr. Ferdinand, mercenier, wonende in de Steenstraete, zeer subitelijk overleden. Desen in het caff, huijs op de Mart, staende op den hoek aen de Vlamingstraete, waer tevooren de Waterhalle gestaen heeft zijnde, bevond zig naer den noen aldaer onpasselijk en ging sitten op eenen bank, voor de duere staende, van welke hij schielijk nederviel en op eenige minuten het tijdelijk met het eeuwig wisselde zonder dat hem eenige de minste hulpe konde toegebracht worden, waernaer hij aldus ongelukkig in eene mande doot naer zijn huijs gedraegen wiert.

[September]

(2 september 1799)

Op den 2 september is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van fructidor 7ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 13, 67, 73, 26, 71.

(12 september 1799)

- fol. 470 - Op den 12 september is den soon van sr. Tulpinck, oudt ontrent thien jaeren, schipper, wonende beneden de Molenbrugge, ongelukkig verdronken. Desen jongen, misschien buijten de wete van zijne ouders, agter het huijs van zijnen vader met een gestelte zijnde gaen visschen, was men verwondert dat men den zelve

vermiste, wanneer men alom in het huijs ging sien waer hij verbleven was, totdat men gekomen was agter in hetzelve huijs dat aen het water is paelende en den zelven aldaer doodt en verdronken in het water saeg liggen, welke aen de ouders een grooten schrik veroorsakt heeft. Desen ongeluckigen jongen was gekwollen met de vallende siekte en men vermoed dat hij in dezelve gevallen zijnde, aldus ongeluckig in het water verdronken is.

(23 september 1799)

Op den 23 september is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van vendemiare 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 13, 68, 76, 3, 6.

[Oktober]

(8 oktober 1799)

-*fol. 471* - Op den 8 oktober is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van vendemiare 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 82, 32, 60, 42, 51.

(10 oktober 1799)

Op den 10 oktober is, onder verscheijde andere die daegelijcks seer subitelijk overliden, eene vrouw langs het Capucinereijken gaende ongeluckig neergesonken en gestorven zonder dat haer eenige hulpe konde toegebracht worden. Ook is deser daegen eenen cleermaeker, wonende in 't Pottvinken, seer subitelijk overliden. Zijne vrouw naer de mart gegaen zijnde, liet haeren man gesont thuijs, maer vernam, thuijs gekomen zijnde, dat den zelven subit overliden was, zonder dat aen hem eenige de minste hulpe hadde konnen toegebracht zijn geworden.

(23 oktober 1799)

Op den 23 oktober is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van brumaire 8ste jaer der Fransche republicke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 35, 18, 79, 62, 19.

(30 oktober 1799)

-*fol. 472* - Op den 30 oktober stierf eene vrouw alzo subitelijk als de voorgaende, dese stockvisch verkopende en den heelen morgen met dezelve op de mart geseten hebbende, heeft thuijs komende zig onpasselijk bevonden, waerom zeffens voor alle hulpe mogelijk zijnde gesorgt wiert, dog alles vrugteloos terwijl dese ook in minder

dan een kwaertier eurs tijds zeer subitelijk overleden is. Dese en andere subite afstervingen van welke men veele niet weten kan door de geheele opschorting van alle kerckelijcke diensten en d'ongeluckige tijdsomstandigheden die wij beleven, worden ook veele toegeschreeven aen de alverwoestende plaege van het hoornvee, die nu het heele ongeluckig landt door verspreijt is en aen het maer al teveel slagten van beesten die met de plaege besmet geworden zijn.

[November]

(7 november 1799)

Op den 7 november is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van brumaire 8ste jaer der Fransche republicke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 49, 29, 38, 12, 89.

(15 november 1799)

- fol. 473 - Op den 15 november is zeer subitelijk overleden sr. Cordier, apoteker, wonende in de Goudhantstraete, desen in den naermiddag uijtgaende om eene wandeling te doen en gekomen zijnde in d'Eechoutstraete waer hij zig zeer onpasselijk bevond, is hij gegaen in het huijs van joffrouw No., alwaer men hem in den hof tot het scheppen van de locht leijde en alwaer zijne onpasselijkheid nog meer verdobbelende, men seffens om hulpe liep en welcke vrugteloos toekwaem, terwijl den zelven aldaer in den hof zonder eenige hulpe te konnen bekomen zeer subitelijk en ongeluckig overleden is, aldus doodt naer zijn huijs, waer hij gesont was uijtgekomen, tot grooten schrik van zijne vrouw en familie des avons weggedraegen wordende.

(22 november 1799)

Op den 22 november is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van frimaire 8ste jaer van de Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 90, 27, 26, 28, 64.

(26 november 1799)

- fol. 474 - Op den 26 november heeft men wegens de voorgaende treckinge tot Parijs gedaen in de gasette van Gend van quintidi den 5 frimaire 8ste jaer, N. 594, den volgenden artikel vernomen. Nationaele loterije. Trecking van den 1 frimaire: 90, 27, 26, 28, 64. Eenen particulieren heeft eenen inleg gedaen bij J. Schits, ontfanger van de national loterije, bureau 174 in den Hoeijaerd tot Gend, op de volgende numbers 13, 27, 28, 64. De numbers 27, 28, 64 uijtgekomen, hebben voortgebracht:

3 extraiten ... 50 cent.

-

l. 22-50 cent.

3 amben ... 40 cent.	-	324-0
1 terne ... 40 cent.	-	2200-0
total van het lot:		2546-50 cent.

J. Schits

[December]

(2 december 1799)

Op den 2 december gebeurde op Schipsdaele een zeer groot ongeluk in d'herberge genaemt Den Keijser, den baes van den huijse aen eenen jongelink, genaemt Verdonck, -*fol.* 475 - wonende op 't Sas van Slijcken, een saksken buspoeder gegeven hebbende en van welke in het uijtstorten van hetzelfde een gedeelte op den grond gevallen was, hadde de onvoorsigtigheid van een kole vier op dit gestort poeder te leggen om een vlamme te maeken, waerdoor het gebeurde dat den gemelden jongelink teenemael in brand stont, doordien het poeder dat hij in zijn sak hadde ook den brand hadde gevat en het huijs en vensters ook zeer beschaedigt wierden, zijnde grootelijks te vreesen dat den gemelden jongelink die al brandende uijt het huijs geloopt was, niet alleen van zijn gesicht zal berooft, maer ook zal in 't grootste gevaer van zijn leven zijn.

(7 december 1799)

Op den 7 december is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van frimaire 8ste jaer van de Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 85, 48, 12, 65, 15. Door dese treckinge is er in 't comtoir van den ontfangen van de nationaele loterije Henissart op de Plaetse Maelenberg door de numbers 12, 65 en 85 eenen merkelijcken terne gevallen, welke numbers met nationaele cocarden verciert waeren.

(13 december 1799)

-*fol.* 476 - Op den 13 december tegens den avond is in de Carmersstraete een meijskens, oudt ontrent thien jaeren, langs de straete op 't onvoorsiens nedergesongen en gestorven, zoodat men het dootd vond liggen alear dat aen hetzelfde eenige hulpe konde toegebracht worden, waeruijt gepresumeert wordt dat d'overgrootte koude verselt met eenen aenhoudenden sterken vorst, die nu van voor het begin deser maendt begonst is, aen het hert van dit meijskens is geslaegen en dat zij dus, armlijk gekleet zijnde, van de koude versnickt is, want hoewel men in 't algemeen verwagt hadde maer eenen sagten winter te zullen ontmoeten, mits den strengen winter van het gepasseerde jaer, is nochtans het begin der zelve zoo streng gelijk of dezelve over jaer geweest heeft.

(22 december 1799)

Op den 22 december is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van nivose 8ste jaer van de Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 57, 17, 14, 40, 55.

Eijnde van 't jaer ons heeren Jesu Christi 1799.